

Täysistunto

Maanantai 6.4.2020 klo 16.36—20.46

Täysistunto alkoi klo 16.36. Täysistunto keskeytettiin klo 18.21. Täysistuntoa jatkettiin klo 18.29. Täysistunto päättyi klo 20.46.

Puhetta johti puhemies Matti Vanhanen (16.36—18.21 ja 18.29—20.46).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 5/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.36 **Riikka Purra ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallintovaliokunnan mietintöä. — Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusista väliaikaisista toimenpiteistä, joilla tähdätään etenkin Suomessa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työpanoksen nykyistä joustavampaan hyödyntämiseen koronaepidemian oloissa.

Koronavirusepidemiasta johtuen suuri määrä ihmisiä on lomautettuna. Lomautettavien määrä kasvaa, ja samalla työttömäksi jäämisen uhka on kasvanut. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan valtaosa tällaisista työntekijöistä tulee matkailu-, hotelli-, ravintola-, kulttuuri- ja palvelualoilta. Näiden alojen työntekijöiden joukossa on myös paljon Suomessa työssä olevia ulkomaalaisia.

Esityksen mukaan epidemian aikana haasteena on saada riittävästi työvoimaa etenkin kausityöntekijöitä tarvitseville puutarha-, maatalous- ja luonnontuoteteollisuusaloille mutta myös rakennusallalle ja telakkateollisuuteen sekä energia-, teknologia-, logistiikka- ja

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

kuljetusaloille. Sen vuoksi tarkoitus on, että etenkin lomautettuja ja työttömiksi jääviä työperusteisilla oleskeluluvilla maassa olevia ulkomaalaisia voitaisiin hyödyntää joustavammin näiden alojen työtehtävissä ja etenkin maatalouden kausityössä. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hallituksen esityksen tavoitetta lisätä työvoiman tarjontaa ensisijaisesti kotimaassa laillisesti oleskelevien ulkomaalaisten keskuudessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä ja että sen valmistelu on ollut kiireellistä ja sen vuoksi on ollut tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista. Valiokunta ymmärtää asian kiireellisyyden mutta toteaa myös, että tästä huolimatta hallituksen esitys olisi tullut valmistella ainakin yhteistyössä ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuudesta vastaavan sisäministeriön ja Migrin kanssa. Tällaisella yhteistyöllä olisi valiokunnan mukaan voitu välttää niitä epäselvyyksiä, ristiriitoja ja muita ongelmakohtia, joita esitykseen ja sen perusteluihin jäi. Hallituksen esityksen perustelujen ja ehdotetun lainsäädännön perusteella on vaikea päätellä esimerkiksi sitä, mikä on kaikkien ehdotusten oikeudellinen sisältö.

Esityksessä muutettavaksi esitettävät lait ovat ulkomaalaislaki ja kausityölaki. Valiokunnan mietinnön mukaisesti muutetaan lisäksi ulkomaalaislain maahantuloa ja maastalähtöä, oleskelua ja työntekoa koskevia säännöksiä. Hallituksen esitykseen siis sisältyvät vain nämä kaksi ensin mainittua lakiehdotusta, mutta valiokunta esittää muutettavaksi myös kahta muuta lakia. Valiokunta korostaa selvyyden vuoksi, että ehdotetuilla säännöksillä ei muuteta ulkomaalaislaissa tai muissa laeissa säädettyjä maahantulon eikä luvan myöntämisen edellytyksiä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ulkomaalaislakiin lisättäväksi väliaikaisesti uusi pykälä ja kausityölakiin samoin. Niiden ehdotetaan olevan voimassa joulukuun loppuun asti. Ehdotetun uuden ulkomaalaislain säännöksen mukaan ulkomaalaislain nojalla myönnetty oleskelulupa tai viisumi oikeuttaa työntekoon kaikilla huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta olennaisilla aloilla ja tällaisissa tehtävissä. Kausityölakiin ehdotetun uuden säännöksen mukaan työntekoon oikeuttaa lisäksi myös kausityötodistus. Ajatus näyttäisi valiokunnan mietinnön mukaan olevan, että viittaus kaikkiin ulkomaalaislain nojalla myönnettyihin oleskelulupiin ulottaisi sääntelyn koskemaan myös muiden lakien perusteella oleskeluluvilla maassa laillisesti oleskelevia. Valiokunnan mielestä tämä ei kuitenkaan ole mahdollista.

Valiokunta ehdottaa myös suoraan laissa määriteltäväksi ne alat, joilla ulkomaalainen voi huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta työskennellä vallitsevissa poikkeusoloissa. Tarkemmin lakiin otettavien toimialojen tehtävät määriteltäisiin annettavalla asetuksella.

Valiokunta toteaa myös, että hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten tavoitteena on tukea osaltaan huoltovarmuustavoitteiden toteutumista. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään pienentämään rajaliikenteen rajoittamisesta aiheutuvia elinkeinoelämän vahinkoja lisäämällä työvoiman tarjontaa kriittisillä aloilla.

Valiokunta ehdottaa merkittäviä muutoksia hallituksen esityksessä ehdotettuihin 1. lakiehdotukseen ulkomaalaislaista ja 2. lakiehdotukseen kausityölaista ja lisäksi siis kahden hallituksen esitykseen sisältymättömän voimassa olevan lain muuttamista. Valiokunta ehdottaa myös, että 1., 3. ja 4. lakiehdotus koskevat vain lakien voimaantullessa oleskeluluvan omaavia ulkomaalaisia. Sen sijaan 2. lakiehdotusta, joka koskee kausityöntekijöitä, ei

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

koske tämä kyseinen rajoitus. Valiokunta myös ehdottaa, että kaikki nämä säädettävät väliaikaiset lait ovat voimassa vain kuluvan vuoden lokakuun loppuun saakka. Mikäli seurannan perusteella taikka muutoin ilmenee tarvetta jatkaa voimassaoloa tai muuttaa säännöksiä edelleen, tämä edellyttää uutta hallituksen esitystä.

Valiokunta ehdottaa siis kausityölakiin yleisesti vastaavia muutoksia kuin ulkomaalaislakiin. Tämä merkitsee siis sitä, että kausityöhön oikeuttavat luvat oikeuttavat työskenteelyyn kaikissa niissä tehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömiä. Valiokunta ehdottaa myös, että opiskelun perusteella myönnettyt oleskeluluvat kuuluvat lain soveltamisalaan ja lisäksi että kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua lakia muutetaan väliaikaisesti. Näillä esitykseen tehdyillä muutoksilla on tarkoitus varmistaa, että poikkeustilan aikana lisätään työvoiman tarjontaa huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toiminnan kannalta välttämättömillä aloilla ja tehtävissä.

Valiokunnan mietintöön sisältyy pykälämuutosvastalause, jossa on yksi lausuma.

16.44 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ei todellakaan vastata viljelijöiden ahdinkoon koronatilanteessa. Kuten on jo aiemmin todettu, esityksellä saadaan jo maassa olevia, aiemmasta työstä koronan vuoksi lomautettuja ulkomaalaisia työllistettyä maaseutualoille joitain satoja, kun tarve on jopa 16 000. Tätä myös valiokunnan mietinnössä pidetään hämmäntävänä. Julkisuudessa sekä hallituspuolueiden edustajien puheissa on annettu ymmärtää, että esityksellä olisi merkittävä vaikutus maatalousyrittäjien kriisiin, mutta näin ei ole. Konkreettisia toimia todellakin kaivataan pikaisesti, mutta tämä esitys on nähdäkseni pelkkää hallituksen ideologista näpertelyä. Missä viipyvät massiiviset rekrytointikampanjat ja kannustimet suomalaisille lomautetuille hakeutua kausityöntekijöiksi maaseudulle?

Perussuomalaiset esittivät viime viikolla, että työttömyysturvaa ei leikattaisi heiltä, jotka ovat menettäneet työnsä koronakriisin vuoksi ja siirtyvät kausityöntekijöiksi maaseutualoille. Tämä toivottavasti on hallituksen harkinnassa, kuten pääministeri lupasi. Toinen vaihtoehto olisi tarjota poikkeuksellisesti vaikkapa kesätyösetelin tapaista lisäkorvausta alalle hakeutumisesta.

Arvoisa herra puhemies! Kriisi on osoittanut, että vaikka meillä on korkea ruoan kotimaisuusaste, näyttää siltä, ettei satokausi ole kuitenkaan turvattu ilman ulkomaalaista työvoimaa. Emme vastusta kausityöntekijöitä, koska he eivät kuormita millään tavoin yhteiskuntaamme, mutta kyllähän tässä kohtaa jokaisen on myönnettävä, että näin tilanne ei voi olla jatkossa. Korona tuskin jää viimeiseksi poikkeusjärjestelyjä vaativaksi pandemiaksi. Pitkällä aikavälillä on tähdättävä siihen, että työvoimaa maaseudulle saadaan Suomesta. Prosessi on pitkä, eikä sitä ratkaista tässä hetkessä, mutta siihen on pyrittävä aktiivisin toimin.

16.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä pyritään lisäämään työvoiman tarjontaa nyt poikkeusolojen aikana erityisesti niillä aloilla, joilla tarvitaan sitä huoltovarmuuden turvaamiseksi, ja tähän koskee nyt nimenomaan maataloja, erityisesti marja- ja maataloja. Maa- ja metsätalousministeriön ja MTK:n mukaan maaseudulla tarvitaan vuosittain jopa 16 000 kausityöntekijää. Vuonna 2019 Suomeen tuli kausityötodistuksella eli viisumivapaista maista noin 10 000 henkilöä, ja oleskelulupia kausityön perusteel-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

la myönnettiin samana vuonna noin 1 100, ja tämän lisäksi Suomeen tuli vielä henkilöitä kausityöviisumilla. Tilastojen valossa suurin hakijaryhmä viime vuosina on ollut Ukrainan kansalaiset.

Vuosittaisten kausityöntekijöiden joukko on suuri ja työvoimana kriittinen muun muassa marja- ja maatilojen kannalta, ja toki myös näiden muiden alojen kannalta, joita tässä myös on käsitelty. Mutta aivan erityinen huoli on tietenkin nyt maatalouden kannalta, että voidaan varmistua siitä, että myös sato saadaan korjattua ja että nyt uskalletaan tehdä ne kylvö- ja istutustyöt, joihin tulisi välttämättä nyt piakkoin päästä, ja toki yrittäjillä tulisi olla varmuus siitä, että se sato myös sitten aikanaan korjataan. Sen takia tietysti tässä yhteydessä täytyy kyllä yhtyä tähän huoleen, joka on itse asiassa jo hallituksen esityksessäkin tuotu esiin ja josta täällä myös edellinen puhuja puhui, että käytännössä tällä esityksellä myönteisen työllisyysvaikutuksen voi odottaa jäävän vain joihinkin satoihin, eli puhutaan aika pienestä osuudesta tästä tarpeesta, mutta toki nämäkin kaikki ovat tarpeellisia, ja siinä mielessä tämä esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, ja ymmärtääkseni hallintovaliokuntakin on tehnyt siihen ihan tarvittavia, hyviä korjauksia.

Mutta todellakin nyt tämän lisäksi tulisi kyllä voimakkaasti panostaa siihen, että myös suomalaisia saataisiin näihin maatalouden kausitöihin. Eli tarvitaan erilaisia keinoja, esimerkiksi palkkatukea tai kesätyöseteleitä, jotta suomalaisia opiskelijoita, koululaisia ja myös lomautettuja saataisiin kannustettua tähän työhön. Itse ajattelen, että jos ei muu auta, niin toivoisin hallitukselta sellaista myönteistä viestiä juuri nyt töitään käynnisteleville maatalousyrittäjille, että sitten kutsutaan vaikka varusmiehet apuun, jos ei muita keinoja ole sadon korjaamiseen.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tämä tilanne, jossa nyt olemme, nostaa kyllä vahvasti esiin sen, miten tärkeää on oma huoltovarmuus, se, että meillä on huoltovarmuus kotimaisesta ruoantuotannosta, ja toki nyt myös on ollut erityisen paljon tapetilla tämä huoltovarmuus esimerkiksi näiden terveydenhuollon suojamateriaalien vuoksi. Mutta uskon, että tämä epidemia ja tämä kriisi, nämä poikkeusolot, ovat meille kaikille suomalaisille kyllä tärkeä opetus siitä, että huoltovarmuudesta on kaikissa oloissa huolehdittava. Koskaan emme tiedä, minkälaisen kriisin edessä tulevaisuudessakin olemme.

16.51 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen puheenvuoron jälkeen on helppo jatkaa.

Koronatilanne on tosiaan vaikuttanut laajasti meidän yhteiskuntaamme, ja nyt olemme sen kysymyksen edessä, onko meillä syksyllä ruokaa, suomalaista ruokaa, viljatuotteita tai muita täällä saatavilla. Tähän kysymykseen nyt tämä hallituksen esitys pyrkii vastaamaan. On aivan totta, että se on vain yksi työkalu tässä koko problematiikassa, mutta siitä huolimatta on erittäin tärkeää, että hallitus on myöskin tässä kysymyksessä lähtenyt liikkeelle.

Jaan sen saman pohdinnan, jota tässä on edellä käyty, että kyllähän tässä tulee väistämättä kysyneeksi myös itseltään, ovatko nämä kriittiset maatalouden tehtävät meillä tänä päivänä liiaksi ulkomaisen työvoiman varassa, sen varassa, että tänne pääsee myöskin poikkeusoloina ihmisiä tulemaan. Nyt varmaankin, sitten kun tämä akuuttitilanne on saatu hoidettua, joudumme myöskin keskustelemaan laajasti yhteiskunnassa — eihän tämä ole pelkästään hallituksen asia — sekä työnantajien että eri toimijoiden, kaupan alan toimijoiden, kanssa siitä, onko tämä meidän ruokaturvallisuutemme hyvissä käsissä tällä hetkellä.

No, kun menee tähän itse asiaan, niin paljonhan on tapahtunut sen jälkeen, kun täällä käytiin asiasta viimeksi lähetekeskustelu. Nyt tietysti ajattelen, että on tärkeää myös kom-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

mentoida tätä asiaa, mitä olemme valiokunnassa tehneet, ja haluan kiittää valiokuntaa sekä virkakuntaa siitä hyvästä yhteistyöstä, jolla olemme saaneet tähän esitykseen tehtyä tärkeitä muutoksia, hyvin tärkeitä muutoksia, joista valtaosin on ollut yksimielisyys. Periaatteena tämä esityshän on tärkeä eli se, että sallimme täällä jo olevien ulkomaalaisten vaihtaa työtehtävää ja työnantajaa satokauden edetessä. Se on järkevä periaate, sillä kun tällä hetkellä rajat ovat kiinni, niin nämä ihmisethän eivät pysty myöskään lähtemään täältä pois. Tällä myös turvaamme sen, että tämä huoltovarmuus näissä kriittisissä tehtävissä voidaan varmistaa.

No tässä yhteistyössä on nytten muutamien päivien aikana tehty joitakin keskeisiä muutoksia, joista ensimmäinen liittyy tähän voimassaoloaikaan, eliikkä päädyimme siihen myöskin hyvässä yhteistyössä esittelevän ministerin kanssa, että on syytä tarkentaa tätä voimassaoloaikaa ja rajata sitä alkuperäisestä lokakuun loppuun asti. Sitten sen lisäksi on päätetty rajata näitä tehtäviä, näitä aloja, joita esitys koskee, ja ne on viety erilliseen asetukseen. Tätä pidän myöskin erittäin tärkeänä, ja tästä käytiin laajasti keskustelua valiokunnassa.

Sen lisäksi tässä nyt käsiteltävästä esityksestä käytiin valiokunnassa keskustelua siitä, että halutaan rajata tämä lähtökohtaisesti nimenomaan jo täällä Suomessa oleviin ulkomalaisiin, ja sen lisäksi tehtiin pieni tarkennus näiden uusien lupien osalta, että nämä uudet luvat käyvät vain näiden kausityöntekijöiden tapauksessa, jolloin sitten pyritään entisestään rajaamaan henkilöitä, joita hallituksen esitys koskee. Tämä on mielestäni erittäin tärkeä muutos.

Lopuksi, arvoisa puhemies, tässä vielä päätettiin ottaa nämä opiskelijat tähän mukaan. Se on mielestäni aivan järkeenkäypää ja järkevää, että tällä hetkellä täällä Suomessa olevien ulkomaalaisten kohdalla otamme sen koko reservin käyttöön ja pystymme varmistamaan vastaamisen kaikkien jakamaan huoleen huoltovarmuudesta ruokaturvallisuuden osalta.

16.55 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kyseessä olevassa hallituksen esityksessä halutaan siis muuttaa ulkomaalaislakia ja kausityölakia ja kahta muuta lakia väliaikaisesti koronakriisistä johtuen. Esitys muuttui monilta osin valiokunnassa, mikä kertoo siitä, miten suurella kiireellä esityksiä nyt eduskuntaan tuodaan. Kiire on tietysti ymmärrettävää, mutta liian kiireesti tehdyt esitykset, joista oleelliset tahot eivät osaa valiokuntakuulemisessa edes lausua, eivät voi olla tarkoituksenmukaisia.

Lain tarkoitus on helpottaa maassa laillisesti oleskelevien ulkomaalaisten mahdollisuuksia työllistyä huoltovarmuuden kannalta kriittisille aloille. Perusteluna on käytetty ennen kaikkea maatalouden työvoimapulaa, joka johtuu siitä, että matkustusrajoitusten vuoksi kausityövoiman saanti on epävarmaa.

Maataloudessa erityisesti satokaudella marjanpöiminnassa ja muissa vastaavissa tehtävissä ulkomaalaisten osuus työntekijöinä on erittäin korkea. Suurin osa näistä henkilöistä on kausityöntekijöitä. He tulevat maahan, tekevät työtä ja lähtevät maasta. Lähtömaita ovat perinteisesti esimerkiksi Ukraina, Valko-Venäjä, Thaimaa ja Venäjä. Vähemmän ihmisiä tulee enää Baltiasta ja Puolasta.

Maataloudessa työskentelee Suomessa vuosittain 16 000 kausityöntekijää. 1 500 työntekijän tarve on arvioitu kriittiseksi maa- ja metsätalousministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen mukaan. Kaikki jakavat saman näkemyksen siitä, että kausityöntekijöiden osalta maatalouden tilanne on vaikea, koska rajamme on suljettu. Suuri määrä varsinkin palve-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

lualalla työskenteleviä ulkomaalaisia on jäänyt työttömiksi hallituksen määrättyä ravintolat kiinni. Perussuomalaisten mielestä on hyvä, jos tällaiset henkilöt työllistyvät esimerkiksi maatalouden kausitöihin eivätkä jää kuormittamaan sosiaaliturvaa ja palvelurakennetta.

Perussuomalaiset olisivat mielii hyvin hyväksyneet hallituksen esityksen, mikäli se olisi ollut rajattu nimenomaan maa- ja metsätalouden tehtäviin, kuten yleisesti kuviteltiin. Ei ollut. Esityksessä kriittisiksi aloiksi, joilla ulkomaalaisten työnteko-oikeuksia ja maassalolon edellytyksiä pitää laajentaa, lasketaan lukuisa määrä muitakin aloja. Mukana ovat muun muassa rakennus- ja kuljetusala ja moni muu sektori, joilla jo ennen koronaepidemiaa oli suuri määrä suomalaisia ja maassa olevia ulkomaalaisia työnhakijoita. Hallitus tuo työmarkkinoille lisää työvoimaa samalla, kun nämä alat lomauttavat ja irtisanovat kymmeniätuhansia ihmisiä. Meillä arvioidaan kohta olevan lähemmäs 400 000 uutta lomautettua tai työtöntä edellisten työnhakijoiden lisäksi.

Kuten edustaja Simula edellä kertoi, perussuomalaiset ehdottivat viime viikolla kiireellistä tilapäistä lainsäädäntöä, jonka nojalla kausityön tekeminen huoltovarmuuden kannalta tärkeissä tehtävissä ei tänä vuonna poistaisi työttömyysetuuksia henkilöltä, joka on lomautettu tai irtisanottu epidemian vuoksi. Pääministeri Marin näytti istunnossa ajatukselle vihreää valoa, mutta valitettavasti valiokunnassa esitys ei tänään saanut kannatusta hallituspuolueilta.

Hallituksen esityksessä halutaan epäselväksi jääneestä syystä ottaa myös opiskelunkin perusteella myönnetty oleskeluluvat mukaan lain soveltamiseen. Tämä on ihmeellistä siksi, että jo nyt ulkomaalaisella opiskelijalla on lakiin perustuva oikeus työskennellä 25 tuntia viikossa aikana, jolloin oppilaitoksessa järjestetään opetusta, ja kokoaikaisesti muina aikoina. Työnteko-oikeus Suomessa on siten opiskelijoiden kohdalla jo hyvin turvattu. Perussuomalaisten mielestä työnteko-oikeuden laajentamiselle ei ollut tarvetta.

Hallituksen esitys ei valitettavasti ole ratkaisu maatalojen ongelmiin. Esityksen itsensäkin mukaan työllisyysvaikutusten arvioidaan jäävän ainoastaan joihinkin satoihin — tietenkin siksi, että vain pieni osa oleskeluluvan saaneista henkilöistä haluaa työskennellä esimerkiksi maataloudessa. Työvoimapula maataloudessa ei siis tällä esityksellä hellitä mutta toisaalta työvoiman ylitarjonta monilla muilla aloilla pahenee. Aivan samat kannustinongelmat koskevat ulkomaalaisia ja suomalaisia siinä tapauksessa, jossa oleskelulupa on saatu tai maahan jääminen on muuten varmistettu. Meidän mielestämme oleskelulupa pitää peruuttaa, mikäli toiselta alalta lomautettu tai irtisanottu ulkomaalainen ei ota vastaan kriittiseksi luokiteltavan maatalouden työtä.

Esitimme siis valiokunnassa, että määräaikainen laki koskisi ainoastaan maa- ja metsätalouden töitä, joissa työvoiman tarve on akuutti ja todellinen, ja että laki ei koskisi erikseen opiskelijoita, koska heillä on jo työnteko-oikeus. Lisäksi perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että kriisin hellitettyä on syytä hyvin vakavasti pohtia, onko järkevää, että näin kriittiset alat ovat lähes kokonaan ulkomaalaisen työvoiman varassa. Tämä ei voi olla huoltovarmuuden kannalta järkevää.

Arvoisa puhemies! Esitän mietintöön tehtyä vastalauseitamme käsittelyn pohjaksi.

17.01 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Meillä on siis käsittelyssä tämä hallituksen esitys laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Ei ole kuin muutama päivä siitä, kun käsitelimme tätä samaa hallituksen esitystä lähetekeskustelussa, ja sen jälkeen olemme hallintovaliokunnassa kuulleet

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

hyvin suppeasti ja tänään sitten jo saimme mietinnön valmiiksi. Tämä poikkeuksellinen kiire tässä hallituksen esityksessä on toisaalta ymmärrettävää, mutta kuten toimme myöskin tässä mietinnössä esiin, niin kun se on esitelty niin kiireellisesti, kaikista hyvän hallintotavan ja lainvalmistelun prosesseista on menty alemmaa kuin siitä, missä on ollut alin riima.

Valiokunta pitää tätä asian kiireellisyydestä johtuen hyväksyttävänä, mutta toteamme, että tästä huolimatta hallituksen esitys olisi tullut valmistella yhteistyössä ainakin ulkomaalaislainsäädännön kokonaisuudesta vastaavan sisäministeriön ja keskeisen lupaviranomaisen, Maahanmuuttoviraston, kanssa, koska tällaisella yhteistyöllä olisi valiokunnan käsityksen mukaan voitu välttää ne epäselvyydet, ristiriidat ja muut ongelmakohdat, jotka hallituksen esitykseen sisältyivät lakiehdotusten perustelujen ja säännösehdotusten välillä sekä myös perustelujen sisällä. Vaikka tilanne on se, että niin monia rajoja tällä hetkellä suljetaan tämän poikkeuksellisen tilanteen takia, niin hallinnollisia siiloja ja ministeriöiden välisiä raja-aitoja meidän pitäisi nyt pystyä ylittämään ja tekemään sitä yhteistyötä niin, että lainsäädäntöä valmisteltaisiin selkeästi paremmin yhteisen koordinaation myötä eikä niin, että jokainen pitää kiinni siitä omasta näkökulmastaan tai kapeasta katseikostaan.

Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan merkittäviä muutoksia, jotka on nopeasti valmisteltu valiokunnassa. Kiitos niistä valiokuntaneuvoksille, ja kiitos myöskin hyvähenkisestä käsitteystä hallintovaliokunnassa puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle. Tässä on myöskin voimaantuloa kavennettu sinne lokakuuhun ja otettu mukaan opiskelijat. Tässä on myöskin pohjalla tämä komission tiedonanto, joka annettiin siis vasta viime viikolla, 30.3. Komission tiedonannossahan otettiin säännökset tästä huoltovarmuudesta ja työmarkkinoiden toimivuudesta, mutta nyt sitten tavallaan irtaudutaan niistä tehtävistä, siitä pelkästä komission tiedonannosta, ja tulevalla asetuksella, joka sitten valtioneuvoston torstain istunnossa tullaan käsittelemään, käydään läpi tarkemmin, mitä aloja tämä koskee.

Kysyin jo viime torstain lähete keskustelussa, että koskeehan se tätä luonnontuotealaa. Tänään valiokunnassa käytiin vielä keskustelua siitä, miten laveasti esimerkiksi maa- ja metsätalousala on mukana, ja tähän nyt tuon vielä esiin, että toivottavasti tämä nyt koskee myöskin turkisteollisuutta ja turkistarhausta ja sitten myöskin sitä, että meillä on nopeasti ihan viimeisen kahden viikon aikana terveydenhuollon elektroniikan alalla aloitettu erilaisten suojavarusteiden valmistusta, ja olisi tärkeää, että tämä koskettaisi myös sitä eikä pelkästään tätä lääketieteellisuuden ja terveydenhuollon huoltoon ja korjauksiin liittyviä asioita.

On aivan selvää, että suomalainen maatalous tarvitsee työntekijänsä, ja viime vuosina suomalainen maatalous on hieman julkisuudestaikin suvannossa ja varjossa ajautunut tilanteeseen, että vilja ei jalostukaan leiväksi eikä maito juotavaksi ilman ulkomaista työvoimaa, ja siitä tietenkin täällä salissa on, uskon, aika yhtenäinen näkemys. Maatalous-, elintarvike- ja huoltovarmuusaloille tarvitaan tätä työvoimaa nopeasti ja ripeästi, mutta tämä hallituksen esitys on nyt vain sellainen lievä tekohengitys siihen liittyen, eli todellakin tarvitsemme paljon muitakin toimia, jotta tätä ulkomaista työvoimaa vielä pystytään suomalaisen ruuantuotannon eteen saamaan.

17.06 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta hyväksyi tänään mietinnössään tämän hallituksen esityksen määräaikaiseksi lainsäädännöksi, jonka tarkoitus on helpottaa maassa laillisesti oleskelevien ulkomaalaisten mahdollisuuksia työllistyä huoltovarmuuden kannalta kriittisille aloille riippumatta siitä, millä statuksella he Suomessa ovat.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Suuri määrä varsinkin palvelualalla työskenteleviä ulkomaalaisia on jäänyt työttömäksi hallituksen määrättyä ravintolat kiinni, ja oikeastaan jo ennen sitä asiakkaiden kaikkoutta. On tietenkin hyvä, jos tällaiset henkilöt työllistyvät esimerkiksi maatalouden kausitöihin. Hallituksen esitys ei kuitenkaan koske pelkkää maataloutta, vaan se avaa myös esimerkiksi kuljetus- ja rakennusalan ja teollisuuden työpaikat kaikille Suomessa laillisesti oleskeleville ulkomaalaisille. Hallitus siis tuo työmarkkinoille maan sisältä lisää työvoimaa samalla, kun sadattuhannet suomalaiset ovat yt-neuvottelujen piirissä.

Perussuomalaiset esittivät valiokuntakäsittelyssä, että määräaikainen laki koskisi ainoastaan maa- ja metsätalouden töitä, joilla tätä koko esitystä on julkisesti perusteltu ja jossa työvoiman tarve on akuutti ja todellinen. Jäimme valitettavasti tämän esityksen kanssa yksin.

Arvoisa puhemies! Ulkomaisen työvoiman sektorikohtaisella saatavuusharkinnalla pyritään suojelemaan suomalaisia työmarkkinoita palkkojen polkemiselta ulkomaisen halpa työvoiman avulla. Esimerkiksi keskusta ja kokoomus ovat vaatineet avoimesti saatavuusharkinnan romuttamista, mutta salin vasemmalle laidalle tämä asia on ollut vaikeampi muun muassa ay-kytkösten vuoksi. Hallituksen esitys, joka nyt on käsittelyssä, kuitenkin merkitsee käytännössä uutta naulaa saatavuusharkinnan arkkuun. Esimerkiksi ravintolatyön tai opiskelun perusteella oleskeluluvan saanut voi siirtyä vapaasti muille aloille ja kilpailla hinnallaan suomalaisen duunarin kanssa. Muistutan myös, että edes hallitus itse ei arvioi lakimuutoksen tuovan merkittävää apua maatalouteen, koska suurin osa Suomessa oleskelevista ulkomaalaisista ei joko pysty työllistymään näille aloille tai ei halua osallistua näille aloille. Varsinaisiin kausityöntekijöihin ja heidän maahantuloonsahan tämä esitys ei vaikuta millään tavalla, koska maahantulon edellytykset eivät muutu. Se, että kausityöntekijöitä on tällä hetkellä huonosti saatavissa, johtuu meistä riippumattomista syistä, kuten matkustusrajoituksista meillä ja muualla.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat syvästi huolissaan tulevasta satokaudesta ja työvoiman riittävyydestä tiloilla. Siksi olemme esittäneet, että koronan vuoksi ilman työtä jääneet voisivat ottaa vastaan kausityötä ilman, että siitä saatava palkka vaikuttaa heidän työttömyyskorvauksiinsa. Ikävä kyllä tälle ajatukselle ei tosiaan valiokunnassa tullut tukea.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Purran tekemää esitystä.

17.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on tarpeellinen, vaikka, niin kuin täällä on puheenvuoroissa käynyt esille, se ei kuitenkaan riitä kattamaan sitä vajetta, mikä kausityöntekijöitten kohdalla tällä hetkellä on. Siinä mielessä on todellakin mietittävä, millä kaikilla mahdollisilla keinoilla saataisiin nyt kevään kylvötyihin ja sadon maahan laittamiseen jo tässä vaiheessa työntekijöitä tarpeeksi, puhumattakaan sitten siitä vaiheesta, kun ollaan korjuussa, jolloin tämä työvoiman tarve on vieläkin suurempi.

Katson, että on järkevää, että tässä tilanteessa myöskin näitten opiskelijoitten kohdalla on mahdollisuutta laajennettu ja ylipäättänsä näitä aloja on otettu esille suurempi määrä eli kaikki huoltovarmuuden kannalta keskeiset työt, jos on kerta sellainen tilanne, että työvoimaa tarvitaan. Onhan se niin, että jos yritys on irtisanonut tai lomauttanut henkilöstöä, niin eihän se sen takia palkkaa uutta ihmistä sinne tilalle, että tämä sattuu olemaan ulkomaalaistaustainen. Minä en ehkä ihan nyt vielä tätä vastalauseen logiikkaa ymmärtänyt. Elikkä jos yritys on taloudellisessa kriisitilanteessa ja jos sitä kysyntää puuttuu, niin minkä ihmisen takia sitten siinä tilanteessa lähdetäisiin uusia ihmisiä palkkaamaan? Siinä mieles-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

sä, kun tämä laki on vielä sitten tuonne lokakuun loppuun asti voimassa, itse en näe kyllä vaaraa tämäntyyppisestä, mitä tässä vastalauseessa on.

Sen sijaan vastalauseessa on hyvä tämä lausumaesitys, jossa mietitään sitä vaihtoehtoa — ja niin kuin pääministeri on täällä todennut, hallitus sitä tutkii — onko mahdollista, että todellakin työttömyyskorvauksiin ei koskettaisi, jos hakeutuu tuonne kausityöhön maataloilille. Ja tämän esityksen mukana tulee yksi sellainen uudistus, josta toivon, että se jäisi voimaan, ja se koskee juuri sitä, että on mahdollista siirtyä toisen työnantajan palvelukseen elikkä tilalta toiselle. On paljon tullut marjanviljelijöiltä sitä viestiä, jo kauan ennen tätä koronavirusta, miten hankalaa on se, että kun erilaiset marjalajikkeet esimerkiksi kypsyvät eri aikoihin ja toisella tilalla saattaisi olla vajetta marjanpoimijoista ja toisella tilalla ei sillä hetkellä ole mitään poimittavaa, niin nämä henkilöt eivät ole voineet siirtyä tilalta toiselle, jos sitä ei ole etukäteen siihen heidän hakemukseensa merkattu. Ja kukas kumma tällaista asiaa nyt osaisi etukäteen tietää siinä vaiheessa, kun hakee kausityöhön Suomeen? Jos tämä pykälä tästä jäisikin ihan vakituisesti voimaan, niin tätä toivon, että hallitus katsoo tarkasti, koska tämä on kyllä viljelijöitten kannalta tärkeä.

Ja ehkä vielä: Täällä edustaja Heinäluoma minusta hyvin nosti esille sen, että nyt tämä on herätellyt meidät siihen todellisuuteen, että meidän ruokahuoltomme ja huoltovarmuutemme on näin pitkälti ulkomaalaisen työvoiman, kausityövoiman varassa, ja siihen, mistä se johtuu. Näihin asioihin pitää tämän kriisin jälkeen oikeasti paneutua. Maatalouden kannattavuus pitää saada kuntoon, ja toisaalta sitten kun tämä sosiaaliturvuudistus lähtee liikkeeseen, niin sosiaaliturvan ja työttömyysturvan kannustinloukkuasiat pitää huolellisesti käydä läpi. Emmehän me voi päästää tilannetta semmoiseksi, että me nyt sitten huomaamme — ihan samalla tavalla kuin on huomattu vaikka jollakin it-alalla, että koodareita puuttuu — että ihan tämmöiset peruselintarvikkeiden tuotantoketjussa olevat kriittiset pisteet on meillä ulkoistettu. Tämä ei voi olla terve ja hyvä kehitys. Varmasti nyt tässä tämän kriisin aikana tulee esille monenlaisia erilaisia asioita, joihin jatkossa pitää paneutua ja jotka pitää ottaa huomioon.

Vielä mietin tässä näitä keinoja: palkkatuki, kesätyösetelit. Jossain näin esityksiä siitä, että voisiko ajatella, että kun luonnonmarjojen poiminta on verovapaata, niin yhtä lailla voisi ajatella, että myöskin tiloilla oleva marjanpoiminta voisi olla verovapaata. No, tietysti koululaisille ja opiskelijoillehan se verollisuuden raja tuskin tulee muutenkaan vastaan heti. Mutta voisiko sitä todellakin laajentaa, jolloinka voitaisiin varmistaa, että saadaan kaikki sieltä satomaasta korjattua ja sillä tavalla meidän elintarvikeketjumme huollettua?

17.14 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Elämme todella poikkeuksellisia aikoja, ja koronaepidemian vaikutukset eri yhteiskunnan aloille ovat ja tulevat olemaan mittavia. Joudumme reagoimaan esiin tuleviin ongelmiin nopeasti, sitä mukaa kuin niitä nousee esiin, ja tosiaan nyt yhtenä akuuttina ongelmana on tämä maatalouden kausityövoiman riittävyys, jotta saamme kotimaisen ruoantuotannon turvattua tänäkin satokautena, mutta myös muilla kriittisillä aloilla toki on varmistettava, että työ kohtaa tekijänsä. Näinä aikoina tiloilla joudutaan tekemään päätöksiä siitä, paljonko istutetaan ja kylvetään, jotta sato saadaan varmasti myös korjattua.

Täällä nyt käsittelyssä olevilla laeilla sallitaan täällä jo oleville ulkomaalaisille työnteko huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta tärkeillä aloilla ja tehtävissä. Kuten täällä on jo tullut ilmi, tämä työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva hallituksen esitys käsiteltiin hallintovaliokunnassa pikavauhtia. Torstaina käydyn lähetekeskustelun ja

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

perjantain kuulemisen jälkeen ministeriössä ja eduskunnassa on tehty viikonlopun aikana paljon työtä, jotta sen tuloksena saatoimme tänään hyväksyä muutetun esityksen ja mietinnön valiokunnassa. Valiokunnan ja hallituksen esitykseen tekemillä muutoksilla on tarkoitus varmistaa, että poikkeustilan aikana nimenomaan lisätään työvoiman tarjontaa huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toiminnan kannalta välttämättömillä aloilla ja tehtävissä. Varmasti niin koko valiokunnan kuin eduskunnankin yhteinen ymmärrys on, että nämä lakimuutokset eivät tätä ongelmaa yksinään ratkaise. Lisää keinoja tarvitaan erityisesti maatalouden riittävän kausityövoiman turvaamiseen, kuten edustaja Essayahkin tuossa edellä asiaa pohti.

Arvoisa puhemies! Kyse on poikkeustilan aikaisesta, väliaikaisesta lainsäädännöstä. Nyt on tärkeää ottaa käyttöön kaikki keinot, joilla voidaan turvata erityisesti maatalouden kausityöntekijävajeet tässä poikkeustilanteessa. Mietinnössä todetaan, että turvapaikanhakijoiden työntekoa koskevat omat säännöksensä eikä niistä päätetä tämän esityksen yhteydessä. Nyt on tärkeää etsiä pikaisesti keinot, joilla voidaan hyödyntää kaikkien Suomessa oleskelevien henkilöiden työpanosta näissä poikkeusoloissa, ja yksi tällainen ryhmä tosiaan ovat turvapaikanhakuprosessissa olevat henkilöt, jotka eivät nyt tähän esitykseen sisälly.

Yhdyn niihin kaikkiin puheenvuoroihin, joissa on korostettu kotimaisen ruoantuotannon merkitystä ja huoltovarmuutta varsinkin poikkeusoloissa. Suomalaisen ruoantuotannon turvaaminen on meidän kaikkien ja koko Suomen etu, myös se, että ne marjat ja sienet tulevat metsästä poimittua. Tämä päätös osaltaan tukee sen saavuttamista, mutta tähän asiaan on varmasti tarpeen palata poikkeustilan jälkeen ja tarkastella sitä laajana kokonaisuutena myöhemmin. — Kiitos.

17.17 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kuten monet kollegat ovat jo todenneet, on tärkeää, että Suomessa voidaan tuottaa ruokaa ja syödä Suomessa tuotettua ruokaa. Hallituksen esitys on tarpeellinen, mutta kuten monissa puheenvuoroissa on jo todettu, on kyseenalaista, riittääkö se toteuttamaan sen tarpeen, mitä varten se on annettu. Hallituksen esitys on tietysti valmisteltu hyvin nopeasti, ja on mielestäni perusteltua, että hyväksymme nyt tämän esityksen tällaisena, mutta pidän perusteltuna myöskin sitä, että jatketaan niiden keinojen etsimistä, joilla tosiaan saataisiin riittävä kausityöntekijöiden määrä erityisesti maatalouteen.

Perussuomalaiset ovat esittäneet helpotuksia lomautetuiksi ja työttömiksi joutuneille työttömyysturvan ja kausityössä saatavan palkan yhteensovittamisessa. Mielestäni tämä on yksi sellainen asia, mitä pitää ihan ennakkoluulottomasti tarkastella, ja erityisesti pitää tarkastella sitä, sisältyykö työttömyysturvaan, muuhun sosiaaliturvaan ja opintotukeen sellaisia elementtejä, jotka estävät sitä, luovat tavallaan väärinpäin toimivan kannusteen sen kannalta, kannattaako ihmisen ottaa näitä kyseisiä töitä vastaan.

Mutta kuten edellä edustaja Elo totesi, myöskin ulkomaalaisten osalta asiaa pitää tarkastella ennakkoluulottomasti. Tämä lakiesityshän koskee vain osaa Suomessa olevista ulkomaalaisista. Minulla ei ole lukumääriä siitä, moniko turvapaikanhakija, joko ensimmäisen hakemuksen jättänyt tai sitten uusintahakemuksen jättänyt, on karenssissa, joka kestää kolme kuukautta, mikäli hänellä on matkustusasiakirja, ja kuusi kuukautta, mikäli tällaista matkustusasiakirjaa ei ole. Mielestäni on kuitenkin tuhlauksia ja epätarkoituksenmukaista varsinkin tässä kriisitilanteessa, jossa elämme, että tältä ihmisryhmältä on suljettu pois mahdollisuus tehdä niitä töitä, joita tämä lakiesitys koskee.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Toivon tosiaan, että mahdollisimman pikaisesti tehdään jatkovalmistelua, jossa kaiveetaan vielä lisää kiviä käännettäväksi, jotta todella voidaan varmistaa se, että Suomessa voidaan tuottaa ruokaa ja saamme kotimaista ruokaa syödä.

17.21 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että työnteon jatkuminen Suomessa turvataan ja erityisesti huoltovarmuuden kannalta kriittiset alat saavat tarvitsemansa työvoiman. Samoin on perusteltua, että kaikille Suomessa tällä hetkellä asuville ja laillisesti oleskeleville henkilöille pyritään mahdollistamaan kriisitilanteessa työnteko itsensä elättämiseksi. Kuten täällä on jo kuultu, niin emme vastusta kausityöntekijöitä, koska he eivät kuormita yhteiskuntaamme, mutta tähän on kiinnitettävä jatkossa huomiota. Emme voi olla vain ulkomaalaisen työvoiman armoilla näin elintärkeässä asiassa. Tämä ei varmasti tule olemaan viimeinen poikkeustila, ja siksi tästä kriisistä on myös opittava tulevaisuutta silmällä pitäen.

17.21 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan ulkomalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaista muuttamista. Ehdotetulla lailla sallitaan kaikille laillisesti maassa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille työnteko huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden kannalta tärkeillä aloilla. Näitä ovat muun muassa terveydenhuollon ammattilaiset, maatalousalan kausityöntekijät, kuljetushenkilöstö, elintärkeän tai muuten välttämättömän infrastruktuurin parissa työskentelevät henkilöt, elintarviketeollisuus sekä eri hoitotöiden tekijät.

Arvoisa puhemies! Kannatan myös edustaja Riikka Purran tekemää esitystä. Perussuomalaiset näkivät valiokuntakäsittelyn yhteydessä, että kriittiset alat pitäisi rajata esityksessä huomattavasti tiukemmin maa-, puutarha- ja metsätaloussektorille. Edelleen lakimuutos tulisi rajata niihin ulkomaalaisiin, jotka ovat jo tällä hetkellä maassa ja jotka ovat joutuneet lomautetuiksi tai irtisanotuiksi koronaepidemian vuoksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat esittäneet täällä keskustelussa, että henkilö, joka tällä hetkellä on lomautettuna tai työttömänä, voisi työskennellä näissä kausitöissä ilman, että menettää sitä työttömyysturvaa ja sosiaaliturvaa, mihinkä hän on oikeutettu, ja tämä olisi kyllä ollut erittäin tärkeä asia ja signaali siitä, että työnteko kannattaa ja lomautettuna ja työttömänä pystyy myös tienamaan ja lähtemään töihin.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tässä vielä esille terveydenhuollon ammattilaiset, joita tämä laki myös koskee. On erittäin tärkeää, että vaadimme edelleen — huolimatta siitä, että elämme koronakriisiä ja varmasti suuri henkilöstöpula ja -vaje tulee olemaan terveydenhuollon sektorilla — koulutusta, kokemusta, sitä ammattiosaamista ja kielitaitoa. Viime syksynä saimme lukea, että ennätysmäärä sairaanhoitajia ja hoitoalan ihmisiä oli yt-neuvottelujen piirissä johtuen siitä, että sote-uudistuksen kanssa on kestänyt niin kauan aikaa, ja nyt kyllä täytyy harmitella sitä, että missä nämä hoitajat ovat, jotka ovat yt-neuvotteluissa työpaikkansa menettäneet. Palaavatko he nyt tässä kriisissä takaisin paikkaamaan sitä henkilöstövajetta, mikä on jo nyt olemassa ja mikä on tulevaisuudessa? Erittäin suuria kysymyksiä. Mielestäni ensisijaisesti tulisi löytää suomalaiset työntekijät tekemään hoitoalan tehtäviä.

Samalla haluan nostaa tässä esille myös niin sanotun vaarallisen työn lisän, mikä on myös työehtosopimuksiin jo kirjattu: tällaisissa erityistilanteissa on mahdollista maksaa

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

hoitajalle, kun tarvitaan työvoimaa ja työ on haasteellista, jopa vaarallista, erityisen työn lisää elikkä enemmän palkkaa.

17.24 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on järkevä ja tuiki tarpeellinen. Olen itse asiassa kysellyt sosiaalisessa mediassa ja asiaan perehtyneiltä, onko hyviä perusteluja sille, mikseivät suunnilleen vastaavat normit olisi aina voimassa, enkä ole toistaiseksi kuullut kovin hyviä perusteluja sille, miksei esimerkiksi ulkomainenkin työntekijä voi vaihtaa toimialaa ja työnantaja parantaa hänen asemaansa. Tietysti moni on täällä varmaan oikeassa siinä, että tämä ei ehkä riitä, ja varmaan kannattaisi miettiä vaikka sitä, että lennätettäisiin tänne Ukrainan kaltaisista maista kokonaisia lentokoneellisia ihmisiä, jotka aluksi olisivat jonkin aikaa karanteenissa tilalla ja alkaisivat sitten tehdä työtä.

Minä haluaisin kuitenkin kiinnittää nyt huomiota tähän kokonaisuuteen, kun täällä on vedottu sen puolesta, että kuulemma pitäisi saada Suomesta ihmisiä töihin maatalouteen. Sinänsä minusta on mukavaa kuulla, että tässäkin salissa vihdoinkin ollaan työpanoksen tarjonnasta kiinnostuneita. Yleensä minä olen saanut kuulla kaikenlaista kovaa vastaväitettä, ettei täällä ole työpaikkoja ollenkaan, kun minä olen yrittänyt pitää esillä näitä kannustinongelmia. Meillä on monta, monta vuotta ollut se tilanne, että työttömien määrä TEMin mukaan on ollut luokkaa 200 000—250 000. Samaan aikaan meillä on ollut huutava työvoimapula maataloudessa.

No, mihinkä tämä tilanne muka muuttuisi siitä, että täällä nyt vain vedotaan, että täytyisi jotain tehdä näille ongelmille ja saada Suomesta työvoimaa, kun sitten, kun tämä kriisi on ohi, ihan yhtä vähän suomalaiset nuoret haluavat olla näissä matalapalkkatehtävissä kuin tähänkään mennessä? Sitä paitsi kun nyt vedotaan, että pitäisi saada Suomesta työvoimaa, arvoisat edustajat niin vasemmalla kuin oikealla, nämä meidän ikäluokat vain ovat niin pieniä, että kun lasketaan teollisuuden tarpeet ja hoivahenkilöstön tarpeet ja maatalouden tarpeet, niin ne ovat yhteensä paljon isompia kuin mitä nämä meidän pienet nuoret ikäluokat oikein ovat. Eli jos tähän mennessä ei ole saatu, niin eihän vastedeskään saada.

Nämä ehdotukset täällä, joita on tehty nyt, osoittavat vain tämän kannustinongelman valtavuutta. Kun perussuomalaisetkin toivovat, että Suomesta saataisiin työntekijöitä maatalouteen, he eivät tule edes ajatelleeksi, että se voisi tapahtua nykyisen sosiaaliturvan puitteissa, vaan he esittävät äärettömän kallista ratkaisua, joka tarkoittaisi sitä, että koko sosiaaliturva olisi ennallaan, ei olisi edes soviteltua päivärahaa, mikä jo nyt olisi mahdollista. Edustaja Juvonen sanoi, että se olisi signaali siitä, että työnteko kannattaa. No, se olisi aika vahva signaali siitä, että työnteko ei kannata Suomessa. Jos maatalouteen töihin menevän ihmisen täytyy saada lahjuksena palkkansa suunnilleen kokonaan julkisesta taloudesta, niin se kertoo nyt aika lailla siitä, että se oikeasti ei kannata. Tämä on sillä tavalla paljastavaa.

Se hyvä kysymys tässä on se, miksi tätä ulkomaista työvoimaa ja sitä, jota perussuomalaiset kutsuvat halveksivasti halpatyövoimaksi, pitäisi ylipäänsä tässä paheksua ja vieroksua, kun ei meillä työvoimaa kotimaassa riittävästi ole. Se on kaikkien rikkaiden maiden normaali historiallinen kehityskulku, että ulkomaiset työntekijät valtaavat matalapalkkaisia aloja — eivät suinkaan siksi, että kotimaisia syrjitään, vaan siksi, että kotimaiden nuoret eivät yleensä halua enää lähteä näille matalapalkka-aloille. Vähittäin tämä etenee takasialalla, siivousalalla. Maataloudessa tämä on mennyt hyvin pitkälle.

Joku täällä taisi sanoa, että onhan se kauheaa, että me olemme näiden ulkomaisten työntekijöiden armoilla. Olisihan se paljon kauheampaa, jos me olisimme vain kotimaisten

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

pienten ikäluokkiemme armoilla. Silloinhan meillä tuskin olisi enää maataloutta Suomessa. Onhan se ihan loistavaa, että me olemme osa globaalia taloutta, jossa voi ihmisiä tulla tänne tuottamaan näitä mainioita, puhtaaksi kehitettyjä suomalaisia elintarvikkeita. Sehän on maatalouden olemassaolon edellytys.

Ja vaikka puhutaan halveksivasti halpatyövoimasta, niin jos joku tänne haluaa tulla tekemään työtä, jota suomalainen nuori ei enää halua tehdä, kuka siinä häviää? No, ei ainaakaan se työntekijä itse, koska hän on omalla valinnallaan osoittanut, että se on hänelle parempi vaihtoehto. Jos tähän ei Suomesta löydy työntekijöitä — se on selvästi osoitettu, minullekin on moneen kertaan selitetty, että siellä on liian huonot palkat, eivät sinne suomalaiset halua — niin silloinhan nämä tilat hyötyvät ja suomalaiset hyötyvät, kun me saamme ne mansikat niiltä tiloilta. Nehän jäisivät maahan, ne jäisivät kylvämättä, ne jäisivät keräämättä, jos ei näitä ulkomaalaisia olisi. Tämä on ihan normaali, hyvä kehitys. Ei siellä enää ole Juhani Jukola ja Timo Jukola, siellä voi olla Dimitri ja Pedro ja Juan ja joku muu vielä. Mitä pahaa tässä on? Se on suomalaisen maatalouden edellytys.

Se, että tänne määrättäisiin vaikka varusmiehiä, on äärettömän kallista, siis tärkeässä koulutuksessa olevia nuoria, joiden opintojen viivästyminen tulee äärettömän kalliiksi. Siksi meidän on tehtävä tästä se johtopäätös, että teemme vielä paljon helpommaksi tämän kriisin jälkeen sen, että maatalouden ja muidenkin alojen työvoimatarpeita tyydytetään ulkomailta.

Tässä palaankin siihen, että kannattaa jokaisen täällä miettiä, miksi ei tällainen normisto voisi aina olla voimassa. — Arvoisa puhemies, kiitos. [Riikka Purra: Suuri humanisti!]

17.31 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Maatalous on nyt tosiaan yllättäen vaikeuksissa, sillä tämä suunniteltu kausityöntekijöiden työvoima ei voi saapua maahamme koronavirusepidemian ja -pandemian vuoksi. Koronakriisi on omalta osaltaan alleviivannut ruuantuotannon omavaraisuuden merkitystä, joka on tietenkin maataloudelle hyvä asia, ja toisaalta sitä, että ulkomaalaisen työvoiman varaan rakentuva maatalous on tällaisen kriisin edessä yllättävän haavoittuvainen. Maatalouden osalta on jo kiire näiden päätösten suhteen, sillä on tärkeää usko tulevaan, siihen, että nyt paraikaa ajankohtaisena työnä olevat istutus- ja kylvöasiat kannattaa tehdä. Se kannattaa tehdä vain, jos on luottoa siihen, että myös sato voidaan korjata. Kyse on tosiaan suomalaisen ruuantuotannon varmistamisesta, meidän kansallisesta huoltovarmuudesta.

Keskustelussa, mitä tässä hallituksen esityksen ympärillä on ollut, on ollut selkeää, että pelkästään tämä ei riitä korvaamaan tätä kausityöntekijöiden tarvetta. Esimerkiksi työ- ja tasa-arvovaliokunta lausui, että ilman työnteko-oikeutta maassa olevien mahdollisuudet työllistyä työvoimapulasta kärsiville aloille olisi selvitettävä. Myös maa- ja metsätalousvaliokunta korosti tulevaisuuden hankkeisiin tätä laajaa näkökulmaa siihen, mitä lisätoimia toivotaan hallitukselta tämän asian käsittelemisessä.

Tässä nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä on sinänsä hyvä suunta. On tosiaan järkevää mahdollistaa työntekijälle työnantajan vaihtaminen nykyisen työluvan piirissä. Jatkossa tosiaan kannatan, että myös muitakin henkilöitä, joilla olisi halu tehdä töitä — kuten esimerkiksi turvapaikanhakijat, joilla nyt karenssiasia estää työn tekemisen — otettaisiin mukaan tarkasteluun. Tässä maassa on tosiaan ihmisiä, joilla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa mutta ei juuri nyt myöskään mahdollisuutta poistua maasta. Samalla meillä on huoltovarmuuden kannalta kriittisiä töitä tekemättä. Ajattelen niin, että kaikki keinot on käytettävä. Työnantajalla on tietenkin aina loppuviimein päätös henkilön palkkaamisesta.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Tarvitsemme myös kannustusta niille suomalaisille, jotka ovat juuri nyt ilman työtä mutta esimerkiksi asuvat kaupungeissa ja joilla voi olla jopa niin yksinkertaisesta asiasta kuin kulkemisesta kyse siinä, miten näihin töihin pääsee. On syytä tosiaan pohtia kannusteita lähteä maataloustöihin, tehdä se mahdollisimman helpoksi.

Huoltovarmuus ja maatalouden resilienssi kriiseissä on varmasti keskustelu, joka on syytä myös käydä, kun olemme päässeet tämän akuutin, vaikean tilanteen yli. Suomen Akatemia on tänään julkaissut politiikkasuosituksia pandemian jälkihoidon varalle, ja Akatemia korostaa muun muassa maataloustuotteiden monipuolisuuden merkitystä, kiertotaloutta sekä energiatuotannonsuorittamista — ja näitä meidän tuleekin pohtia. Myös esimerkiksi Luonnonvarakeskus on tutkinut suomalaisen maatalouden monipuolistamista ja havainnutkin, että esimerkiksi erikoiskasvien, kuten härkäpapujen, kvinoan ja tattarin, viljely ei vastaa tällä hetkellä kuluttajien kysyntää. Meidän tuleekin pitkällä aikavälillä pyrkiä monipuolistamaan maataloustuotteidemme kirjoa. Mutta sitä ennen tosiaan hallituksen on syytä jatkaa työtä maanviljelyn akuutin kriisin ratkaisemiseksi työvoiman saannin osalta.

17.34 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Ihan omassa mielessäni olen pohtinut näitä ajatuksia ja mietteitä siitä, mitä tämä kiire on meille aiheuttanut täällä, ja olen edustaja Talvitiien kanssa samoilla linjoilla siinä, että tämä kiire on osoittanut sen, että meillä ei nyt tämän valmiuslain aikana kaikki yhteistyö toimi riittävän tehokkaalla ja hyvällä tavalla eikä tämän asian tärkeys tavallaan ole korostunut tällä hetkellä siinä, mikä meillä on tämän valmiuslain antama voima ja se tavoite, että me panemme tämän maan kuntoon hyvällä aikavälillä ja ne kiireiset asiat huolehditaan hyvin ja vastuullisesti ja tehdään ne yhteistyössä ministeriöitten kanssa, mutta olkoon tämä reissu nyt tällä kertaa opiksi sinne päin. Ja pitää valiokuntaneuvoksia ja oikeastaan valiokuntaakin kiittää siitä, että me aika pitkälti pääsimme yhteisymmärrykseen ja yhteiseen näkemykseen tämän asian kohdalla.

Tämän huoltovarmuuden varmistamiseksi, kotimaisen ruoan turvaamiseksi nämä muutokset ovat minun mielestäni välttämättömiä tässä vaiheessa, ja lisää varmaan tarvitsee tehdä jatkossa. Maatiloilla, missä tarvitaan marjanpoimijoita ja maatalouden ammattilaisia, työntekijöitä karjatalouden puolella, tämä herättää sen kysymyksen, että me emme ole osanneet oikeastaan valmistautua tähän tilanteeseen millään tavalla, koska maatalouden ammattilaisten koulutus on jäänyt pikkasen jälkijunaan. Ja sitten toisaalta pitää miettiä sitä ansiotasoa, millä ne palkkatilanteet siellä pyörivät: millä korvataan sitten se, jos esimerkiksi jossakin sopimusneuvottelussa tulisi tilanne, että maatalouden lomittajien palkat nousisivat ja niitä valvottaisiin tarkemmin, ettei pääse alipalkkausta siellä tapahtumaan? Sehän tarkoittaa sitä, että myös tästä talosta ja EU:n lainsäädännön kautta pitää saada lisää rahaa sinne, jotta se pyörii, jotta nimenomaan nämä meidän suomalaiset, laadukkaat, hyvät tarvikkeet pysyisivät hinnaltaan kilpailukykyisinä. Näin siinä tulee käymään.

Sitten kolmantena asiana jäin miettimään sitä, mitä tulee näihin maatalouden ulkopuolisiin ammattiryhmiin, mitkä tässä on kiireellisyysjärjestykseen laitettu mukaan: minä vähän samalla tavalla ajattelen kuin edustaja Sari Essayah johtuen siitä, että työ sopimuslakiin on laitettu tällaisia tilanteita varten, että ihmisiä irtisanotaan tai lomautetaan, tämä takaisinottovelvoite, mikä koskee nimenomaan niitä työntekijöitä, jotka on irtisanottu tai lomautettu, ja näin työnantajan on otettava heidät takaisin ja tarjottava ensisijaisesti heille töitä ennen kuin ottaa ulkolaisia töihin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

17.37 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on ilman muuta kannatettava, ja myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta varsin perusteellisesti kävi tätä asiaa lävitse, ja on ihan itsestäänselvää, että tämä on tässä tilanteessa välttämätön.

Oikeastaan ensimmäinen huomioni tähän asiaan on se, että olen kyllä ihmetellyt erityisesti perussuomalaisten puheenvuoroja siitä, että tämä yhdeksänkohtainen lista, johon täällä on kirjattu, millä sektoreilla tämä on voimassa, on liian pitkä. Itse ajattelen kyllä asiasta ihan päinvastoin, nimittäin tämä on sellainen asia, että on tietysti totta, että toiset alat ovat huoltovarmuuden kannalta merkittävämpiä kuin toiset, mutta sen jälkeenkin, kun tämä koronakriisi on ohitse, meidän täytyy jollain elää. Jos me olemme ajaneet alas telakat ja rakentamisen ja muut systeemit sinä aikana, niin kyllä se on semmoinen taloudellinen pauku, kun tässä on muutenkin jo riittävästi ongelmia tulossa — valtiovarainministeriö taisi ennustaa 20 miljardin lisävelkaa valtiolle — ettei missään nimessä ole perusteita ajaa niitä aloja alas, joita tämä taudin torjuminen ei estä ja joissa meillä on paljon ulkomaista työvoimaa. Itse asiassa haluaisinkin itse tähän tuoda lisäksi vielä tämän turkistalouden asian, joka toki realisoituu lähinnä syksyllä — se olisi myös äärimmäisen tärkeä asia olla tässä mukana.

Arvoisa puhemies! Sitten jos mennään tähän akuuttiin ongelmaan tämän maatalouden osalta, ennen kaikkea puutarhatalouden ja myöskin marjanpoiminnan osalta, niin tässä varmaan tarvitaan monenlaisia keinoja, jotta tämä asia voitaisiin ratkaista. Tämä on yksi osa sitä ratkaisua, että annetaan niitten ulkomaalaisten, jotka jo ovat Suomessa, siirtyä vapaammin alalta toiselle, ja kuten edustaja Vartiainen sanoi, niin se voi joillekin olla myös oman elintason parannus. Toki sen rinnalla tarvitaan varmasti myös sitä, että ainakin kohdenneusti joihinkin tehtäviin meidän pitää ottaa myös niitä henkilöitä, jotka tällä hetkellä ovat ulkomailla mutta jotka ovat kiistatta osaajia niissä tehtävissä, joita tarvitaan, ja joilla on näyttöä siitä, että he niitä kykenevät hoitamaan. Eli en usko, että tätä koko työvoimavajetta pystytään kotimaisin keinoin ratkaisemaan. Toki ensisijaisena pidän itse sitä, että me mahdollisimman paljon myös kotimaisia työntekijöitä saisimme, ja tässä viestit ovat vähän ristiriitaisia: toiset yrittäjät, jotka ottavat yhteyttä, toteavat, että kotimainen kiinnostus on varsin vähäistä, ja toisilla taas on positiivisempia viestejä siitä, että kotimaastakin tekijöitä on tullut mutta että on tärkeää, että siellä on joukossa myös niitä, jotka ovat tätä työtä aikaisemmin tehneet.

Mitä sitten tulee näihin kannustimiin kotimaisten osalta, niin näen myös niin, että sen sijaan, mitä perussuomalaiset ovat esittäneet, niin fiksumpaa olisi lähteä tämän sovitellun päivärahan kautta. Mutta sellainen muutos kyllä tarvittaisiin, kun soviteltu päivärahan tällä hetkellä koskee lähinnä osa-aikatyötä, että myös kokoaikatyön yhteydessä voisi olla soviteltu päiväraha. Silloin se tarkoittaisi sitä kyllä, että normaalityöstään lomautetun henkilön kannattaa jo taloudellisesti ottaa vastaan tätä maataloustyötä, jos sitä on tarjolla ja jos on muuten siihen tehtävään sopiva ja kykenevä. Toisaalta sitten opiskelijoiden puolella yksi keino olisi tästä tuloarajasta luopuminen hetkellisesti tai sen tuloarajan merkittävä nostaminen, jolloin tämä ikään kuin koko vuositulo ei tulisi tässä esteeksi sille, että opiskelijoiden kannattaisi lähteä näihin tehtäviin.

Kyllä meidän tämmöisiä täsmäiskuja mielestäni tänne kannustavuuden puolelle myöskin pitää asettaa. Toki niissäkin, minkälaisia tehdään, täytyy pitää järki mukana. Korostan sitä, että tähän ei ole yhtä ratkaisua, mutta tähän tarvitaan nopea ratkaisu, ja se ratkaisu mielestäni on se, että siinä pitää kaikessa kolmessa onnistua: saada maassa oleva ulkomainen työvoima paremmin kohdistumaan näille työvoimapula-aloille, toisaalta saada jonkun

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

verran väkeä myös ulkomailta turvallisesti tänne sisään ja kolmanneksi, ja kaikkein tärkeimpänä, saada mahdollisimman paljon tälle alalle myös niitä kotimaisia työntekijöitä, joilla on mahdollisuus nyt tässä tilanteessa alalle tulla.

17.42 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! On pakko sanoa, että ihmettelen kyllä kummasti juuri sitä, minkä takia tähän listaan on laitettu niin paljon aloja. Itse kuljetusalan hyvin tuntevana en ymmärrä ollenkaan, miten voi kuljetusala olla edes tällä listalla, koska tilanne on se, että kuljetusalalla on tällä hetkellä työttömiä työntekijöitä ihan riittävästi omasta takaa. Ongelma, minkä takia siellä on työttömiä niinkin paljon, on osaksi se, ettei välttämättä olla riittävän päteviä siihen, joten en nyt oikein ymmärrä, miten nyt työttömäksi joutunut tarjoilija voi hoitaa sitten sen kuljetusalan ihmisen työt, koska todennäköisesti heistä varmaan prosentilla tai promillella on edes vaadittavat kortit siihen hommaan, saattikka että he pystyisivät tekemään sitä työtä sillä ammattitaidolla, millä tarvitsisi tehdä. Elikkä tässäkin se huoltovarmuuspuoli on kyllä ihan jees, mutta todellisuudessa sen on aivan turhaa olla siellä, koska ei sellaista huoltovarmuustilannetta tule, että täällä jo olevilla ulkomaalaisilla sitä ongelmaa saataisiin korjattua millään.

Huoltovarmuutta pitäisi tulla ehdottomasti tukemaan jatkossakin, elikkä meidän omavaraisuutta pitäisi saada huomattavasti parannettua, ja sitä, mitä perussuomalaiset jo aiemmin ehdottivat, että tämä asia ei vaikuttaisi työttömyystukiin, voisi jollain tavalla ruveta harkitsemaan jatkossakin jossain muodossa — ei samanlaisella kokonaisuudella kuin mitä nyt tarjottiin tähän akuuttiin tilanteeseen, mutta esimerkiksi vuoden 2021 satoon nähden. Ongelmahan näissä aika usein on, että kaikennäköisissä työllistämisyhtymäporkkana annetaan työnantajalle, ja matalapalkka-alalla oikeasti pitäisi antaa sitä porkkanaa myös sille työntekijälle, että olisi järkevää ottaa sitä työtä vastaan.

Edustaja Vartiainen tuossa äsken tilytti meidän ehdotuksemme aika hyvin, mutta minun helmitauluni kyllä näyttää muuta, vaikka Vartiainen väitti, että meidän ehdotuksemme on kallis. Minä en ymmärrä, miten se voi olla kalliimpi kuin se, että se sama porukka on työttömyysturvan piirissä edelleen ja me Ukrainasta lennätämme sitten tänne työntekijät tekemään sen työn. Nyt en ymmärtänyt edustaja Vartiaisen helmitaulun helmiä: miten se mukamas on halvempaa tehdä se näin. Kyllä minä näkisin niin, että me annamme niille työntekijöille työttömyysturvan edelleen, jätämme sen lentokoneellisen ukrainalaisia tänne tuomatta ja maksamme sen saman palkan — emme me yhteiskuntana, vaan se maanviljelijä maksaa sen saman palkan — sille koneelliselle suomalaisia. Miten tämä oli nytten edustaja Vartiaisen esittämää ehdotusta kalliimpi ratkaisu? Sen haluaisin kyllä edustaja Vartiaiselta kuulla vaikka myöhemmin. Joka tapauksessa tilanne on aika akuutti. Paljon on puhuttu siitä, kuinka paljon tällä hetkellä maaseudulla on ongelma siinä, saadaanko viljeltyä viljeltyä ja kannattaako viljellä eli saadaanko sato korjattua, ja tässä olisi nyt kuitenkin äärettömän nopea vaihtoehto siihen.

Tässä edustaja Satonen ehdotteli soviteltua päivärahaa. Jos me sille linjalle lähdemme, että me lähdemme nyt tekemään jotain järjestelmää tähän näin, niin todellisuudessa ne mansikatkin ovat jo kuivuneet sinne pelloille, jos niitä on saatu edes viljeltyäkään. Nyt on nopeitten ratkaisujen aika, ja pitäisi jokaisen tajuta, että meidän pitäisi tehdä päätökset todella nopeasti.

Ja hallituksen esityshän olisi hyvä — eihän siinä sinänsä mitään — jos se olisi laitettu niille aloille, joille sen pitäisi tulla. Jos täältä löytyisikin pelastus siihen asiaan, mutta ongelmahan on nimenomaan, että me saamme täältä vain kourallisen siihen meidän akuuttiin

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

tarpeeseen: 16 000 tarvittaisiin, ja täältä saadaan muutama sata. Nyt on pakko löytää nopeita ratkaisuja ja sellaisia, millä saadaan sitten myös enemmän volyymia siihen koko tarjontaan. Muuta ongelmaahan tässä ei ole kuin se, että vaihtoehtoisesti joko jätetään 2020 sato viljelemättä ja korjaamatta tai tehdään asioille jotain, mutta nyt ei ole aikaa puuhasteluun.

17.47 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse nyt sitten ulkomaalaistaustaisten, laillisesti maassa oleskelevien mahdollisuudesta tehdä myös näitä kausitöitä. Meillähan tilastollisesti, kuten täällä on jo moneen kertaan todettu, on 16 000 kausityöntekijää nimenomaan maatalouden piirissä, ja jos ymmärsin oikein, he ovat käytännössä kaikki ulkomaalaistaustaisia. Miksi ulkomaalaistaustaisia? Siksi, että palkat ovat huonoja ja työt ovat raskaita, ja silloin ulkomaalaistaustainen väestö on ollut valmiimpi näihin tehtäviin tarttumaan.

Jos tässä esityksessä on joku kritiikipoikanen, niin se on tämä ennakoajattelu siitä, että nyt sitten, kun on raskaista, heikosti palkatuista töistä kysymys, niin silloin maassa olevat ulkomaalaistaustaiset ovat näitä ihmisiä, joille mahdollistettaisiin osallistuminen tässä kohdassa. Haluaisin sanoa sen mieluummin niin, että kaikki maassa laillisesti olevat kansalaiset kannustetaan näihin kausityötehtäviin, ei vain ulkomaalaistaustaisia. Ymmärrän, että siellä on rajoittavia esteitä ja se halutaan tietysti tässä nyt sitten ohittaa tällä lainsäädännöllä, muut suomalaiset voivat näihin osallistua.

Yhdyn näihin näkemyksiin, jotka täällä ovat tulleet esille, että kun koronaviruksen yhteydessä on nyt tullut monia yhteiskunnallisia innovaatioita vahingossa tämän prosessin aikana, on kysymys sitten etätyöstä, koulujen digiopetuksesta, niin tässä olisi nyt semmoinen vanha hyvä perinne, jonka käyttökelpoisuuden voisi oivaltaa jälleen: perinteiset, hyvät kesätyöt opiskelijoille, nuorille, monille ihmisille, voisivat olla tässä nyt sitten se, jolla epäilemättä voitaisiin paikata tätä haastetta maataloudessa, maanviljelyksessä, jossa tarvitaan kausityöntekijöitä.

17.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys siis osaltaan helpottaa maatalouden ja puutarha-alan työvoimapulaa, mutta todellakin tarvitaan pikaisesti hallitukselta muita esityksiä, jotta esimerkiksi vaikkapa mansikkatiloilla tai muilla tiloilla istutuksia ja kylvötyötä rohjetaan tehdä. Ilman riittävää työvoiman tarjontaa yritykset vähentävät investointejaan tulevan kesän satoon, ja satokauden epäonnistuminen johtaisi monen tilan kohdalla jopa konkurssiin, koska erikoisviljely on hyvin pääomavaltaista ja taloudellisia puskureita ei useimmilla tiloilla ole. Ja jos taas yrityksiä menisi konkurssiin, niin niiden vaikutukset heijastuisivat hyvin pitkälle tulevaisuuteen.

Ongelmanahan tässä on myös se, että monet muutkin maat ovat samankaltaisessa tilanteessa. Esimerkiksi Ruotsihan on jo tuonut esiin huoltaan uhkaavasta elintarvikepulasta, ja YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n mukaan koronavirus on uhka globaalille ruokaturvalle. Eli me voimme nähdä tulevaisuudessa, jos tässä ei nyt tätä osata hoitaa, kiistoja ei pelkästään näistä kasvomaskeista ja suojatarvikkeista vaan ihan yksinkertaisesti myös ruuasta. Poikkeustilanne voi aiheuttaa vakavan ja pitkäkestoisen markkinahäiriötilan kansainvälisiin ja kotimaisiin ruokaverkostoihin, ja sen vuoksi ihan nyt tältä hallituksen käynnissä olevasta riihestä voi odottaa ja tulee odottaa tähän pikaisia ratkaisuja. Tämä ongelma ei siis tunnu pelkästään maatalousyrittäjien kukkarossa vaan myös elintarvikkeiden saatavuudessa ja hinnassa jatkossa.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

17.52 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä lyhyesti todeta tähän loppuun, että on mielestäni äärimmäisen tärkeää, että me pidämme kuitenkin huolta siitä, että nämä meidän työmarkkinoiden pelisäännöt ovat voimassa myöskin poikkeusoloissa. Meillä on edelleenkin saatavuusharkinta voimassa ja pidämme siitä kiinni. Tällä esityksellä ei ole siihen vaikutusta ja merkitystä, eikä missään nimessä tämä tarkoita sitä, että olimme sitä purkamassa millään tavalla.

Sitten haluan sanoa, että on tärkeää myöskin, että tämän tilanteen aikana ja tilanteen jälkeen me pidämme huolta valvonnasta ja seuraamme sitä, mitä vaikutuksia tällä hallituksen esityksellä on tähän tilanteeseen sekä siellä maataloudessa että näillä muilla aloilla. Luulen, että näistä mekin voimme sitten oppia myöhempään politiikantekoon ja lainsäädäntöön jotain uutta.

On tärkeää, että tässä ei luoda sellaista mielikuvaa, että jollain tavalla työelämän pelisäännöt tai saatavuusharkinta olisivat kyseenalaistettuja. Aivan samalla tavalla näiden ulkomaalaisten työehtojen pitää kiinni siitä, mitä tälläkin hetkellä on sovittu. Ja se tietysti tarkoittaa sitä, että siellä yhtä lailla niin sanotusti kantasuomalaiset kuin ulkomaalaistaustaiset ovat lähtökohtaisesti samalta peliviivalta, samalta viivalta ehdolla näihin töihin, joten se on sitten siellä työnantajan päässä se ratkaisu, ketkä sinne maatiloille ja muihin töihin hakeutuvat.

17.53 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä tässä kohtaa on hyvä muistaa se, mistä tässä tosiasiallisesti ollaan keskustelemassa ja mitkä ovat ne tosiasiat, jotka tässä muuttuvat. Puhutaan siis väliaikaisesta kausityöntekijöiden mahdollisuudesta vaihtaa työnantajaa tai vaihtaa toimialaa tässä kriisitilanteessa. Siis kyse on vain siitä, että haluamme mahdollistaa täällä maassa oleville mahdollisuuden vaihtaa työnantajaa tai vaihtaa toimialaa. On päivänselvää, että tämä ei yksin ratkaise tätä koko maatalouden ja puutarha-alan ongelmaa tällä hetkellä — niin kuin valiokunnan kokouksessakin taisin todeta, niin tämä on rikka rokassa — mutta tämä on yksi oleellinen osa. Meillä ei ole olemassa sellaisia keinoja, joilla me yhdellä lainmuutoksella muuttaisimme koko tämän tilanteen, vaan me tarvitsemme useamman rikan tähän kokonaiseen rokkaan.

Asia on kiireellinen. Meillä on maatiloilla Varsinais-Suomessa aidosti jo se tilanne, että siellä tehdään tällä hetkellä niitä päätöksiä, istutetaanko vai eikö istuteta, ja kyllä minä todella toivon, että tästä salista lähtee sellainen viesti, että istutakaa, ja me hoidamme oman osuutemme täällä niin, että se työntekijävoima on sitten koko kauden ajan saatavilla. Me tarvitsemme monenlaisia toimia. On huomattava, että tämä muutos on voimassa vain loka-kuun loppuun, mutta se on erittäin ratkaiseva osa tässä kokonaisuudessa.

En malta tässä kohtaa olla mainitsematta myös maa- ja metsätalousministeriön lausuntoa maa- ja metsätalousvaliokunnalle siitä, että kriittisimmät tehtävät ovat jo tällä hetkellä käynnissä olevat puutarha-alan kevättyöt.

Kokoomus on täällä muutamaankin kertaan tästä turkistaloudesta maininnut, ja ensimmäisenä itselleni tulee mieleen, kuinka huoltovarmuusasioihin liittyy meidän turkistarhaus, mutta se oleellisesti tarkoittaa eläintuotannon ja eläinsuojelullisia asioita. Meidän on pidettävä huoli siitä, että myös näillä aloilla eläinsuojelulliset asiat hoituvat tässäkin tilanteessa. Eläintiloilla ulkomaalaisen kausityövoiman puute voi aiheuttaa vakavia tilanteita, ja meistä ei varmasti kukaan halua niitä omalta osaltaan olla lisäämässä.

En malta myöskään olla mainitsematta siitä, että MTK korostaa nimenomaisesti sitä, että viime viikkojen aikana tehtyjen selvitysten mukaan kausityövoimasta on jo nyt suuri ja

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

välitön tarve maataloilla ja puutarhayrityksissä — on siis erittäin suuri tarve jo tällä hetkellä. MTK on omassa lausunnossaan ottanut kantaa siihen, että se haluaa kaikin keinoin edistää kotimaisen työvoiman saatavuutta, ja onkin esittänyt useita keinoja, joita tässä kotimaisten työntekijöiden saatavuuden osalta voidaan tehdä, mutta ne ovat niitä muita toimia.

En ymmärrä sitä, että tässä otsikon alla olevassa asiassa perussuomalaiset vaativat hallintovaliokuntaa tekemään työttömyysturvan alle kuuluvia muutoksia. En usko, että hallintovaliokunta on sellainen valiokunta, joka voi ottaa näihin työttömyysturvan alaisiin asioihin kantaa. Ihmettelen kovasti sitä, ajattelevatko perussuomalaiset, että on oikein, että siellä puutarhalla tai maatilalla tällä hetkellä vakituksessa työssä oleva työntekijä joutuukin eriarvoiseen asemaan palkkansa suhteen siinä, että nyt sinne otettaisiin työhön sellainen työntekijä, joka saisi sekä työttömyyspäivärahaa tai ansionmenetykskorvauksia että palkan, kun tämä vakituinen työntekijä saisi sitten tosiasiallisesti pienempää palkkaa. Aika erikoinen asetelma.

No, tämä esitys ei muuta saatavuusharkintaa, niin kuin edustaja Heinäluomakin tuossa totesi, ja se on hyvä tässä kohtaa muistaa. Edustaja Semikin taisi tästä todeta, että jos maatilalla tai puutarhalla on jo lomautettuja ihmisiä, niin ei niitä voida siellä vaihtaa halvempiin ulkomaalaisiin työntekijöihin. Meillä on nämä lainsäädännöt olemassa jo sitä ennen.

On päivänselvää, että me tarvitsemme monia eri toimia tämän ongelman ratkaisemiseksi. Niitä on varmasti useita tulossakin, mutta tässä kohtaa en malta olla sanomatta vielä siitäkin, että olemme tänään tässä salissa olleet tekemässä jatkopäätöstä siitä, että väliaikaisia poikkeuksia joihinkin vuosilomalain ja työaikalain ja työsopimuslain asetuksiin on tulossa. Nämä asetukset koskevat kriittisiä aloja, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä, mutta näiden poikkeuslakien käyttäminen voi tulla hyvin tarpeelliseksi myös maatalous- ja elintarviketeollisuutemme alalla ruokahuoltomme varmistamiseksi. Jos ruokahuoltomme ei kokonaisuudessaan toimi, moni muukaan asia ei toimi. Tarvitsemme rohkeita ja nopeita päätöksiä monella eri sektorilla tämän asian ratkaisemiseksi.

17.59 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Lisään vielä tuohon äskeiseen puheenvuoroon liittyen tähän ulkomaalaislakiin ja viisumiasiaan ja tähän lainsäädännön seurantaan.

Valiokunta tosiaan ehdottaa ulkomaalaislain osalta, että tästä ehdotetusta hallituksen esityksestä poistetaan ulkomaalaislain 213 b §:stä viittaus viisumeihin, koska se on soveltumaton tähän lakiin. Työnteko perustuu siten ulkomaalaislain nojalla myönnettyyn oleskelulupa sen tarkemmasta tarkoituksesta riippumatta, ja tällä sääntelyllä ei puututa muun lain nojalla myönnettyihin oleskelulupiin. Valiokunnan kanta merkitsee sitä, ettei esimerkiksi turistiviisumilla maassa oleva voi tehdä nyt säädettävässä väliaikaisessa lainsäädännössä tarkoitettua työtä. Edellä on todettu myös se seikka, ettei valiokunta näe perustelluksi turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeuden laajentamista nykyisestään. Laittomasti maassa oleskelevat eivät myöskään sovellu nyt säädettävän poikkeuslainsäädännön soveltamisalan piiriin.

Tosiaan hallintovaliokunta teki selväksi sen, että tämä esitys irtaantuu niin sanotusti tästä komission tiedonannosta ja siihen liittyvistä aloista, ja näistä aloista tarkemmin säädetään nyt poikkeuksellisesti valtioneuvoston asetuksella torstaina eikä ministeriön asetuksella niin kuin monesti asetukset menevät.

Hallintovaliokunta myöskin pitää välttämättömänä, että säädettävän lainsäädännön vaikutuksia seurataan tarkkaan ja ettei tässä vaiheessa säädetä kyseessä olevaa määräaikaista

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

erityislainsäädäntöä olemaan voimassa pidemmälle kuin kuluvan vuoden lokakuun loppuun saakka. — Kiitos.

18.00 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Vasemmalta laidalta, viimeksi edustaja Rantaselta, on tullut tänne suuntaan huomautus, että me emme ota huomioon sitä, että Suomen lain kannalta ei ole mahdollista vaihtaa suomalaista työntekijää esimerkiksi halvempaan ulkomaalaiseen. Kysehan ei ole tästä. Tämä prosessi yleensä ei mene näin, vaan se menee sillä tavalla, että näiden alojen, joille on ulkomailta mahdollisuus tulla ja joille tarjotaan tässä meidän globaalissa liikkeessä tällainen työvoiman syöttövaikutus, palkkakehitys ei ole normaalia tai se ei ole samanlaista kuin muilla aloilla. Tämä huomataan esimerkiksi Helsingissä ja metropolialueilla hyvin selvästi, eli niiden alojen, joilla on vahva ulkomaalaisedustus työvoimassa, palkka ei nouse samaa tahtia kuin muualla, ei edes samalla alalla eri puolilla maata eli riippuen siitä, missä saatavuusharkinta on voimassa ja missä se ei ole.

On aivan totta, että meidän lainsäädäntö säätelee asioita, esimerkiksi, että alipalkkausta ei saa olla, ei saa tehdä väärinkäytöksiä ja niin edelleen, mutta ei näillä valitettavasti tässä tapauksessa ole hirveästi merkitystä. Viimeksi tänään Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa on kerrottu, miten helsinkiläisillä rakennustyömailla, Olympiastadionilla ja niin edelleen, on havaittu merkittävää hyväksikäyttöä. Se, että tätä säädelään lailla, ei varsinaisesti muuta tätä asiaa.

Erityisesti otin puheenvuoron vastatakseni edustaja Vartiaiselle. Me eri foorumeilla käymme aika ajoin tätä keskustelua, ja aina nousevat nämä samat asiat esille. Perussuomalaiset eivät missään vaiheessa ole väittäneet, ettei kyseessä olisi kannustinongelma. Me voimme miettiä tätä kannustinongelmaa kahta reittiä: joko palkka näillä aloilla on liian alhainen sosiaaliturvaan nähden tai sosiaaliturva on liian korkea palkkaan nähden. Tiedän, mikä on edustaja Vartiaisen ratkaisu tähän — se on tietysti se, mikä kohdistuu sosiaaliturvaan — mutta me emme varsinaisesti näe sitä tällä tavalla. Perussuomalaistenkin mielestä sosiaaliturvaan ja esimerkiksi työmarkkinoille on syytä tehdä reformeja ja uudistuksia, mutta ne on mahdollista tehdä vasta sitten, kun meillä on järjestelmä, jossa ei ole mahdollista, että tulee aina uutta, niin sanotusti kilpailukykyisempää työvoimaa maahan tietyille sektoreille. Mikäli edustaja Vartiaisen oma positio olisi sellainen, että se olisi uhattuna, että ulkomailta voi tulla ihminen, joka tekee ahkerammin ja edullisemmin töitä siksi, että hän haluaa jäädä maahan, näkemys ehkä olisi toinen. Tämä koskettaa lukuisia sektoreita Suomessa, lukuisia työntekijäammattajeja ja muita. Se on syytä ymmärtää, vaikka itse ei ole siellä.

Lisäksi perussuomalaiset vastustavat luokkayhteiskunnan repeämistä, sitä, että meidän maassamme tietty porukka, joka on saanut tietyn aseman, on koulutettu, on suomalaista, ja sen lisäksi tänne tulee ihmisiä, joiden tehtävä on palvella meitä aina hieman halvemmalla. Tämä prosessi ei ole hyvä. Tämä ei ole humaania, eikä se kuulu hyvinvointiyhteiskuntaan.

Mitä tulee vielä näihin väärinkäytöksiin, niin avi ja Rikosuhripäivystys ovat todenneet, että aina, kun ne tekevät tarkastuksia sektoreilla, joilla käytetään paljon ulkomaalaisia, siellä on väärinkäytöksiä. Aivan liian vähän me laitamme resursseja siihen, että näitä voidaan selvittää, mutta aina, kun selvitetään, löytyy väärinkäytöksiä — ja tämä siis Suomessa, jossa on hyvin korkeat standardit, hyvin tarkka lainsäädäntö, joka tätä asiaa säätelee.

Tämä ei ole niin yksinkertainen asia, eikä tätä pidä naiivisti lähestyä, ei sitä kautta, että uskoisi markkinavoimien täydelliseen erehtymättömyyteen ja siihen, että tämä asia toimii yksinkertaisesti työvoiman tarjonnan ja kysynnän kautta. Meillä on tiettyjä asioita, mitkä

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

pitää ottaa huomioon, mikäli me emme halua, että meidän yhteiskuntamme vajoaa tilaan, jossa täällä voidaan aina sanoa, että on työvoimapula, mikäli meillä ei ole tarpeeksi edullista työvoimaa tarjolla.

18.05 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Puutun nopeasti muutamaan täällä esille tulleeseen seikkaan:

Edustaja Räsänen puhui tästä Ruotsissa vallitsevasta huolesta, elintarvikepulasta. Tähän minä haluan tämentää, että Ruotsin tästä alueesta vastaavat viranomaiset eivät mitään tällaista tunnista. Livsmedelsverket tai sitten tämä myndigheten för beredskap, paikallinen Huoltovarmuuskeskus, eivät ole lainkaan huolissaan elintarvikepulasta. Jos tätä googlaa, niin Ruotsista on hyvin vaikea löytää livsmedelsbrist-sanalle hittejä. Tämä on itse asiassa Suomen mediassa syntynyt käsitys. Ruotsissa ei tästä asiasta olla huolestuneita.

Edustaja Laakso kysyi, tulisiko se sitten muka halvemmaksi, että ei maksettaisi täyttää työttömyyskorvausta maataloudessa työtä tekevälle työttömälle. No, hän olisi oikeassa, jos olisi niin, että 100 prosentin varmuudella tämä työtön ei tekisi mitään muuta: ei voisi tehdä mitään muuta työtä kuin olla joko siis työttömänä tai tehdä maataloustyötä. Oikeasti työmarkkinat kuitenkin kriisissäkin toimivat jonkin verran, ja ihan niin kuin edustaja Satonen täällä oikein totesi, niin meillä on myös paljon muita toimialoja, joissa tarvitaan työvoimaa, eli on taloudellisesti epärationaalista hyvin kalliilla lahjuksella ohjata nimenomaan maatalouteen — kyllä sinne täytyy saada työvoimaa hieman kohtuullisemmilla julkisilla kustannuksilla.

Edustaja Purra avasi täällä aika ison kysymyksenasettelun. Sanonpa vain tämän perusasian, että vaikka ei suhtauduta naiivisti, niin kuitenkin tätä asiaa on tutkittu taloustieteessä todella paljon, ja kun Purra havaitsee maahanmuuttajien korkean osuuden ja matalapalkkaisuuden korreloivan toimialojen kesken, niin pääsääntöisesti sen korrelaation syy menee kuitenkin niinpäin, että se, että ala on matalapalkka-ala, houkuttelee sinne työvoimaa ulkopuolelta, ei toisinpäin, koska markkinataloudessa kuitenkin erittäin vahva mekanismi on se, että palkkataso määräytyy tuottavuuden mukaan. Ja se, että meillä on ulkomaisia taksikuskeja ja siivoajia, ei johdu siitä, että nämä olisivat jotenkin syrjäyttäneet suomalaiset. Kyllähän työmarkkinoilla yleensä työnantajien on helpompi monestakin syystä halvempaa rekrytoida kotimaasta, ja kaikki, jotka työmarkkinoilla toimivat, tietävät sen, että yleensä kuitenkin se suuri ulkomaalaisten osuus kertoo siitä, että on ollut vaikea saada työvoimaa kotimaasta.

Poikkeuksia voi olla, väärinkäytöksiä olla, mutta tämä on se iso kuva: kun on tutkittu maahanmuuttoaaltojen vaikutusta palkkatasoon siinä kohdemaassa, niin se on yleensä hyvin vähäinen ja tilapäinen. Tällaisia tuloksia on saatu niin Pohjoismaista kuin vaikka Floridasta. Se on kuitenkin se iso kuva, johon tällainen politiikka kannattaa perustaa. Jos meillä ei olisi ulkomaalaisia työntekijöitä, niin ei se niin olisi, että näillä mansikanpoimijoilla olisi korkeammat palkat, kun eivät kuluttajat kuitenkaan siitä mansikasta suostuisi enempää maksamaan, kun siellä kuluttajan onneksi on kuitenkin olemassa myös belgialaisia ja hollantilaisia ja espanjalaisia mansikoita. Silloin ne mansikat jäävät vain sitten tuottamatta Suomessa. — Kiitos.

18.08 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Erittäin mielenkiintoista keskustelua, ja täytyy nyt sanoa se ääneen, että pandemia on jo paljastanut täällä suomalaisia myyttejä, joita me kovasti ylläpidämme suomalaisesta huippuvarautumisesta, suomalaisesta huoltovarmuu-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

desta, suomalaisesta turvallisuudesta, hygieniasta ja puhtaudesta — ne ovat nyt tämän kriisin alkaessa ja kriisin aikana alkaneet rapistua aika voimakkaasti. Eli kannattaa katsoa totuutta silmiin: me emme olleet varautuneet aivan niin kuin kuvittelimme olevamme.

Tässä aiheena ovat kausityöntekijöiden tilanne ja maatalouden ongelmat. Katsoin tästä erään maatilan tuntipalkkoja, ja en kyllä yhtään ihmettele, että meillä on tässä tilanteessa vaikea saada sinne suomalaisia töihin: tuntipalkka 18 vuotta täyttäneille 8,71 ja 16 vuotta täyttäneille 6,97. Olisikohan tässä kyseessä aika vahvasti kannustinloukkukin?

Puhutaan ratkaisuisista. Perussuomalaiset ovat tuoneet tänne erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja esiin, ja nyt täytyy tietenkin lähteä katsomaan erittäin laajalla skaalalla kaikenlaista. Kannattaa katsoa sitä, minkälainen työvoimareservi tässä maassa tällä hetkellä on. Meidän täytyy ensisijaisesti hyödyntää suomalainen työvoimareservi, ja sitä kyllä löytyy pelkäämään, kun lähdemme tekemään tiivistä yhteistyötä ylioppilaiden, ylioppilas- tai lukiolaisyhdistysten kanssa, Suomen ylioppilaitten liiton kanssa, ja katsomaan, minkälainen porukka nyt ylioppilaskirjoitusten jälkeen on tuolla väliatilassa. Siellä on paljon porukkaa, joka odottaa asepalveluksen alkamista, eivät oikein tiedä, mitä tekisivät tulevaisuudessaan. Sieltä varmasti löytyy, mutta heidät täytyy kaapata tähän hommaan nyt nopeasti mukaan kannustamalla ja ihan kohdemarkkinoinnilla. Meillä on ihan kummallinen käsitys siitä, että täytyy pönkittää tässä suomalaista osaamista, suomalaista työvoimaa ulkomailta tuodulla työvoimalla. Eikö meidän ensisijaisesti pitä todellakin hyödyntää ja kouluttaa näitä meillä nykyisin maassa olevia?

Edustaja Purran puheenvuoro oli erinomainen, ja muutosesitys on erinomainen, ja kannatan sitä.

18.11 Matti Semi vas: Puhemies! Kiinnitin huomiota tuohon edustaja Purran hyvin kuvaamaan tilanteeseen tässä meidän maataloudessa ja vierastyövoiman käytössä ja siinä, miten nämä tällaiset pääoman omistajat käyttäytyvät. He käyttävät hyväkseen eri rakennustyömailla, metalliteollisuudessa näitä meidän suomalaisia yrittäjiä, joita on aika tavalla siellä mukana siinä toiminnassa, ja tämä on semmoista moraalikysymystä, kuinka hoidetaan ja pidetään sitten ne palkat kunnollisina ja hyvällä tasolla ja maksetaan kaikki maksut, mitä siihen kuuluu. Kyllä näitä tapauksia — itse kun olen rakennusalalla ollut, niin minä tiedän — näitä on paljon.

Se, mikä siinä on heikkous, on tämä valvonnan puutos, koska jos mietitään sitten, ketkä siellä valvovat, niin ne ovat yleensä Rakennusliiton palkkarengit, jotka kiertävät viikonloppuisin, kun ei virkamiehiä saa töihin sinne. Tämä on se tilanne. Mutta tämä lakihan, mikä tässä meillä on käsittelyssä, ei mahdollista sitä, että näin pystyisi toimimaan. Meillä on olemassa nimenomaan lomautuksien ja irtisanomisten osalta nämä työsopimuslaissa olevat pykälät, mitkä määräävät sitä takaisinottovelvoitetta ja työn tarjoamista ensin näille lomautetuille ja irtisanotuille. Se on semmoinen todellinen tosiasia.

Sitten tuohon edustaja Ranteen kuvaamaan tilanteeseen. Jos mietitään sitä, kuinka suomalaiset vanhemmat käyttäytyvät, kun lapsi lopettaa koulun, niin se lähtee siitä, että hommaa hyvä ammatti, minkä palkalla pärjää, eivät he kertaakaan mainitse siellä maataloutta. Maatalouden työnteko on ollut aina sitä, että se kulkee isältä pojalle. Se on tavallaan semmoinen kutsumusammatti ollut niille ihmisille, jotka tekevät sitä, ja siksi siellä ovat jääneet jälkeen palkkatasot, joita pitäisi huomattavasti parantaa, jotta tämä herättäisi sen halun, että haetaan maatalouteen. Minä tiedän sen omista lapsistani, he ovat hirmu kiinnostuneita maataloudesta, mutta kun ei sillä... — He katsovat, että on pieni palkka, he pärjää-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

vät paremmin sillä, että esimerkiksi ovat leipomossa töissä tai sitten eläintenhoitajana eläinlääkärin avustajana ja muuta tällaista. He pärjäävät paremmin niillä palkkoilla kuin sillä maatalouden tuotolla. Mutta he mielellään olisivat maatalouden kimpussa, etenkin siinä vaiheessa, kun toisella tuntuu olevan näitä paimenkoiria ja hän tykkää siitä agilitysta ja muutenkin siitä paimenkoirien kanssa työskentelystä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Sitten valiokunnan puheenjohtaja.

18.13 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Vielä tähän edustaja Vartiaisen viimeiseen puheenvuoroon:

Itsekin olen sen verran taloustieteellisiä tutkimuksia tästä asiasta lukenut, että tiedän, että suurin osa niistä on tehty paitsi angloamerikkalaisissa maissa myös ylipäättänsä maissa, joissa ei ole näin inklusiivista ja hyvää sosiaaliturvaa kuin Suomessa. Silloin tilanne on aika erilainen esimerkiksi siinä, miten maahanmuuttajien määrän lisääntyminen vaikuttaa yleiseen palkkatasoon. Mutta Suomessa me tiedämme, että me olemme hyvinvointijärjestelmä ja meillä on sosiaaliturva, joka on paitsi antelias myös tarjolla käytännössä kaikille, jotka tänne saapuvat, ja sillä on selvä vaikutuksensa siihen, että tämä ei pidä paikkaansa Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Hollannin kaltaisissa maissa. Tämä on nähtävissä jo kymmenen vuoden takaa esimerkiksi Uudenmaan tiettyjen sektorien palkkakehityksessä, ja tämä kaikki löytyy Tilastokeskuksen aineistoista. Tämä ei pidä paikkaansa, että sektoreilla maahanmuuttajien suuri lukumäärä ei vaikuttaisi siihen yleiseen palkkatasoon.

Kysymyksessä on tällainen hyvin idealistinen näkemys siitä, kuinka aina voidaan löytää ihmisiä, jotka haluavat tulla tänne tekemään töitä ja se hyödyttää meitä kaikkia ja heitä siellä. Tässä on kyseessä eräänlainen maan sisäinen versio Kiina-ilmiöstä eli ajatus siitä, että aina löytyy jotakin kilpailukykyisempää. Me tiedämme, että ensimmäisenä täältä lähtivät tehtaajat jonnekin, vaikka nyt sinne Kiinaan, sen jälkeen ne ovat siirtyneet jo muualle, sitten ne siirtyvät Afrikkaan, kiertävät koko palloa. Aivan sama on kyseessä työvoiman tänne saapumisessa. Meille ei enää tulla juurikaan Virosta, ei Baltian maista, ei EU:n sisäpuolelta näille tietyille sektoreille, vaan on siirrytty kolmansiin maihin. Niistä siirrytään jälleen eteenpäin ja jälleen eteenpäin.

Ymmärrän tämän hyvin markkinaliberalistisen ajatuksen pääsanoman, ja se on se, että me voimme kiertää koko maapallon ja aina löytyy vähän kilpailukykyisempiä työntekijöitä tänne. Mikä on sitten se viimeinen Afrikan maa, josta me saamme vielä työntekijöitä, jotka haluavat iloisesti tulla tänne tekemään töitä? Tämä on juuri edustaja Vartiaisen näkemys.

18.16 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On pakko tarttua tähän edustaja Vartiaisen kommenttiin, että suomalaiset eivät ole valmiita maksamaan kotimaisista tuotteista enempää. Nyt ei ole esimerkkiä mansikasta, mutta on maidosta: Ylen tekemä tutkimus noin puolentoista vuoden takaa kertoo, että noin 70 prosenttia ihmisistä maksaisi mielellään 10 senttiä lisää maitolitraan, jos se menisi varmasti alkutuottajalle. Myös tosiaan työttömät ovat valmiita tämän maksamaan. Ja mitä se tarkoittaisi maitotilalliselle? Korotus vakauttaisi kannattavuutta merkittävästi, mutta ennen kaikkea tilalla kyettäisiin tekemään välttämättömiä korvausinvestointeja. Nykyisellä kannattavuustasolla nämä kaikki jäivät tekemättä. Eli kyllä suomalaiset ovat valmiita maksamaan. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

18.17 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! En halua tätä keskustelua paljon pitkittää, vaikka tämä on ollutkin mielenkiintoista sinänsä, täytyy kyllä sanoa. Minäkin olen hieman yrittänyt opiskella kansantaloustiedettä ja itse asiassa eläin itseni kansantaloustieteen opettajana ennen kuin pääsin tänne eduskuntaan ja tiedän, että kun on tänne päässyt, niin sitten on jo menettänyt asiantuntijan tittelin, enkä sen takia lähdekään tähän.

Mutta haluan sanoa tähän vain lyhyesti, että kyllä oma näkemykseni on vahvasti se, että jos tällä perussuomalaisten linjalla mennään, niin siitä seuraa ainakin se, että Suomessa kaikki ovat köyhempiä kuin tällä hetkellä, ja siitä seuraa se, että ne tavarat ja tuotteet, joita me sitten täällä itse innokkaasti valmistamme, ovat varmasti kalliimpia ja sitä kautta ihmisillä on paljon vähemmän rahaa käytettävissään. En nyt toivoisi sentään, että ihan tälle linjalle lähdetäisiin. Kyllä nämä argumentit ovat valitettavasti aika köykäisiä tässä keskustelussa. Kyllä meidän pitää ymmärtää, että maailmankaupassa asioita tehdään pääosin siellä, missä ne on tehokkainta valmistaa, ja jos siitä luovutaan, niin kyllä sillä on valtava merkitys siinä, mikä tämän koko maailman hyvinvointi on. Se on sitten eri juttu, että totta kai tästä huoltovarmuuden näkökulmasta varmaan on joitakin asioita, joita on viisaampi tehdä jatkossa enemmän kotimaassa kuin on tehty aikaisemmin, mutta jos tätä isoa kuvaa lähdekään muuttamaan, niin kyllä sen seuraus on kaikkea muuta kuin positiivinen tämän kansakunnan kannalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu on nyt jo muutaman puheenvuoron ajan lähtenyt etääntymään varsinaisesta aiheesta.

18.18 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiainen sanoi, että ihmiset eivät olisi valmiita maksamaan niistä kotimaisista mansikoista enempää kuin ne tällä hetkellä maksavat, koska Espanjasta tai jostain muualta voidaan sitten tuoda halvempia mansikoita. Tämähän vain osoittaa sen, että tämä ongelma on koko tässä maailmanjärjestyksessä, talouden globalisaatiossa eikä tämä ole mikään Suomen kansallinen ongelma.

On luonnotonta, että Espanjasta tai toiselta puolelta maapalloa on mahdollista kuljettaa tänne elintarvikkeita, jotka ovat halvempia täällä kuin kotimaassa tuotetut elintarvikkeet, ja tälle asialle tietysti pitäisi pyrkiä tekemään jotain joko kansallisin tai EU:n laajuisin protektionistisin toimin. Muun muassa, edustaja Vartiainen, kasvikset ovat Espanjassa niin halpoja siksi, että laittomat afrikkalaiset maahanmuuttajat poimivat niitä, mutta ei kai tämä voi olla mikään tavoitetila länsimaisessa yhteiskunnassa.

Tosiasiasta valitettavasti on, että ihmiset maksavat monista asioista tällä hetkellä liian vähän, ja juuri sen takia globalisaation ilosanomaa on niin helppoa markkinoida ihmisille. Edustaja Satonen sanoi, että jos perussuomalaiset saisivat päättää, niin me maksaisimme kaikesta enemmän ja olisimme köyhempiä. No, minun mielestäni on parempi se, että ihminen maksaa mansikoista hiukan enemmän palkasta, jonka hän saa omasta työstään, kuin se, että hän saa sillä sosiaaliturvarahallaan vähän halvempia mansikoita kaupasta. Kyllä tämä tällainen on minun mielestäni vähän kestävämpi ajattelua.

Yleiskeskustelu päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelun kuluessa on tehty käsittelyn pohjaa koskeva ehdotus. Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen.

Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 18.30.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Täysistunto ja asian käsittely keskeytettiin kello 18.20.

Täysistuntoa jatkettiin kello 18.30.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan kello 18.20 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä.

Yleiskeskustelussa on Riikka Purra Jussi Halla-ahon kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen sisältyvät 1.-4. lakiehdotus.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 43, ei 10; poissa 146 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 3. ja 4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020

Hallituksen esitys HE 37/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.32 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Todellakin tätä viime viikolla lähetekeskustelussa jo käytiin läpi. — On äärimmäisen tärkeää, että tälläkin tavoin valtio pyrkii auttamaan työnantajia, eli kysehän on näitten maksujen lykkäämisestä, ja sinällänsä jossakin vaiheessa nämä tullaan sitten kyllä ottamaan takaisin sieltä työnantajasektorilta, ja on siinä mielessä toki tärkeää, että kaikki keinot on nyt käytävä läpi, joilla pystytään vähäisenkin nyt sitä taloustilannetta siellä firmoissa ja yrityksissä helpottamaan. Sinällänsä joissakin pienissä yrityksissä nämä ovat hyvin vaatimattomia summia, mutta niin kuin totesin, nyt on tärkeää todellakin, että kaikki keinot on käytettävä ja katsottava, millä pystyttäisiin sitä maksurasitusta lykkäämään. Onneksi niitä keinoja on nyt löytynyt paljon ja hyvin erityyppisiä. Ja tietysti kaikkein tärkein on se, että laskut eivät tule maksuun, että niitä voidaan viedä eteenpäin, tai sitten se, että saadaan suoraa rahoitusta. Erilaiset mahdollisuudet ottaa velkaa tai muuta vastaavaa harvaa yrittäjää tässä vaiheessa kovinkaan paljon kiinnostavat.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

18.33 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! On toki selvää, että tässä koronavirustilanteessa kaikin tärkeitä on onnistua suojelemaan ihmishenkiä, ja on selvää, että terveys menee toki talouden ohi, mutta me tarvitsemme myös toimivan talouden ja talouspohjan, jotta esimerkiksi meidän terveyspalvelumme voivat jatkossakin toimia.

On tärkeää, että hallitus on tuonut nyt nopealla aikataululla apukeinoja maamme taloudelle, sillä koronaviruksen leviämisen estämiseksi ja hidastamiseksi sekä täällä meillä Suomessa että maailmalla tehtyjen ja tehtävien torjuntatoimenpiteiden seurauksena Suomen talous on ajautunut tilanteeseen, joka vaarantaa laajasti yritystoiminnan toimintaedellytykset, työllisyyden ja ihmisten toimeentulon. Tässä tilanteessa tuleekin nyt kyetä säilyttämään mahdollisimman monta yritystä, mahdollisimman monta työpaikkaa, mahdollisimman monen toimeentulo. Lomautusilmoitusten määrä on kasvanut nopeasti maaliskuun alkupuoliskolta lähtien, ja osa yrityksistä on joutunut turvautumaan lomautusten sijaan myös irtisanomisiin. Pandemiatilanteen ja siihen liittyvien rajoitusten johdosta työnantajien asema on poikkeuksellisen haastava, ja tilanteen vaikutusten lieventämiseksi yksityisen sektorin työnantajien asemaa on nyt syytä helpottaa.

Tämän esityksen taustalla ollut työmarkkinakeskusjärjestöjen ehdotus työnantajan työeläkevakuutusmaksujen tilapäisestä alentamisesta on tärkeä ja erittäin hyvä. Vakuutusmaksun alennus kohdistuu siis työnantajan osuuteen. Puhumme todella merkittävistä summista, mutta maksualennus on kuitenkin mittasuhteiltaan maltillinen toimenpide suhteessa työeläkemaksujen kokonaiskertymään. Lisäksi maksualennus on tarkoitus kompensoida maksukorotuksilla tulevana vuosina.

Tärkeintä on nyt keskittyä tähän hetkeen, jotta voimme turvata yritysten tekemät työt sekä niiden tarjoamat työpaikat myös tulevaisuudessa. On siis erittäin hyvä, että työeläkemaksujen määräaikaisella alentamisella voidaan osaltaan helpottaa koronaviruspandemian vuoksi haastavaan tilanteeseen joutuneiden yksityisen sektorin työnantajien asemaa.

18.35 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Tämä esitys on erittäin kannatettava ja yksi lukuisista toimenpiteistä, joita me tarvitsemme suomalaisten yritysten ja työpaikkojen pelastamiseksi tässä hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa. Kuten täällä kollegat ovat hyvin todenneet jo aikaisemmin, tämän esityksen vaikutus yksittäisen yrityksen kannalta jää kuitenkin varsin maltilliseksi, ja kuten täällä edustaja Essayah toi hyvin esille, itse asiassa tämä nyt annettava kevennys tullaan kuromaan umpeen tulevana vuosina taas vastaavasti maksujen korotusten kautta, joten käytännössä kyse on tällaisesta tilapäisestä helpotuksesta, mitä yrityksille tässä tilanteessa myönnetään.

Herra puhemies! Nyt kun hallitus kokoontuu huomenna kevään kehysriiheen, niin meidän täytyy olettaa ja myös vaatia, että tämä sali saa viipymättä käsiteltäväksi suoria toimia, joilla yritysten tilannetta tässä hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa pystytään helpottamaan. Meillä on yli 350 000 ihmistä jo tällä hetkellä yt-menettelytteen piirissä, ja tuhannet suomalaiset yrittäjät tällä hetkellä ovat pulassa sen kanssa, miten ihmeessä he saavat laskunsa maksettua, miten he pystyvät pitämään yrityksensä pystyssä, kun liikevaihto on täysin romahtanut ja tulevaisuudennäkymät ovat kaikonneet. Ja tässä suhteessa lainanotto ei ole enää monellekaan käytännössä vaihtoehto, vaan tarvitaan suoria, konkreettisia tukitoimia, joista tässä salissa on pitkään myös keskusteltu. Yhtä kaikki, tämä toimi on yksi hyvä pieni konkreettinen esimerkki, mutta hyvin paljon lisää vielä tarvitaan, jotta vältämme massatyöttömyyden ja konkurssiaallon, joka on edessä, jos näitä konkreettisia, mittavia, painavia toimia ei tehdä.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

18.37 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käsittelyssä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, ja tämän lakiesityksen tarkoituksena on työnantajan vakuutusmaksun tilapäinen alentaminen 2,6 prosenttiyksiköllä ajalla 1.5.—31.12.2020. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen työntekijän eläkelain mukaisen vuosimaksun tasausosaa sekä merimieseläkelain mukaisen vuosimaksun tasausosaa ehdotetaan alennettavaksi vastaavasti, ja maksun alennuksesta aiheutuva vastuuvelan kasvu kompensoidaan korottamalla vuosina 2022—2025 työnantajan vakuutusmaksua ja eläkesäätiöissä, eläkekassoissa ja Merimieseläkekassassa vuosimaksun tasausosaa. Eli se, mikä nyt alennetaan, myöhemmin kylä peritään takaisin.

Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeä ja hyvä, että hallitus on tehnyt erilaisia toimia, joilla helpotetaan niin yrittäjiä kuin myös näitä lomautettuja ja työttömiksi joutuvia ihmisiä tässä koronakriisissä. Tämä koronakriisi ei ole ainoastaan terveydenhuollon kriisi, vaan se on myös talouden kriisi, ja nyt tulee tehdä kaikki voitava sen eteen, että 90-luvun laman aallot eivät pääse niin rajusti vaikuttamaan. Meidän tulee tehdä ennakoivia toimia, ja tämä on yksi niistä. On aivan selvää, että tässä kriisissä katsomme eteenpäin sitä, kuinka me pelastamme Suomessa ihmisiä tältä virusepidemialta mutta myös kuinka me pelastamme yrityksiä. On selvä asia, että hallitusohjelman mennessä täysin uusiksi tämän kriisin myötä myös nämä työllisyystoimet, joita olemme ajatelleet tehtäviksi, ovat kauas karanneet. Nyt täytyy ajatella niin, että menemme kohti jälleenrakennusta, ja sen jälkeen, kun koronakriisi jossakin vaiheessa helpottaa — onko se sitten vielä tämän vuoden aikana, ensi vuonna — niin tehdään kaikki voitava, että ihmiset pääsevät takaisin jaloilleen, yritykset pääsevät jaloilleen mutta myös tavalliset ihmiset, työmaansa menettäneet ihmiset pääsevät jaloilleen. Ne ovat tärkeitä toimia.

18.39 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisi uhkaa paitsi kaataa tartunnan saaneita vuoteeseen ja teho-osastoille myös kaataa terveitä yrityksiä ja hävittää pysyvästi työpaikkoja, ja siksi todellakin tätäkin toimenpidettä, jota nyt käsittelemme, tarvitaan.

Tämän esityksen mukaan työntekijän eläkelain mukainen työeläkevakuutusmaksun alennus pienentää tämän vuoden maksutulokertymää yli miljardilla eurolla, mikä on sinänsä mittava summa, vaikkakin todellakin maltillinen verrattuna niihin ongelmiin, joita tällä hetkellä yrityksillä on. Sitten toisaalta maksunalennuksesta aiheutuva vastuuvelan kasvu kompensoidaan korottamalla vuosina 2022—2025 työnantajavakuutusmaksua. Sekään ei tule olemaan helppo urakka, joten joka tapauksessa kehysriihestä odotetaan edelleen toimia yritysten pelastamiseksi ja tämän vaikean tilanteen ratkaisemiseksi.

18.41 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä koronakriisi on epidemiana erittäin vaikuttava, taloudellisesti erittäin vaikuttava, mutta tämmöinen voimakas kriisitilanne on myöskin yhteiskunnan uudistumiselle yllättävänkin jänniä haasteita tarjoava. Sanon sen tässä johdannoksi sen vuoksi, että tällä työeläkevakuutusmaksuissa tehtävällä pienellä helpotuksella, pienellä helpotuksella kokonaisuutena arvioiden, tullaan sinänsä toimenpiteenä työnantajia vastaan, ja kannattaa muistaa, että nämä eläkerahastot esimerkiksi viime vuonna 2019 kasvoivat ennätyksellisen osuuden eli yli 21 miljardia euroa yhden vuoden aikana 11,5 prosentin reaalituotolla. Rahastot ovat kasvaneet, eli siellä on kyllä ilman muuta voimavaraa antaa hieman periksi näissä työeläkevakuutusmaksuissa siitä huolimatta, että me tiedämme, että tämän koronakriisin seurauksena kansainvälisillä osakemarkkinoilla on

tapahtunut rojahdus, joka tarkoittaa arvojen, vastuuarvojen, alenemista voimakkaasti. Kuitenkin siellä on voimavaraa niin yllin kyllin, että siinä tapahtuvassa tinkimisessä — kuten vuonna 2018, kun 17 miljardia euroa menetettiin vakavaraisuudessa eläkerahastoissa ja sekin otettiin muutamassa vuodessa kiinni — on tässä suhteessa ehdottomasti liikkumatilaa. Kannattaa myöskin muistaa, että suomalainen lakisääteinen eläkerahastojärjestelmä on maailman suurin suhteessa kansantuotteeseen. Yhdessäkään maailman maassa ei ole lakisääteinen eläkerahastojärjestelmä näin mittava, eli meillä on siinä voimavaraa tulla vastaan.

Mutta mikä on se innovatiivisuus? Se ei ole se, että työeläkevakuutusmaksuissa tullaan hieman vastaan, vaan se on se, että tähän lakiesitykseen, asetukseen, sisältyy myöskin se ajatustapa, että myös näistä asiakashyvityksistä nyt tingitään. Tämähän on suomalaisessa eläkejärjestelmässä kummallinen lisuke, joka on täysin ainutlaatuinen myöskin maailmanmitassa: suurimmille työnantajille siirretään eläkevaroja vähän suosikkijärjestelmän mukaisesti — sitä voidaan avata tarkemmin jossain muussa yhteydessä — näissä asiakashyvityksissä, jotka viime vuonna olivat 450 miljoonaa, eli eläkevaroja siirrämme työnantajille asiakashyvityksinä tällaisessa mittakaavassa, ja tästä nyt tingitään.

Tämä on se innovaatio, joka meidän täytyisi nyt väkisin ottaa käyttöömme, kun eläkevaroista kuitenkin käydään kriittinen keskustelu. Me käymme indeksikeskusteluja, täällä käydään eläketurvakeskusteluja, mutta me emme avaa sitä, että meillä on varaa siirtää 300—500 miljoonaa euroa vuosittain asiakashyvityksinä työeläkevarantoja pois. Tämän vuoksi suomalainen eläkejärjestelmä, vaikka se onkin rahoituksellisesti erittäin kestävä, on maailman mittaluokassa hallintokuluiltaan kallein. Tämä johtuu siitä, että meillä on monta eläkeyhtiötä ja toisekseen lisäksi näistä asiakashyvityksistä aiheutuvat kulut ovat niin mitavia.

Eli tässä meillä on iso mätäpaise keskustella jossain toisessa yhteydessä syvemmin, mutta nyt juuri tämän koronakriisin seurauksena, aivan kuten tehdään digiloikkaa koulutuksessa ja etätyökokemuksia työelämässä, tässä meillä on yksi semmoinen ulottuvuus, jossa me ehkä oivallamme, että nämä asiakashyvitykset ovat tarpeeton erä. Niistä voidaan päästä tulevaisuudessa eroon.

18.44 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässäkin hallituksen esityksessä puhutaan yhdestä niistä monista tilapäisistä toimista, joita nyt tehdään Suomea kohdanneen epidemiatilanteen ja siitä johtuneiden taloudellisten vaikutusten vuoksi. Tämä esitys pohjautuu työmarkkinajärjestöjen 18.3. hallitukselle tekemään esitykseen niistä toimenpiteistä, joilla voidaan tukea näissä poikkeusoloissa yrityksiä, työllisyyttä ja toimeentulon turvaamista. Voidaankin sanoa, että tämä pohjautuu hyvin pitkälti konsensukseen. Tämä on siis osa järjestöjen yhteisesti esittämää laajempaa toimenpidekokonaisuutta.

Tiedämme kaikki varsin hyvin yritysten ja sitä kautta myös työntekijöiden erittäin haasteellisen tilanteen näissä poikkeusoloissa, ja tämä jos mikä ei ole yhdenkään yrityksen tai yrityksen työntekijän syy. Siksi nyt on nopeasti etsitty ratkaisuja tilanteesta selviämiseen. Työeläkemaksujen työnantajan vakuutusmaksujen määräaikaisella alentamisella 2,6 prosenttiyksiköllä voidaan nyt osaltaan helpottaa yksityisen sektorin työnantajien asemaa. On tärkeää, että nyt tehtävä loppuvuotta 2020 koskeva maksualennus kompensoidaan mielestäni riittävän pitkällä ajanjaksolla vuosina 2022—2025.

Kuten alussa totesin, tämä on vain osa niitä toimia, mitä nyt ollaan tekemässä. On aivan selvää, että tällaisessa tilanteessa, missä vallitsee epätietoisuus siitä, kuinka pitkään

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

tämä poikkeusolo tulee kestämaan, yritykset ovat kovassa hädässä ja nopeita toimia odotetaan ja vastauksia moniin kysymyksiin. Niitä täältä vähitellen tulee, ja tämä on vain yksi pieni osa sitä isompaa kokonaisuutta.

18.46 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä hieman hämääntyy aika moni, kun puhutaan siitä kokonaispotista ja oletetaan — jotenkin tässäkin keskustelussa on oletettu, aikaisemmassa keskustelussa jopa tänäänkin — että tämä olisi jotenkin mullistava. Edustaja Virta sanoi, että tämä on mittava summa. Voin edustaja Virralle kertoa, että viime viikonloppuna laskin tämän vaikutuksen läheiseen yritykseen. Se on 16 euroa 25 senttiä per työntekijä per kuukausi. Tällä ei ole ihan oikeasti mitään merkitystä yhdellekään. Tällä ei pelasteta yhtään ainutta yritystä, ei yhtään.

Pakko on sanoa, että hieman hämmästyttää, kuinka paljon tässä tuodaan esille sitä, että tässä on konsensus tehty ja tämä olisi yhteistuumin hyväksi havaittu, mikä on kädenojennus yrityksille. Minun on pakko sanoa, että minä en edes ymmärrä, minkä takia joku työntekijäpuoli tätä edes vastustaisi, koska tähän on vain tilapäinen maksunalennus, mikä kompensoidaan tulevaisuudessa takaisin. Tämä olisi periaatteessa kuitenkin oikeasti, loppupelissä, voisi sanoa, yritysten omaa, koska ne yritykset, mitkä nyt saavat sen tuen, tavallaan pelastuvat tämän jälkimaksamiselta, jos ne menevät tänä vuonna konkurssiin, koska sitten ensi vuonna joutuvat maksamaan sen, jotka ovat vielä pystyssä.

Tässä oikeasti, selkeästi tuntuu nyt olevan ymmärryksen puute siinä, että nämä ovat lilukanvarsia tähän oikeaan ongelmaan. Tämä näyttää kyllä, totta kai, kun katsotaan isossa potissa, hirvittävältä määrältä rahaa, mutta todellisuudessa tällä ei ole mitään vaikutusta kuitenkaan siihen, että tällä yksikään yritys pysyisi pystyssä. Sen takia tämä kehysriihi tulee olemaan todella tärkeässä asemassa, niin että me saamme jatkossa niitä oikeita apuja, mitä yritykset tarvitsevat.

Itse olen reilut 20 vuotta ollut yrittäjänä, aika montaakin touhua tehnyt siinä vuosien varrella ja ehkä joutunut senkin takia tekemään, että minulla ei ole oikeastaan ikinä ollut raha siinä tekemisessä motivaationa vaan se, että minä olen lähtenyt tekemään niitä asioita, mitä olen halunnut, ja ne yrityksien tulokset ja tämmöiset eivät nyt ole olleet niin mairittelevia koskaan. Joka tapauksessa olen kuitenkin paljon ollut tekemisissä eri yritysten, yrittäjien kanssa ja etenkin pk-sektorin kanssa.

Omassa Facebook-ryhmässäni tuossa vajaa viikko sitten laitoin kyselyä — 4 000 Facebook-kaveria siellä on. Menin kysymään, löytyykö minun kavereistani yhtään yritystä, mikä on hallituksen nykyisillä päätöksillä pelastanut toimintansa ja pysyy kuivin jaloin. Vielä ei ole yhtään löytynyt. Yksi firma laittoi kyllä siihen yv:tä ja laittoi yrityksen nimen, ja minä sitten kysyin siltä, mites ne ovat auttaneet, mutta se tilanne olikin päinvastoin ja ne lomauttavat kaikki tällä hetkellä ja muutenkin on pirunmoinen tuska siellä päällä.

Eli nyt oikeasti tässä kehysriiheen jää väkisinkin. Minä yritän hallitukselle, hallituspuolueen edustajille, heittää nyt koppia siitä asiasta, että nyt on oikeasti löydyttävä jotain muuta kuin tällaisia 16,25 euroa kuukaudessa per työntekijä olevia apuja. Näillä ei pelasteta niitä firmoja. Meidän pitää nyt oikeasti joko pelastaa ne firmat tai sitten vain tehdä se konkurssiaalto ja massatyöttömyys, ja sillä hyvä. Näillä toimilla meillä on vaihtoehtona vain se jälkimmäinen. — Kiitos.

18.50 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Tämä esityshän tulee periaatteessa työmarkkinakeskusjärjestöiltä, ja meidän tehtävämme on näköjään vain vahvistaa tämä esitys. Olen

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

kyllä edustaja Laakson kanssa samaa mieltä siinä, etten usko, että tästä niin kovin suuri apu yrityksille on. Suomen eläkevakuutusjärjestelmä on minunkin mielestäni vähän erilainen kuin monissa muissa maissa. Viitataan nyt tähän edustaja Kiljusen puheenvuoroon liittyen näihin asiakashyvityksiin. Olen kyllä siinä samaa mieltä, että kyllä tätä meidän eläkevakuutusjärjestelmää pitäisi katsoa vähän tarkemmin jossakin vaiheessa, mutta ei tässä yhteydessä. Palataan siihen jossakin toisessa vaiheessa ja tarkastellaan sitä sitten lähemmin.

Meillähän Suomessa sekin on erikoista, että siitä noin 24 prosentin eläkevakuutusmaksusta yrittäjä tai työnantaja maksaa sen 16 ja työntekijä sen 8 prosenttia, ja tässä nyt on lähdetty alentamaan sitä työnantajan vakuutusmaksua. Nyttien kun työnantajat lomauttavat ja irtisanovat työntekijöitä, niin se heidän eläkevakuutusmaksunsa putoaa jo siitä syystä olennaisesti, koska sehan maksetaan työntekijöille maksetun bruttopalkan perusteella. Tähän tuodaan nyt tämmöinen ylimääräinen prosenttialennus sitten loppuvuodeksi, mikä ehkä joitakin yrityksiä auttaa, mutta on monia yrityksiä, jotka eivät periaatteessa sitä tarvitse. Ei kaikilla yrityksillä mene huonosti, mutta kaikki nyt saavat tämän. Jos tämä olisi mennyt ihan oikein ja olisi viimeisen päälle tehty, niin tämä olisi tehty hakemusmenettelystä niille yrityksille, jotka sen tarvitsevat, mutta siihen ei ole nyt aikaa, eli nyt maalataan suurella pensselillä ja se annetaan kaikille. Mutta lohdutuksena on sitten se, että tämä tosiaan maksetaan takaisin sitten seuraavien vuosien aikana, ja kuten edustaja Laaksokin sanoi, niin tässä isossa kuvassa en usko, että tällä kauhean suurta merkitystä on. Järeämpiä toimenpiteitä kyllä tarvitaan, ja niitä varmasti on myöskin tulossa. — Kiitos.

18.53 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustajat Laakso ja Juuso ovat varmasti oikeassa siinä, että tällä yksittäisellä toimenpiteellä ei sinänsä pelasteta yhtään yritystä Suomessa. Ei niin varmasti tehdäkään. Tässä on isommista virroista kysymys: tässähän nyt haetaan yhteiskunnan eri osa-alueilta erityyppisiä toimia, joilla tullaan sekä yrityksiä että ihmisiä vastaan. Tämähän on tietysti kaikkia meitä yhdessä koetteleva ongelma, ja tämä on yksi pieni puro siinä isommassa virrassa.

Edustaja Laakso on tehnyt gallup-kyselyä yrittäjäystäviltään, tiedustellut, kuinka moni on näistä hallituksen toimista hyötynyt nyt niin paljon, että olisi pelastanut yrityksensä. Nyt me elämme kuitenkin markkinataloudessa ja sellaisessa yhteiskunnassa, että kun näin raju kriisi yltää, niin hallituksen toimet sinänsä eivät varmaan pelasta yhtään yritystä. Me emme elä sosialismissa siinä, että hallitus ottaisi kaikki omaksensa ja kantaisi vastuun kaikesta, vaan me elämme markkinataloudessa, jossa on yrittäjäriskillä toimivia toimijoita, ja valitettavasti nämä toimet eivät mitkään auta silloin, jos kaikki pysähtyy. Nyt täytyy vain yrittää löytää helpotusta, pehmennystä tähän kriisiin, että ei ajauduta täysin seinää vasten, ja tämä on tässä se tausta.

Se, mikä tässä meidän järjestelmässä on olennaista, on se, että työmarkkinakentällä voidaan sopia asioista työnantajien ja työntekijöiden kesken. Se on nyt arvokasta tässä asiassa, että tästä on yhdessä keskusteltu, yhdessä sovittu, vähän niin kuin me tässä salissa, että päätämme yhdessä näistä lainsäädäntöaloitteista, mitkä hallitus meille tekee, ja selkeästi meillä on yksituumaisuus täällä valtaosaltaan näistä asioista. Samoin nyt on hienoa, että työmarkkinakentällä eri osapuolet, vaikkakin ovat monissa tilanteissa vastakkain, tässä asiassa puhaltavat yhteen hiileen.

18.55 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Kiljunen totesi, niin tämä esitys on yksi osa hallituksen sopimia taloustoimia koronaviruksen haittojen mini-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

moimiseksi. Ylipäättään kaikkien näitten linjattujen toimenpiteiden tarkoituksena on turvata yhteiskunnan ja talouselämän toimintaa tämän viruksen aiheuttamien haasteiden keskelä, ja erilaisia esityksiä on tehty, kuten kaikki me tiedämme, viime viikkoina valtavan paljon. Tässä kohtaa hallitus esittää työnantajan työeläkevakuutusmaksujen tilapäistä alentamista 2,6 prosenttiyksilöllä vuonna 2020. Se on kuitenkin hyvä asia, se on kuitenkin tarpeellinen asia tässä myrskyssä.

Kenellekään meistä täällä ei varmasti ole epäselvää se, että yrittäjät ja yritykset ovat vaikeuksissa. Hallitus on kuitenkin mielestäni lähtenyt voimakkaasti etenemään esimerkiksi näillä paljon puhutuilla suoran tuen toimenpiteillä, jotka varmasti osaltaan — osaltaan — helpottavat kuormaa, mutta on selvää, kuten edustaja Laakso hyvin sanoi, että kokonaisuus tietenkin ratkaisee, kaikki ne toimenpiteet, joilla autamme yrittäjyyttä ja yrityksiä eteenpäin.

Näin yleisesti ottaen suomalaiset yritykset ja yrittäjät ovat monella tapaa kannatelleet suomalaista yhteiskuntaa, ja kyllä nyt on takaisinmaksun aika. Mielestäni sekä eduskunnalla että hallituksella on kriisitietoisuutta, ja poikkeukselliset ajat vaativat nyt poikkeuksellisia tekoja, ja niitä juuri nyt tehdään.

18.56 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kuten useampi edustaja tässä edelläni viittasi, niin haluan edustaja Laaksolle juuri korostaa, että itsekin ymmärrän, että tässähän on kokonaisuudesta kyse, tällä yksittäisellä keinolla ei varmastikaan pelasteta yhtään yritystä. Itsekin yrittäjätaustaisena hyvin ymmärrän sen, missä ahdingossa moni yrittäjä tällä hetkellä on. Meistä varmasti jokainen tuntee yrittäjän jos toisenkin, lähellä tai kaukaa, jolla tällä hetkellä on todella suuri huoli, stressi toimeentulosta, perheen toimeentulosta, omien työntekijöidensä tilanteesta, se on aivan selvää. Mutta me tarvitsemme monta keinoja, me tarvitsemme ne nopeasti ja me tarvitsemme ne yhteistyöllä — silloin meidän pitää kuulla eri tahoja, ottaa niitä näkemyksiä vastaan. Tässä tapauksessa on tartuttu työmarkkinakeskusjärjestöjen ehdotukseen. Hallitus on varmasti huonossa tilanteessa tehnyt parhaan mahdollisen ratkaisun, ja tämä on yksi keino siitä paketista.

On hyvä, että oppositio kirittää hallitusta, sitä me tarvitsemme. Me tarvitsemme lisää keinoja, koska me varmasti kaikki jaamme sen saman näkemyksen, että me tarvitsemme jokaista näistä yrityksistä. Nämä yritykset ja nämä yrittäjät ovat tehneet vuosia arvokasta työtä. Täytyy ottaa huomioon myös, että on paljon uusia yrityksiä, jotka ovat ehkä aloittaneet vasta viimeisten vuosien aikana työn, jolloin heillä ei ole vielä ehkä niin vankalla pohjalla se yritystoiminta, että se kestäisi millään tavalla tällaista kriisiä, ja myös heistä pitää pitää huolta.

Mutta haluan siis korostaa, että tämä on nimenomaan se yksi pala sitä isoa pakettia ja varmasti hallitus tekee kaikkensa, että mahdollisimman moni yritys säilyy ja pääsee tästä kriisistä yli.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 37/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merimieseläkelain 142 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

18.58 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaankin tavoitteena antaa hankalassa taloudellisessa tilanteessa oleville varustamoille joustoa työeläkevakuutusmaksun maksamisessa ja mahdollisuus kolmen kuukauden lykkäykseen hakemuksesta, mikäli varustamo tätä tarvitsee. Esitys on yksi osa näitä toimenpiteitä, joilla pyritään yritysten tilanetta helpottamaan. Meillä on monia muita yksityisiä aloja, joilla tällaisesta asiasta kuin eräpäivän siirtämisestä säädetään lakia alempiasteisilla säädöksillä ja määräyksillä. Siinä mielessä voisi sanoa, että tämä on vähän niin kuin poikkeus, että me käsittelemme tällaisen eräpäivälykkäyksen täällä ihan lainsäädännön muodossa, mutta tämä on varmasti taas, jälleen kerran, yksi osa näitä toimenpiteitä, sinällään kannatettava, ja ehkä, toivon mukaan voi sitten jotakin varustamoa hetkellisesti auttaa.

18.59 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Tämä esitys menee samaan sarjaan edellisessä kohdassa käsitellyn ehdotuksen kanssa, jossa merenkulkualan toimintaedellytyksiä tässä vaikeassa koronaviruksen tilanteessa pyritään helpottamaan.

Herra puhemies! Merikuljetukset ovat erittäin kriittisiä Suomen, meidän maamme, huoltovarmuuden kannalta. Normaalioloissakin Suomen tuonnista noin 80 prosenttia ja viennistä noin 90 prosenttia tulee näiden merikuljetusten kautta, ja tämän kriisin keskellä näiden välttämättömien merikuljetusten varmistaminen ja turvaaminen on erityisen tärkeää.

Minusta on tärkeä asia, että myös Huoltovarmuuskeskus on omalta osaltaan huolehtinut siitä, että nämä tärkeät meriyhteydet pysyvät auki, jotta tavara kulkee, jotta saamme myös tärkeät tarvikkeet tänne Suomeen tuotua. Huoltovarmuuskeskus on nimittäin varannut 45 miljoonaa euroa toimenpiteisiin, joilla suoraan varustamoiden kanssa on sovittu näiden linjojen liikennöinnistä huolimatta siitä, että meidän suurimmat varustamot, tai oikeastaan kaikki varustamot yhtä lailla, ovat erittäin vaikeassa tilanteessa tällä hetkellä, koska käytännössä henkilöliikenne on loppunut ja myös rahdin puolella on isoja puutteita. Tämä on minusta hyvä myös tässä salissa tuoda esille, että tässä suhteessa Huoltovarmuuskeskus on kyllä tehnyt erittäin tärkeää ja hyvää työtä.

Herra puhemies! Näillä toimilla pyritään yhtä lailla pitämään huolta siitä, että meillä on jatkossakin aluksia Suomen lipun alla ja että tämän vakavan kriisin yli pääsemme myös sillä, että meillä merikuljetukset turvataan, ja näin ollen tätä esitystä on hyvin helppo myös kannattaa.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

19.01 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, ja esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merimieslakia. Ehdotuksen tavoitteena on antaa hankalassa taloudellisessa tilanteessa oleville varustamoille joustoa työeläkevakuutusmaksujen maksamiseen. Ehdotuksen mukaan merimieseläkekassa voi varustamon pyynnöstä siirtää merimieseläkelain mukaisen eläkevakuutusmaksun eräpäivää enintään kolmella kuukaudella.

Koronavirus tuntuu maalla, merellä ja ilmassa, ja myös varustamot ovat nyt pulassa. Henkilöliikenne on loppunut, ja rahtiliikenteessä on myös ongelmia, ja kuka tietää, kuinka pitkäksi aikaa tämäkin ala on pysähtynyt. Voi vain arvella, että vaikka koronaviruskriisi, infektiotapaukset ja epidemia laimenisivat, niin siitä huolimatta ihmisille jää kyllä mieleen niitä pelkoja ja ajatuksia siitä, uskaltaako tästä lähteä mihinkään, ja kuinka paljon matkustaminen, muun muassa laivaliikenne, vähenee niin, että ihmiset itse päättävät, että he eivät lähde matkalle. Eli on erittäin tärkeää, että tässä tilanteessa huomioimme myös varustamoiden tilanteen. Kaikki tarvitsevat nyt paljon kannustusta ja helpotusta, että pärjäävät.

Tämäkin on yksimielisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käyty läpi, eli perussuomalaiset ovat olleet tämän kannalla.

19.03 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisi on korostanut Suomen riippuvuutta globaalista kaupasta ja toimivasta logistiikasta ja erityisesti merikuljetuksista, joista tässä puhumme. Noin 90 prosenttia Suomen ulkomaankaupasta kulkee meriteitse.

No, tällä ehdotetulla muutoksella varustamoille mahdollistettaisiin eläkevakuutusmaksun maksuajan pidentäminen, mikä on kannatettava esitys, mutta toivon, että hallitus kehysriihessään pohtisi yhtenä talouden elvyttämistoimenpiteenä myös mahdollisuutta väylämaksujen poistamiseen, jolla olisikin sitten merkittävämpi vaikutus.

19.04 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Merimieseläkkeet ovat erillistä lainsäädäntöä verrattuna muihin työeläkkeisiin. Tässähan tietysti sisältö on aivan sama siinä, että nyt tässä tullaan varustamoita vastaan tällä työeläkevakuutusmaksuhelpotuksella. Tässä voi sanoa Laaksoille ja Juusolle aikaisempaan viitaten, ettei tällä yhtään varustamoa pelasteta, mutta tässä on yksi toimi siinä isossa kokonaisuudessa, jossa pienilläkin teoilla on merkitystä.

19.04 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Tämä esityshän lähtee myöskin sieltä työmarkkinakeskusjärjestöiltä ja on osa sitä pakettia, millä nyt yritetään yritysten tilannetta helpottaa. Se, mikä hämmästyttää, on se, että meidän täytyy lain tasolla säätää kolmen kuukauden maksuajasta. Olen joskus ollut eläkevakuutusyhtiössä töissä ja käynyt näitä maksuneuvotteluita yrittäjien kanssa, ja kyllä niitä on siirretty ilman lakia muistaakseni pitempäänkin kuin kolme kuukautta. Mutta ehkä nyt merimieseläkekassalla on sitten eri säännöt, että siitä täytyy näin lain tasolla säätää. Tämähän ei mikään kauhean iso juttu ole, mutta kun tällaista halutaan, niin mikä ettei, sopiihan se.

19.05 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäisenä tarvitsee edustaja Kiljulle sanoa: olette aivan oikeassa, tällä pelastaa vielä vähemmän kuin tuolla äskeisellä. Nyt just ongelma on minun mielestäni vähän siinä, että tässä taas ollaan lillukanvarsissa kiinni. Äsken edustaja Juuso sanoi, että tällaisia kolmen kuukauden siirtoja saadaan tällä hetkelläkin tehtyä normaalisti, ainakin täällä maissa, näitä juttuja. Jos mietitään, että tällä hetkel-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

lä tästä kolme kuukautta eteenpäin olevat eläkemaksut siirretään kolme kuukautta eteenpäin, niin kaikki me tiedämme jo tässä vaiheessa, mikä todellisuudessa on tilanne. Ne on vielä hankalampi maksaa silloin kolmen kuukauden päästä, jos ei niitä nyt pysty maksamaan. Eli tässäkin taas tehdään lainsäädäntöä, tehdään joku esitys, mitä ei kukaan varmasti vastusta, mutta taas aika paljon käytetään aikaa hukkaan siihen, että me saisimme oikeasti jotain aikaiseksi. Tässäkin olisi paljon järkevämpää, niin kuin edellisessäkin pykälässä, jota käytiin läpi, että tämä kolme kuukautta, kaikki maksut, siirrettäisiin maksettavaksi ensi vuodesta eteenpäin jaoteltuna pidemmälle maksuajalle. Silloin saataisiin oikeasti jotain konkretiaa. Nyt tästä käytännössä katsoen ei ole juuri yhtään mitään käytännön hyötyä tässä kauheassa ahdistuksessa.

19.06 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Oikeastansa vain tuen sitä, että kaikkia aloja nyt eri tavoilla tuettaisiin. On totta tietysti, että nyt aina pitää miettiä, onko joku sellainen vähän niin kuin niin sanottu ripsiliike, että sillä ei ole mitään kunnon vaikutusta, ja sitten on kuitenkin valtava työ näissä lainsäädäntöasioissa. No, kyllähän me täällä niitä lykämme, ei siinä mitään, mutta minun mielestäni kannattaisi näissä kaikissa nyt miettiä vähän pidemmällä tähtäimellä, koska totuushan on se, että me olemme sadasta kilometristä vasta pari senttiä menneet eteenpäin, ja tämä on todellakin niin kuin isompi juttu, mitä nyt edes kovinkaan moni ymmärtää, ja siitä syystä toivoisin, että vähän katsottaisiin kauemmas.

Täällä väylämaksuista edustaja Räsänen käytti puheenvuoron, ja siitä minä oikeastansa vähän niin kuin innostuinkin. Aikoinansa kun olin liikenneministerinä, niin ihan selvitetiinkin sitä, mitä tarkoittaisivat nämä väylämaksut ja mitä jos niitä poistettaisiin. Minä nyt kyllä toivoisin, että tämä hallitus arvioisi myöskin väylämaksujen kohdalta, onko siellä tehtävissä jotain. Se voisi olla vaikuttavampikin keino moneen asiaan. — Kiitos.

19.08 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Aivan lyhyesti vielä loppuun. Tässä edustajat Räsänen ja Risikko käyttivät erittäin hyvät puheenvuorot väylämaksuproblematiikasta. Meillä on ollut Suomessa jo useita vuosia käytössä järjestelmä, jolla väylämaksujen määrä on ollut puolitetuna, ja tämä käytäntö jatkuu nyt vielä tämän vuoden 2020, ja tällä hetkellä pohditaan sitä laajempaa väylämaksujen uudistamistyötä. Näkisin kyllä samaan tapaan kuin edustaja Risikko täällä, että vaikka väylämaksujen keräämisellä on haluttu ikään kuin kattaa jäänmurrosta syntyvät kustannukset, niin niiden poistaminen voisi olla yksi hyvinkin perusteltu keino tukea suomalaista merenkulkua. Oikeastaan toivoisinkin, että tästä voisimme keskustella tässä talossa vielä lisää, sillä ei puhuta kuitenkaan fiskaalisesti kovin suurista summista, mutta tiedämme myös sen, että nämä kustannukset kuitenkin sitten lopulta tulevat varustamoiden ja alusten niskaan, ja siltä osin näkisin kyllä, että tätä asiaa olisi syytä edelleen jatkoselvittää.

19.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En halua avata uutta keskustelua — meidän täytyy päästä eteenpäin, pitkä, pitkä lista on vielä asioita. Mutta silloin jos rupeamme puhumaan väylämaksujen poistamisesta, niin me puhumme vähän eri asiasta. Nyt tässä tehdään koko ajan kriisitoimenpiteitä, jotka ovat väliaikaisia luonteeltaan, ja tätä ei pidä käyttää nyt rakenteellisten uudistusten tekemiseen. Se kuitenkin tietysti on mahdollista, että hallitus pohtisi, että lykätään väylämaksujen maksamista johonkin ajankohtaan ja niin edelleen ja siitä saadaan sitten mahdollisesti joku kokemus joihinkin jatkokeskusteluihin,

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

mutta lähteä ehdottamaan sitä, että väylämaksut tällä istumalla pois — se on ehkä liian pitkälle menevä toimenpide tässä vaiheessa.

19.10 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Olen puhemiesneuvoston jäsen ja yritän noudattaa sitä ajatusta, josta olemme sielläkin keskustelleet, että emme pidä ikään kuin tilastopuheenvuoroja, mutta kun kuuntelin tätä keskustelua tuolla huoneessani, niin halusin todeta, että tämä merimieseläkelain muutos, jota sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt, on tärkeä osa tämän meidän meriliikenteemme pelastuspaketia. Tietenkään sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole mietinnössään ottanut käsittelyyn väylämaksuja. Ne kuuluvat meille, liikenne- ja viestintävaliokunnalle. Voin kertoa, että myös tämä asia on tämän meriliikenteen osalta pelastuspaketissa ja me tulemme siihen kyllä lähiviikkojen aikana varmasti tässä eduskuntasalissakin palaamaan.

Toivoisin, että pysymme asiassa silloin, kun keskustellaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan asioita, ettemme sotke liikenne- ja viestintävaliokunnan sisältöjä tähän keskusteluun.

19.11 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä ei sekoitettu, vaan nythän me puhumme siitä, miten me voimme koronassa auttaa, ja tässä tuli vain hyviä ehdotuksia siitä, mitä voidaan täällä tehdä.

Edustaja Räsänen avasi tämän keskustelun näistä väylämaksuista, ja se kuuluu ehdottomasti liikenne- ja viestintävaliokunnalle, se on teidän rootelinne, mutta tässähän nyt pohditaan pää punaisena niitä keinoja, millä me saamme pidettyä meidän elinkeinoelämämme pystyssä ja myös meidän laivaliikenteemme. Kyllä täällä turhempikin puheita on pidetty kuin nämä, [Suna Kymäläisen välihuuto] elikkä turha on nyt tällaisia nostella. Mutta minä olen samaa mieltä kuin edustaja Kymäläinen valiokunnan puheenjohtajana, että se on teidän juttunne, ja on hienoa, että te olette sitä miettineet.

Sitten edustaja Marttinen tuolla erinomaisen hyvän puheenvuoron piti — se on myöskin siellä Raumalla erittäin tärkeä asia, että mietitään myös näitä laivaliikenteen asioita. Vetoan siihen, että silloin aikoinansa, kun olin liikenneministeri, puolitettiin nämä väylämaksut, ja sitä on onneksi jatkettu. Tämä ei ole ollenkaan vähäpätöinen asia. Aina pitäisi miettiä ne vaikutukset. [Puhemies koputtaa] Tässä on yksi keino, ja me tarvitsemme 150 muuta.

19.12 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Se on ihan totta, että tämä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, mutta itse en pidä millään tavalla tätä väylämaksukeskustelua asian sekoittamisena sen vuoksi, että tässä kohden tuki kohdistuu nimenomaan varustamoille. Eli vaikka tämä on siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsitelty, niin tavoitteena ja ideana on nimenomaan näitten työeläkevakuutusmaksujen maksujoustopien kautta saada taloudellista helpotusta varustamoille. On myönteistä kuulla valiokunnan puheenjohtajalta, että pian saatamme tässä saada sitten myönteisiä uutisia näitten väylämaksujen suhteen — sitä odotellessa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 39/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyyskassalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.14 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässä siis muutetaan työttömyyskassalakia siten, että annetaan etäosallistumismahdollisuus kassan kokoukseen, ja tämä on varmastikin nyt aika monissa ei pelkästään työttömyyskassoissa vaan hyvin monenlaisissa niin osakeyhtiöissä kuin myöskin yhdistyksissä tämän kevään päänvaiva, eli mikä mitä tehdä näitten erilaisten toimijoiden vuosikokouksille. Osakeyhtiölaissahan tätä yhtiökokouksen järjestämistä etänä myöskin viedään eteenpäin, ja siinä mielessä tämä on ihan loogista, että nyt on sitten mahdollisuus osallistua kassan kokoukseen etänä teknisiä apuvälineitä käyttäen esimerkiksi laajalle levinneen tartuntataudin oloissa.

Kun olen tässä yhteydessä asiaa tutkinut rekisteröityjen puolueitten näkökulmasta, niin siellä on vähän kahdenlaista ohjeistusta saatu esimerkiksi puoluevaltuustojen kohdalta. Jossakin on todettu, että puoluekokous on ikään kuin se niin sanottu vuosikokous rekisteröidylle puolueelle, jolloinka sen pitäminen etänä olisi mahdotonta eli mikä sen pitää olla sääntöjen mukaisesti järjestettynä, kun taas puoluevaltuustosta on todellakin saatu kahdenlaista ohjeistusta ja sanottu, että toisten mielestä sen pystyy pitämään sillä tavoin, että paikalla on korkeintaan puheenjohtaja ja yksi osallistuja siinä kokouksessa, ja sitten taas on toisenlaisia juridisia neuvoja saatu ja todettu, että se ei ole laisinkaan mahdollista. Siinä mielessä täytyy sanoa, että tällä hetkellä tuntuu, että esimerkiksi puoluelainsäädännön kohdalla ei nyt oikein tunnu tulevan yhdensuuntaisia ohjeita, kun lähtee kyselemään niin Valtiontalouden tarkastusviraston kuin myöskin oikeusministeriön puolelta, mutta jospa tämä tässä kevään aikana, kun näitä siirtämisä ehkä monellakin puolueella on edessä, jollakin tavalla alkaisi selkiytyä.

Mutta todellakin tämä lakiesitys itsessään on kannatettava.

19.16 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, kuten kuulumme, tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyyskassalakiin lisättäväksi säännöstä koskien mahdollisuutta osallistua myös etänä näihin kokouksiin. Kassan kokouksen lisäksi teknisiä apuvälineitä voitaisiin käyttää myös edustajiston ja valtuuskunnan kokouksissa, mikä on täysin perusteltua erityisesti tässä tilanteessa, jossa nyt olemme.

Tekniset apuvälineet ovat yleistyneet, ja ne ovat laajalti hyväksytty tapa osallistua kokoukseen työelämän kentällä muutenkin. Ne myös ovat usein jopa tehokkaampi ja nopeampi tapa kokousta — ainakin näin olen itse havainnut viimeisinä viikkoina omassakin työssäni. Uskon, että tulevaisuudessa työelämässä tullaan myös enemmän arvostamaan ja hyödyntämäänkin etätyömahdollisuuksia, joten pitäisin erikoisena, jos ei tässä kohtaa tätä etämahdollisuutta mahdollistettaisi. Tämä on siis tärkeä ja hyvä uudistus, jolla myös päi-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

vitetään työelämän joustavuutta nykypäivään, ja nopealla aikataululla tehtynä se on nyt se, mitä tarvitsemme.

19.16 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Ehdotuksessa tosiaan esitetään lisättäväksi työttömyyskassalakiin säännös koskien tätä kassan kokouksen osallistumistapaa. Tämä esitys on laajasti kannatettu, ja näen kyllä tarpeellisenä ja hyvänä, että tämä muutos sinne tehdään.

Herra puhemies! Nyt kun keskustelemme tästä kassalainsäädännöstä ja ylipäänsä tästä työttömyyskassojen tilanteesta, niin muutama lyhyt huomio ylipäänsä liittyen tähän koronatilanteeseen, mihin tämä esitys nyt vahvasti myös liittyy.

Mehän tiedämme sen, että hyvin monet suomalaiset ovat tällä hetkellä vaikeassa tilanteessa. Meillä on yli 350 000 ihmistä, jotka ovat yt-menettelyitten piirissä, ja monen tulevaisuus on tällä hetkellä hyvin epäselvä ja harmaa johtuen siitä, että varmuutta siitä oman työpaikan jatkosta ei enää ole. Me tiedämme myös sen, että työttömyyskassat ovat jo tällä hetkellä ruuhkautumassa ja näiden hakemusten määrä tulee kasvamaan erittäin voimakkaasti tulevina viikkoina. Nämä toimet, mitä nyt on tehty, eivät valitettavasti ole vielä riittäviä, sillä työttömyyskassat ovat joutuneet tämän ennennäkemättömän hakemustulvan eteen. Suomen suurin työttömyyskassa YTK on kertonut kohtaavansa kuukauden aikana kahden vuoden työmäärän. Uusien käsittelijöiden palkkaamisesta huolimatta hakemusruuhkan käsittely vie paljon aikaa. YTK arvioi kaikkien hakemusten käsittelyn menevän jopa vuodenvaihteen yli. Tämä on, kuten tiedämme, erittäin haitallista näiden ihmisten kannalta, jotka odottavat päätöstä siitä omasta etuudesta.

On selvää, että ihminen ei voi odotella työttömyysturvaansa näin pitkään, kun ihminen on jo nyt kovilla. Huoli on paitsi omasta myös perheen toimeentulosta. Kaikilla ei ole säästöjä, joilla elää säännöllisten tulojen katketessa. Ihmisten toimeentulo on varmistettava tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Tämä epä tietoisuus työttömyysturvan saamisen ajankohdasta vaikeuttaa myös oman talouden suunnittelua jatkoa ajatellen. Olisi tärkeää, että päivärahojen maksamisajankohta ilmoitettaisiin mahdollisimman realistisesti. Tämä auttaisi myös arvioimaan omaa rahankäyttöä paremmin.

Mikäli nämä työttömyyskassojen hakemusprosessit edelleen venyvät, on uhkana myös Kelan ruuhkautuminen perustoimeentulotuen puolella. Toimeentulotukihakemusten pitäisi olla kuitenkin se viimesijainen keino, mutta nyt on riskinä se, että yhä useampi joutuu turvautumaan myös toimeentulotukeen, mikäli tämä päätös menee pidemmälle.

Toivon, että hallitus jatkaa aktiivisesti työtä työttömyysturvan nopean käsittelyn varmistamiseksi, ja tässä työssä myös kassat on otettava hyvin vahvasti mukaan. Uskon, että tässä salissa meillä on yhteinen näkemys siitä, että tämä tilanne täytyy ratkaista, ja ymmärrämme myös sen, että monikaan näistä työttömyyskassoista ei ole pystynyt varautumaan näin valtavaan hakemustulvaan kuin minkä he ovat tällä hetkellä kohdanneet.

Puhemies Matti Vanhanen: Tämä esitys tosiaan koskee kassan kokoukseen osallistumistapaa, ja koetetaan tässä loppuilltaa kohti mentäessä pitäytyä otsikon mukaisissa asioissa.

19.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tässä esityksessä ehdotetaan työttömyyskassalakiin lisättäväksi uusi säännös koskien kassan kokoukseen osallistumistapaa. Uudessa pykälässä säädettäisiin etäosallistumismahdollisuudesta kassan kokoukseen. Lisäys tehtäisiin selvyiden vuoksi, ja se mahdollistaisi kassan kokouksen jär-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

jestämisen teknisiä apuvälineitä käyttäen esimerkiksi laajalle levinneen tartuntataudin oloissa, ja siinä keskiössähän me juuri elämme.

Arvoisa puhemies! Tämä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, ja hyvin nopeasti meille on tullut paljon erilaisia esityksiä hallitukselta. Tämäkin tuli nopeasti ja käsiteltiin myös nopeasti, koska tässähän on kysymyksessä tekninen muutos, mutta erittäin hyvä sellainen, kun ajattelemme tätä päivää mutta myös tulevaisuutta. Etäkokoukset ovat itse asiassa erittäin hyviä ja toimivia, ja niitä tulisi myös jatkossa lisätä, ja niihin tulisi myös kannustaa toimijoita. Ne sujuvoittavat osallistumismahdollisuuksia, vähentävät liikkumista, syntyy synergiaetuja, jos voisimme tässä tilanteessa näin sanoa.

Tässä koronakriisissä myös kunnallisessa päätöksenteossa olemme ympäri Suomen pohtineet, millä tavalla muun muassa valtuuston kokoukset järjestetään tällä hetkellä, ja olisi erittäin tärkeätä, että tämä etäosallistumismahdollisuus tulisi myös sitten kuntien mahdollisuudeksi järjestää.

Arvoisa puhemies! Edustaja Marttinen, piditte hyvän puheenvuoron. Se liittyi työttömyyskassoihin ja siihen, millä tavalla siellä pärjätään ja miten sinne riittää resursseja, ja samaa huolta olen itsekin kyllä kantanut. Tein tuossa tovi sitten kirjallisen kysymyksen liittyen muun muassa TE-toimistojen kykyyn palvella asiakkaita. Millä tavalla näitä etäosallistumismahdollisuuksia muun muassa hakemusten täyttämisessä tai asiakkaan kohtaamisessa voisi siellä käyttää? Nythän henkilön, joka on lomautettuna, tulee ilmoittautua ja olla yhteydessä sinne TE-toimistoon, joten kyllä siellä valtava ruuhka tulee olemaan.

Tämä esitys oli lyhyestä virsi kaunis ja tärkeä. — Kiitos.

19.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vain siihen, että tämä laki säädetään pysyväksi. Tämä on osa sitä digiloikkaa, joka koronaepidemian ansiosta, sen yhtenä myönteisenä vaikutuksena, otetaan, kun etäosallistumismahdollisuus jää työttömyyskassalain, työttömyyskassan kokousten osalta pysyväksi käytännöksi.

19.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Suomalainen yhteiskunta kokee tällä hetkellä etätyön osalta vallankumousta. Tässä mittakaavassa tässä valtakunnassa ei ole koskaan tehty etätöitä kuin juuri nyt tehdään, ja se, että tehdään nyt pysyvä ratkaisu myöskin työttömyyskassojen osalta etätyön mahdollistumisesta, tuntuu tarkoituksenmukaiselta, erityisesti jos se helpottaa sitä, kun on räjähdysmäisesti myöskin paine kasvanut työttömyyskassoihin. Meillä on lomautettujen määrä huikean suuri tällä hetkellä Suomessa, poikkeuksellisen suuri, ja on sekä Kelalla että työttömyyskassoilla valtava paine, ja se onkin se suurin kysymys nyt tässä, ei tämä etätyö sinänsä, joka on tämän aloitteen sisältö täällä, vaan se, että nyt työttömyyskassat täytyy saada toimimaan, että ihmiset eivät putoa täydelliseen kuiluun tässä kohdassa.

19.24 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on toden totta hyvin ajan henkeen kuuluva. Siinä siis mahdollistetaan etätyön mahdollisuus kassan kokouksiin. Tämä on tietenkin hyvä asia, ja tämän saman logiikan toivon tietysti yltävän myöskin yhtiökokouksiin ja muihin kevään lukuisiin sääntömääräisiin kokouksiin. Jos jotain hyvää tässä koronassa on ja voi mainita, niin se on todellakin tällaisen monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työn ja ylipäättään kokoustamisen ja harrastamisen mahdollisuus. Se on sitä, mitä esimerkiksi edustamani kansanliike on jo pitkään peräänkuuluttanut. Se on tällai-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

sen alueiden Suomen kannalta aina hyvä asia, että ihmiset voivat työskennellä, kokoustaa ja ylipäätään asua siellä, missä ihmisen on hyvä olla.

19.25 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Olen itse tehnyt vuosikausia etätöitä ja muistan, että silloin kun sitä etätyömahdollisuutta työnantajan puolelta tuotiin ja alettiin sitten tekemään, niin siinä oli monta tämmöistä pientä käytännön yksityiskohtaa, mitä piti miettiä kaksi kertaa, esimerkiksi pidetäänkö se kuvanäyttö päällä koko ajan vaiko ei, koska jos ei pidetty, niin ei tiedetty, ketä muita siellä oli taustalla huoneessa, perheenjäseniä tai muita tuttavlia, ja sitten toiseksi myöskin pidettiinkö kuulokkeita vaiko eikö pidetty. Osa kokouksista on luottamuksellisia, osassa käsitellään yksityisyydensuojan piiriin kuuluvia asioita, ja tämmöiset yksityiskohdat ovat tosi tärkeitä. Sinänsähän tämä kokouksiin osallistuminen etänä on nykypäivää, ja tämä koronakriisi nyt vauhdittaa tätä, ja varmasti tämä on tulossa monelle muullekin alalle ja moniin muihin kokouksiin. Sinänsä kehitys on minusta hyvää ja se helpottaa. Ja sehan säästää myöskin ilmastoa, kun ei tarvitse sillä autolla edestakaisin ajella, niin että se hyvin sopii myöskin tämänhetkiseen hallitusohjelmaan. — Kiitos.

19.26 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Etätyössä monet ovat huomanneet, miten nykyiset nettiyhteydet, erityisesti mobiililaajakaistat, ovat riittämättömiä ja epäluotettavia. Etäkokousten yhteydessä videokuvan lähettäminen täytyy usein ottaa pois käytöstä, jottei kaista tukkeutuisi, eikä aina edes ääni siirry ongelmitta henkilöltä toiselle. Yhteyden toimivuus saattaa vaihdella jopa saman rakennuksen sisällä puhumattakaan katvealueista tiheästi asutuilla asuinalueilla tai kaupungeissa. Tämän jos minkä luulisi herättävän keskustelua kiinteiden laajakaistayhteyksien tarpeellisuudesta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 40/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.27 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä laki sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta on tarpeel-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

linen. Kun luin tuota valiokunnan mietintöä, niin huomaan, että valiokunnassa on huolellisesti puntaroitu näitä vaihtoehtoja ja mietitty, olisiko joku muu tapa, jolla voitaisiin päästä samoihin lopputuloksiin. Eli tälläkin halutaan nimenomaan estää tartuntojen leviämistä. Kun on kuunneltu maailmalta uutisia, niin aika monissa maissa on lähdetty siitä suunnasta, että tuhansia vankeja on vapautettu. Elikkä niitä ihmisiä, jotka ovat jo vankilassa, on lähdetty ennenaikaisesti vapauttamaan.

Täällä valiokunnan mietinnössä on hyvin tämäkin asia nostettu esille ja todettu: ”Vankien ennenaikaiseen vapauttamiseen nähden esitystä vankimäärän vähentämisestä rajoittamalla väliaikaisesti vankilaan vapaudesta otettavien vankien määrää voidaan pitää lähtökohtaisesti hyväksyttävämpänä ja parempana tapana torjua koronaviruksen leviämistä ja sen aiheuttamia ongelmia.” Ja näin varmasti on, jos ajatellaan vaikkapa esimerkiksi rikoksen uhrin näkökulmasta. Tietenkin tässähän on vielä rajattu, minkä tyyppisissä rikoksissa ja niistä saaduissa rangaistuksissa tällä tavoin voidaan menetellä.

Ja lisäksi valiokunnassa oli myöskin käyty läpi ihan sitä, voidaanko ottaa käyttöön vaikka lisätiloja vankien asuintiloiksi tai lisätä valvottuun koevapauteen sijoitettujen määrää tai peräti siirtää ulkomaalaisia tuomittuja kotimaihinsa. No, tuo jälkimmäinen tai viimeinen näistä vaihtoehtoista ei tietenkään ole mahdollista. Kun lähestulkoon kaikki maat ovat sulkeneet omat rajansa, tuskinpa he vankejakaan lähtevät ottamaan vastaan. Lisätilojen ottamisesta käyttöön on todettu ja huomattu se, että tässä tulee resurssipula elikkä ei pystytty sitten henkilökuntaa vastaavassa määrin lisäämään. Siinä mielessä ajateltuna uskon, että tässä on päädytty nyt näistä vaihtoehtoista parhaimpaan mahdolliseen.

Kuitenkin, kuten tässä on hyvin tuotu esille, tällä ei millään tavalla sinällänsä olla luopumassa näistä tai helpottamassa näitä rangaistuksia, vaan ne tulevat kyllä sitten aikansa kärsittäviksi, mutta tässä tilanteessa yhteiskunnan kokonaisedun kannalta on järkevää tiettyjen rikosten rangaistusten aloittamista lykätä tuonne — hetkonen — heinäkuun 31. päivään saakka.

19.29 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Me tiedämme, että tämä virus ei kunnioita rajoja, se ei kunnioita sääntöjä eikä lakeja. Se leviää siellä, missä on ihmisiä ja missä sen leviämiseen on kaikkein otollisimmat olosuhteet. Kun otamme huomioon Suomen suljettujen vankiloiden korkean täyttöasteen, on aivan selvää, että viruksen hallitsematon leviäminen vankiloissa ilman riittäviä ennalta ehkäiseviä toimia on todennäköistä. Pahimmillaan se voisi tarkoittaa sitä, että vankilahenkilökunta sairastuisi ja vankiloiden toimintakykyä ei voitaisi turvata.

Vankilajärjestelmämme on jo ennen tätä koronakriisiäkin ollut monien haasteiden edessä. Sen lisäksi, että täyttöaste on korkea, on myös esimerkiksi koulutetusta henkilökunnasta pulaa. Meidän tulee nyt poikkeusoloissa olla valmiita tekemään poikkeuksellisia ratkaisuja tälläkin saralla. Ratkaisut eivät ole helppoja, ja niitä ei varmasti tehtäisi ilman, että niiden koetaan olevan täysin välttämättömiä perustuen asiantuntijoiden vankkaan arvioon. Vankiloissa on pyritty jo ennakkollisesti vähentämään viruksen leviämisen riskejä erinäisillä toimilla. Nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä pyritään vähentämään vankilukua ja vankilaan tulevien vankien määrää väliaikaisesti, jotta koronavirusepidemian laajentuessa pystytään turvaamaan vankeusrangaistusten asianmukainen ja turvallinen täytönpano.

Arvoisa puhemies! Vaikka virusepidemia ei vielä ole aiheuttanut merkittäviä ongelmia suomalaisissa vankiloissa, me voimme muiden maiden kokemuksella todeta, että tilanne

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

voi pahentua ja muuttua hyvinkin nopeasti. Joissakin maissa, kuten täällä jo kuulimme, on tosiaan jouduttu jopa vapauttamaan ennenaikaisesti vankeja tilanteen helpottamiseksi. Olen vahvasti sitä mieltä, että nyt tulee tehdä kaikki, jotta emme joudu tuohon samaan tilanteeseen, jossa joutuisimme vapauttamaan tuomiota istuvia vankeja.

Esityksen mukaan poikkeusolojen vuoksi vankilaan tuloa lykätään siis tilapäisesti enimmillään neljän kuukauden ajan. Rangaistuksesta ei tietenkään luovuta eikä rangaistuksia päästetä raukeamaan, täytäntöönpanoa vain lykätään myöhemmäksi. Äärettömän tärkeää on se, että näin toimitaan vain niiden vankilarangaistusta odottavien kohdalla, joiden voidaan arvioida olevan kykeneviä odottamaan tätä tuomion täytäntöönpanoa vapaana ilman, että siitä koituu selkeää vaaraa muille. Näin ollen pidän hallituksen esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana.

Huomionarvoista kuitenkin on, että koronaepidemian seuraukset tulevat näkymään vielä pitkään. Ne tulevat näkymään myös ruuhkina ja entisestään pidentyneinä käsittelyaikoina tuomioistuimissa ja syyttäjälaitoksissa johtuen nyt epidemian vuoksi tuomioistuimissa lykättyjen käsittelyiden suuresta määrästä. On tärkeää siis hakea myös ratkaisuja, joilla tuota sumaa voitaisiin purkaa jo nyt tehokkaasti, mutta niin, että jokaisen oikeusturva säilyy. Toisaalta juuri tuon oikeusturvan toteutumisen kannalta näiden ratkaisujen löytäminen on tärkeää, ja etämahdollisuuksia oikeushallinnolle tuleekin pikaisesti selvittää.

19.32 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt olisi tärkeää, että saamme selkeän ohjeistuksen sekä määräyksen Rikosseuraamuslaitoksen yksiköihin. On ensiarvoisen tärkeää saada kaikkiin yksikköihin annettua selkeä viesti koronaviruksen estämisestä vankiloihin.

Lakiehdotuksessa pitää ottaa huomioon myös tuomio sekä sen pituus. Esimerkiksi vakavat väkivaltarikokset sekä seksuaalirikokset eivät saa olla esteenä välittömään vankilaan sulkemiseen. Sakon muuntorangaistus sekä alle kuuden kuukauden ehdottomat tuomiot voidaan rajata ehdotukseen. Lisäksi etsintäkuulutuksessa olleisiin vankeihin pitää olla selkeä ohjeistus. Vankilaan pitää toimittaa lomalle jääneet vangit, avolaitoksista poistuneet, rangaistusta jo suorittaneet vangit. Minkä kuvan järjestelmä antaa turvallisuudesta, jos poliisi tavoittaa etsintäkuulutetun vangin ja häntä ei voida toimittaa suorittamaan alkannutta tuomiota? Vankien ennen aikaista vapauttamista ei tule laittaa käytäntöön. Oikeuslaitos on tuominnut vangin sekä antanut siitä tuomion.

Tärkeimpänä toimena Rikosseuraamuslaitoksen on laitettava vankien toiminta sekä liikkuminen yhteiskunnassa minimiin. Sillä ennaltaehkäistään viruksen leviämistä vankiloihin. Yhteiskunnassa on rajoituksia todella paljon, ja niin täytyy olla myös vankiloissa.

19.34 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä on tosiaan kyse sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta, ja minun on pakko myöntää, kun tämän esityksen kävin läpi silloin, kun asiasta käytiin lähetekeskustelua, että suhtauduin lähtökohtaisesti hieman epäillen siihen, mitä tällä esityksellä haetaan. Mutta täällä useampi kollega on tuonut minusta hyvällä tavalla esille sen, että valiokunta on tehnyt erittäin perusteellista työtä, käynyt asiaa läpi monelta eri kannalta. Ja kuten täällä edustaja Virta toi jo esille, niin jo täällä mietinnössä on tuotu esille se, että sääntely koskee vain sellaisia vankilaan vapaudesta saapuvia, joiden tuomioistuin on jäljempänä tarkemmin kuvatuin tavoin jo arvioinut voivan odottaa rangaistuksen täytäntöönpanoa vapaana. Tämä on minusta erittäin tärkeä huomio koskien

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

tätä esitystä, sillä kun ihmiset tätä asiaa seuraavat ja katsovat, mitä täällä on päätetty, niin asialle on myös asiallisesti erittäin vankat perusteet.

Totean vielä loppuun, herra puhemies, että koronavirus on vakava, yhteiskunnan kaikkiin toimintoihin vaikuttava virus, ja on silloin täysin selvää, että sen vaikutukset ulottuvat myös meidän vankeinhoitolaitokseen.

Pidän tätä esitystä hyvin valmisteltuna ja perusteltuna esityksenä tässä tilanteessa.

19.35 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta. Ehdotetun lain nojalla sakon muuntorangaistuksen tai ehdottomien vankeusrangaistusten täytäntöönpanojen aloittamistoimiin ei ryhdyttäisi eikä niille määrättäisi uusia ilmoittautumisaikoja 31. päivään heinäkuussa 2020 saakka, mutta sen jälkeenhän sitten henkilö, jolla tuomio on, joutuu suorittamaan sen rangaistuksensa.

Arvoisa puhemies! Kyseessä ovat niin sanotut sakkovangit, joilla on joitakin suhteellisesti pieniä rikoksia ja rötöksiä kannettavanaan, ja he sitten istuvat sen tuomionsa vankeusrangaistuksena. Tämä hallituksen esitys on punnittu hyvin tarkasti lakivaliokunnassa, ja se on siellä saanut kannatusta. Tällä hallituksen esityksellä vankilukua tilapäisesti rajoittamalla saadaan minimoitua koronavirusepidemian leviäminen vankiloihin ja vankiloiden sisällä. Selvityksen mukaan tämä koronaepidemia ei ole vielä aiheuttanut ongelmia vankiloissa eikä näin ollen olisi myöskään toivottavaa, että se koronavirusepidemia sinne vankiloihin päätyisi.

On tärkeää rajoittaa sisään menevien vankien määrää vain niin sanotusti pakollisiin vankeihin. Kyse on pääosin alle kahden vuoden tuomioista, jotka koskevat muita kuin törkeitä rikoksia. Tuomittujen riski syyllistyä uusiin rikoksiin on arvioitu pieneksi, eli tässä joukossa, jotka nyt eivät sitä tuomiota joudu sitten vielä kärsimään, ei ole vaarallisia rikoksensuorisijoita. Tuomioistuimien on jo tuomiota antaessaan tehnyt arvion siitä, ettei itse ilmoittautumisesta eli tuomion täytäntöönpanon aloittamisen odottamisesta vapaalla aiheudu riskiä. Tällä esityksellä on arvioitu olevan sellaisia vaikutuksia, että sillä on mahdollista vähentää vankilukua väliaikaisesti 300:sta 400:aan vankiin.

Arvoisa puhemies! Huolestuneena seuraan aina maailman uutisia, ja todellakin joissakin maissa on jouduttu vapauttamaan vankeja ennen aikaisesti tilanteen helpottamiseksi, ja sitä tilannetta tulisi kyllä välttää kaikin mahdollisin tavoin, ja siihen tuskin Suomessa ollaankaan menossa. Mieluummin lykätään nyt sellaisten vankien ottamista vankilaan, jotka odottavat tuomion täytäntöönpanoa vapaudessa, kuin kasvatetaan riskiä epidemian leviämisestä ja tilanteesta, jossa joudutaan päästämään vankeja aiemmin vapaalle. Tällä toimenpiteellä ei katsota olevan yhteiskunnan yleisen turvallisuuden kannalta merkitystä eikä nähdä, että täytäntöönpanoa vapaalla odottavan käytös olennaisesti tämän lyhyen lykkäämisen vuoksi muuttuisi.

Arvoisa puhemies! Selvityksen mukaan tilannetta ei ole mahdollista helpottaa esimerkiksi ottamalla uusia tiloja vankilakäyttöön, koska tiloille on aina olemassa myös omat vaatimuksensa. Myös henkilöstöresurssit ovat nyt jo niukat, joten henkilökuntaa ei normaaleissakaan olosuhteissa riittäisi uusien vankiloiden tai tilojen valvontaan, ja tilanne heikkenee entisestään, jos henkilökunta sairastuu. On erittäin tärkeää, että suojelemme myös vankiloissa työskentelevää henkilökuntaa virukselta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tämä lakivaliokunnan mietintö ottaa kantaa siihen, että koronavirusepidemian tilannetta ja leviämistä vankilaolosuhteissa tulee seurata tarkoin ja tar-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

vittaessa tulee ryhtyä uusiin toimenpiteisiin mahdollisimman ripeästi. On erittäin tärkeää, että jos epidemia mahdollisesti pääsee vankiloihin sisälle, saamme tietoja myös siitä, mitä siellä silloin tapahtuu.

19.39 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä tavoitellaan tilapäistä vankien kokonaismäärän vähenemistä koronakriisin aikana, millä pystytään tietenkin hillitsemään epidemian kulkua vankilan sisällä ja myös vähentämään mahdollisia levottomuuksia koronapelon vuoksi.

Nostan esiin myös sen seurauksen, minkä koronakriisin hoidoksi käytetyt toimenpiteet ovat synnyttäneet vankiloissa: nimittäin huumereitit ovat katkenneet, kun maiden rajat on suljettu ja koronaviruksen vuoksi myöskään vankiloista poistumislupia ja perhetapaamisia ei enää myönnetä. Käytännössä huumeiden kulkeutuminen vankiloihin on katkennut tai ainakin vähentynyt, mikä osaltaan voi johtaa levottomuuksiin vankilan sisällä, ja silloin tietysti on parempi, että vankimäärä pysyy mahdollisimman alhaisena. Vangeista noin 60 prosenttia on huumeongelmaisia, ja huumeiden käyttö vankiloissa on valitettavan tavallista ja yleistä, eli vankiloihin pääsee merkittävät määrät huumeita. Tällä hetkellä meillä ollaan siinä tilanteessa, että nämä huumeiden tuontireitit ovat katkenneet, mikä tietysti parhaassa tapauksessa voi edistää jopa sitä, että henkilöt voivat vapautua huumeiden käytöstä ja vieroittautua siitä, mutta toisaalta se voi myös aiheuttaa levottomuutta.

Tämä esitys on kannatettava.

19.41 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on todellakin kannatettava, koska välissähän näitä sakkovankeja ei tässä muutaman vuoden aikana edes tuomittu tai laitettu kärsimään tuomioita ja muutkin tuomitut — jotka eivät ole sakkovankeja vaan pikkurikollisia — ovat jo valmiiksi odottamassa tuomiota, eli se asiahan on vain siitä kiinni, että sitä siirretään muutamalla kuukaudella. Se on sanomatta selvää, että tämäkään ei välttämättä tule estämään sitä pahinta skenaariota, jos johonkin vankilaan jonkinlaisen koronaepidemia tai -pandemia pääsee leviämään, mutta joka tapauksessa tämä ainakin edesauttaa vankilahenkilökunnan ja sen järjestelmän ylläpitämistä. Eli tämä on todellakin suositeltava hallituksen esitys.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 29/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yrittäjien työttömyysturva-oikeuden väliaikaisesta järjestämisestä

Hallituksen esitys HE 35/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2020 vp

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.43 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä on tosiaankin tervetullut esitys helpottamaan yrittäjien ahdinkoa ja tässä tilanteessa erityisesti yrittäjän itsensä työttömyysturvan mahdollisuutta. Tässä tosiaankin uutta ja erikoista on se, että nyt yritystoimintaa ei tarvitse lopettaa, mutta kun se kuitenkin tämän koronakriisin takia tulee mittavassa määrin kärsimään, niin on mahdollisuus sitten hakeutua työttömyysturvan piiriin.

Valiokunta on tehnyt tässä hyvää työtä, ja tässä todetaan myöskin siitä, että tähän työmarkkinatukeen ei sovelleta mitään odotusaikaa eikä tarveharkintaa, mutta toisaalta tässä myöskään ei voi ottaa käyttöön osittaista työmarkkinatukea koskevia säännöksiä.

Tämä muutos on väliaikainen, mutta täytyy sanoa, että tässä on jälleen kerran yksi niistä sellaisista koronakriisin mukanaan tuomista, voisiko sanoa, epäkohdista, jotka nousevat nyt esille, ja toivoisi, että tätä lähdettäisiin sitten pohtimaan esimerkiksi sosiaaliturvan uudistamista tekevässä työryhmässä ja miettimään, voisiko meillä jatkossa olla joillakin ehdoilla olemassa myöskin tämä yrittäjien työttömyysturva. Tällä hetkellähän oikeastaan ainoa mahdollisuus on tietyille yrittäjille tai hyvin pienelle ryhmälle yrittäjiä tällainen niin sanottu soviteltu päiväraha, mutta tämä olisi äärimmäisen tärkeä, ja kun meillä Suomessa on valtava joukko näitä pieniä yrittäjiä, joilla tosiaankin se yritystulokin on hyvin vaatimaton, niin siinä mielessä tämä olisi erittäin hyvä uudistus myöskin tämän kriisin jälkeen.

Mutta tällä hetkellä siis säädetään määräaikainen ja sinällensä tärkeä ja hyvä avaus.

19.45 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On hienoa että yrittäjiä on nyt kuultu. Väliaikainen työttömyysturvalain muutos on tähän vallitsevaan poikkeustilanteeseen tervetullut ja auttaa monia maamme pk-yrittäjiä. Pitää vielä varmistaa, ettei kukaan putoa tukien väliin. Monen yrittäjän taloustilanne on vaikeutunut dramaattisesti koronan vuoksi, mutta tämän esityksen mukaisesti yrittäjän ei tarvitse lopettaa yrityksen toimintaa ja reilu 700 euron työmarkkinatuki voidaan maksaa ilman omavastuuaikaa sekä tarveharkintaa.

Kun tuen myöntämisessä ei väliaikaisesti sovelleta normaaleja ehtoja, etuuden maksu nopeutuu. Onkin tärkeää valiokunnan mietinnön mukaisesti huomioda, että TE-toimistoille ja Kelalle varataan riittävästi resursseja kasvaneen työmäärän hoitamiseksi. Seuraavaksi näistä tukitoimenpiteistä tulee tiedottaa yrittäjille välittömästi ja selkeästi.

Toimialalista, jota esitys koskee, ei ole täysin tyhjentävä, vaan se antaa vain esimerkkejä toimialoista, joiden toimintaan koronatilanne vaikuttaa. Mainittujen lisäksi sote-alalla toimii paljon pieniä yrityksiä ja ammatinharjoittajia, joiden työnteon edellytykset ovat heikentyneet tai yritystoiminta loppunut jopa kokonaan koronatilanteen vuoksi.

19.46 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Olemme tässä istunnossa keskustelleet paljon vaikeuksissa olevien yrittäjien asemasta. Tämä on nyt esitys, josta annan suuret kiitokset hallitukselle. Asiaa on viety erittäin nopeasti eteenpäin, ja tämä on konkreettinen ja

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

hyvä toimi, joka tulee auttamaan toivottavasti tuhansien ellei jopa kymmenientuhansien yrittäjien asemaa.

Kuten tässä edellä on todettu, tämä esitys mahdollistaa nyt väliaikaisesti myös yrittäjille pääsyn työttömyysturvan piiriin. Uskon, että aika monet pienyrittäjät, erityisesti parturi-kampaajat, palvelualoilla työskentelevät ynnä muut, ottavat tämän uutisen ilolla vastaan.

Täällä edustaja Koponen toi hyvin esille tämän esityksen vaikutuksen myös tähän etuuksien maksatuksen tilanteeseen. Kuten me olemme aikaisemmin jo keskustelleet, niin se paine esimerkiksi Kelan suunnalla on tällä hetkellä erittäin kova. Nyt kun sitten nämä yrittäjät tulevat hakemustensa kanssa vielä tähän päälle, niin on aivan selvää, että se Kelan tilanne täytyy jollain tapaa pystyä ratkaisemaan, koska aivan samaan tapaan kuin työttömäksi jääneillä palkansaajilla ei ole tämmöisellä yrittäjälläkään, jonka koko liiketoiminta on pyyhkiytynyt pois alta tämän koronavirustilanteen vuoksi, aikaa odottaa kuukausia sitä, että hän saa sen työttömyysetuuden, vaan se täytyy saada ripeästi ja nopeasti.

Herra puhemies! Totean loppuun vielä sen, mitä tässä itse asiassa edustaja Essayah toi hyvin esille. Toivon, että tämä muutos, mikä nyt tehdään, avaa tässä talossa ja myös ministeriöissä laajemman pohdinnan siitä, voisiko meillä olla tulevaisuudessa sosiaaliturvamalli, joka ottaisi huomioon myös yrittäjät paljon paremmin. Kuten tämä nyt osoittaa, niin se ei ole mahdotonta. Se on teknisesti, se on rahoituksen kannalta tehtävissä oleva asia. Nyt kun sosiaaliturvaa käydään laajemmin läpi, niin toivon ja uskon, että tämä asia otetaan siellä vakavaan harkintaan, sillä me tiedämme sen, että työelämä on pirstaloitunut. Meillä on yhä enemmän tapauksia, joissa palkansaaja voi olla myös sivutoiminen yrittäjä tai vastaavasti päinvastoin. Nämä raja-aidat hämärtyvät koko ajan, jolloin myös tämä meidän vanha mallimme, jossa me olemme jakaneet ihmiset niin kategorisesti joko yrittäjiin tai palkansaajiin, toimii vuosi vuodelta, päivä päivältä entistä huonommin. Nyt pitkästä ajasta tämä esitys on hyvä askel oikeaan suuntaan. Toivon, että sen jälkeen, kun tästä kriisistä selvitään — tämä antaa nyt hyvät edellytykset sille — aidosti sosiaaliturva voidaan uudistaa siten, että myös yrittäjät saavat paremman turvan jatkossa.

19.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Elämme tilanteessa, jossa monen yrittäjän tulot romahtavat toimeentulorajan alle, ja on tärkeää, että työmarkkinatuen avulla voidaan nyt auttaa näitä yrittäjiä selviämään näiden muutamien kuukausien yli niin, että yritystoimintaa ei tarvitse lopettaa, vaan että yrittäjät voivat sitten taas, kun tilanne helpottaa, jatkaa toimintaansa. Koska tämä on määräaikainen lainsäädäntö ja melko lyhykestoinenkin — vain kesäkuun loppuun saakka — niin ajattelen, että nyt on kyllä erittäin tärkeää kerätä tästä kokemuksia. Kun nimenomaan tuota sosiaaliturvaa uudistetaan, niin näiden kokemusten avulla voitaisiin luoda malleja, joilla pystytään myös muunlaisissa tilanteissa auttamaan yrittäjiä selviytymään tilapäisistä vaikeuksista yli.

19.50 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja yrittäjien työttömyysturvaoikeuden väliaikaisesta järjestämisestä.

Vi diskuterar alltså regeringens proposition om temporärt ordnande av företagares rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås alltså att arbetsmarknadsstöd ska kunna betalas till en person som har varit sysselsatt på heltid som företagare, om personens arbetet på heltid i företaget anses har upphört och orsaken till att det har upphört är en allvarlig smittsam sjukdom med mycket stor spridning. Betalning av arbetsmarknadsstöd till en person ska på

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

motsvarande sätt som i nuläget förutsätta att personen anmäler sig som arbetssökande till arbets- och näringsbyrån och att ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om hans eller hennes rätt till arbetsmarknadsstöd ges till Folkpensionsanstalten. Bestämmelserna om väntetid, behovsprövning och partiellt arbetsmarknadsstöd ska inte tillämpas på arbetsmarknadsstödet.

Työmarkkinatukea voitaisiin siis maksaa päätoimisesti yrittäjänä työllistyneelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsottaisiin päättyneen ja päättymisen syyinä olisi hyvin laajalle levinnyt vakava tartuntatauti, kuten nyt tilanne siis on. Työmarkkinatuen maksaminen edellyttäisi, että henkilö ilmoittautuu työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ja hänen oikeudestaan työmarkkinatukeen annettaisiin työvoimapolitiittinen lausunto Kansaneläkelaitokselle. Ja nyt on todella tärkeää, niin kuin tässäkin on tullut esille, että TE-toimistot todella ohjeistetaan hyvin kevyeen ja nopeaan toimintatapaan niiden vastaanottaessa yrittäjien omia ilmoituksia ja laatiessa työvoimapolitiittisia lausuntoja niiden pohjalta.

Som med alla andra stödåtgärder, värderade talman, med anledning av coronakrisen, så är det mycket viktigt att behandlingen hos myndigheterna sker så smidigt som möjligt och med så lätt byråkrati som möjligt. — Tack.

19.52 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä yrittäjän työttömyysturva-oikeuden väliaikainen mahdollisuus on hyvä askel oikealla polulla, mutta se on valitettavasti pieni, eikä se ole riittävän vaikuttava eikä myöskään tarpeeksi suuri siinä mielessä, että voisimme kokonaisuudessaan sanoa, että yrittäjät saavat tästä toivoa ja sitä näkymää, mitä he tarvitsevat tällä hetkellä. Mutta tässä salissa on viime viikkoina säädetty monia pieniä esityksiä, ja yhdessä ne tietenkin voivat sitten toimia sellaisena näkymänä, että tästä meidän yhteisestä koronasuosta pystytään sitä näkymää antamaan niin yrittäjäkentälle, elinkeinoelämälle kuin myöskin työntekijöille. Nyt me tosiaan säädämme työttömyysturva-oikeudesta, että työmarkkinatukea voitaisiin maksaa päätoimisesti yrittäjänä työskennelleelle henkilölle, jonka päätoimisen työskentelyn yrityksessä katsottaisiin päättyneen ja tämän päättymisen osalta olisi selvänä syynä hyvin laajalle levinnyt vakava tartuntatauti, eli tämä yritystoiminnasta saatava tulo olisi merkittävästi vähentynyt, mutta hyvä on tietenkin se aivan elinehto tälle väliaikaiselle toimenpiteelle, että yritystoimintaa ei sinällään tarvitsisi lopettaa.

Kuten edustaja Marttinen tuossa äskeisessä hyvässä puheenvuorossaan toi esiin, työelämän murros on iso ja viimeisen parinkymmenen vuoden aikana meillä on ollut paljon työntekijöitä, jotka ovat olleet työntekijöitä, palkansaajia ja osajia samaan aikaan kuin myöskin yrittäjiä, ja näin ollen jotta me pystymme myöskin lainsäädännöllä vastaamaan tähän työelämän murrokseen ja muutokseen, mikä on ollut jo toistakymmentä vuotta meidän yhteiskunnassa, tämäkin on yksi askel oikeaan suuntaan. Viime kaudella kokoomus—keskusta—siniset-hallituksessa saimme aikaan sen, että säädimme yrittäjän perheenjäsenelle oikeuden työttömyysturvaan — perheenjäsenelle, puolisolle, avopuolisolle tai perheen lapselle, joka on joskus työskennellyt yrityksessä, saatiin tosiaan ekaa kertaa säädettyä tämä oikeus työttömyysturvaan — ja vaikka tämä on nyt työmarkkinatuki, joka suuruudeltaan tuntuu varmaan riittämättömältä vaikeassa tilanteessa, kun ajatellaan yrittäjiä, se on kuitenkin askel oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Toisekseen vielä tähän yrittäjien ja varsinkin palvelualan yrittäjien tilanteeseen, arvoisa puhemies: Viime viikot ovat täyttyneet palautteesta, itse asiassa reilu viikko, siitä, että yrittäjät, jotka toimivat palvelualalla, eivät saa lainaa Business Finlandilta eivätkä saa takauksia Finnveralta. Ja minkä takia eivät saa? Sen takia, että heidän oma pääomansa on joko negatiivinen tai se on heikentynyt. Minkä takia se on heikentynyt tai se on negatiivinen? Sen takia, että yritys on kasvanut, tai sen takia, että toimipiste on lakkautettu, tai sitten sen takia, että yksinkertaisesti ei ole ollut mahdollisuutta satsata siinä vaiheessa siihen omaan pääomaan sitä määrää. Toivoisin, että hallitus kiinnittäisi tähän huomiota, koska nyt jos tähän kriteeriin, että on liian vähän pääomaa tai se on heikentynyt tai negatiivinen tai yrityksellä on esimerkiksi maksuhäiriömerkintä viimeisen parin vuoden ajalta, ei kiinnitetä nyt tarpeeksi huomiota, niin ne kaikki toimet, mitä me täällä salissa teemme — puhutaan 10 miljardista, 15 miljardista, miljardeista sinne yrityskentälle ja tavallaan annetaan sitä näkymää lainoituksen kautta, joka ei kaikille edes ole varteenotettava vaihtoehto muutenkaan, koska ei ole näkymää siitä, miten sen lainan voisi maksaa — ovat erittäin hankalia, ja toivon, että hallitus nyt tekee niitä toimia, joita eduskunta on silloin lauantaina 28.3. edellyttänyt, eli ripeästi tuodaan palvelu- ja ravintola-alan yrityksiin ja niiden liiketoimintaan vaikuttavat mahdolliset tukipaketit. — Kiitos.

19.56 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää oppositiopuolueiden edustajia hyvin rakentavista ja viisaista ja fiksuista puheenvuoroista.

Poikkeusolojen johdosta yritysten toimintamahdollisuudet ovat merkittävästi vähentyneet. Koronavirusepidemia ja ylipäättään kaikki rajoittamistoimet sekä kansalaisten aivan aiheellinen pelko virusta kohtaan vaikeuttavat merkittävästi taloudellista toimintaa yhteiskunnassa, ja tällä on totta kai ollut merkittävä vaikutus yrityselämään. Asiakkaat ovat loppuneet, ja kulutus on pysähtynyt.

Tämän ehdotuksen perusteella työmarkkinatukea siis voitaisiin maksaa päätoimisesti yrittäjänä toimineelle henkilölle, jonka päätoiminen työskentely yrityksessä katsottaisiin päättyneeksi ja syynä olisi nimenomaan tartuntatauti. Juuri siinä tilanteessahan me olemme. On merkittävää myös, että tämä päätoiminen työskentely voitaisiin näissä tilanteissa katsoa päättyneeksi, vaikka itse yritystoimintaa ei lopetettaisi. Työmarkkinatuen saaminen ei siis tarkoittaisi yritystoiminnan loppumista.

Kuten täällä on moneen otteeseen todettu, muutos on väliaikainen ja tarkoituksena on tässä kohtaa yrittäjien toimeentulon turvaaminen tämän pandemian aiheuttamien poikkeusolojen ajan, mutta hallitus varautuu siihen, että se esittää tarvittaessa eduskunnalle tämän väliaikaiseksi tarkoitettun muutoksen voimassaolon jatkamista. — Tulevaisuudesta emme aina tiedä.

Puhemies! Vaikka nämä ovat hyvin tärkeitä ja erittäin oleellisia toimenpiteitä, tämä on kuitenkin valitettavasti nyt ajankuva. Yrittäjät elävät nyt erittäin vakavia aikoja. Hallitus on eri tavoin ohjannut erilaisia tukimuotoja yrityskentille, myös suoraa tukea lainoituksen muodossa. Ne varmasti osaltaan tasoittavat ja hidastavat tätä ahdinkoa, mutta oleellista on juuri se, mitä täällä monet edustajat ovat todenneet, että kokonaisuus — kaikki pienet ja isot toimenpiteet — ratkaisee.

19.59 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Olen aika paljon kritisoinut täällä hallituksen toimia siitä, kuinka tehottomia ne ovat, ja ne ovat minun mielestäni aika pieniä, mutta tämä on kyllä oikeasti sellainen hallituksen esitys, mistä voin antaa kehuja. Tätä olisi kai-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

vattu kyllä rehellisesti sanottuna paljon aikaisemminkin, ja pitäisin aika tärkeänä sitä, että vaikka tämä epidemia tai pandemia menee ohi tästä, niin tästä asiasta voitaisiin keskustella.

Ongelmanahan tässä on aika pitkälti ollut se, että joku voi ilmoittautua niin sanotusti työttömyyskortistoon ja silti, siitä huolimatta tekee sinä aikana jotain hommaa tai vaikka tekee kuukautta aikaisemmin tuplamäärän ja sitten on taas kuukauden työttömänä. Mutta se voitaisiin aivan hyvin katsoa pitemmälle aikavälille elikkä esimerkiksi niin, mitä vuoden aikana on tienestää tullut. Joka tapauksessa aika monella pienyrittäjällä ne tuntipalkat, jos niitä lähdetään laskemaan, ovat aika olemattomia, elikkä se tuntimäärä ei välttämättä ole kuitenkaan aina se oikea mittari näissä vaan ennemminkin se, mitä siitä pienestä firmasta tulee tulosta.

Mutta on todellakin kannatettava esitys hallitukselta.

20.00 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn myöskin näihin kehuihin, joita täällä tulee, koska itse kun olen yrittäjäperheen lapsi, niin tiedän, että tämä on ollut ongelma hyvin kauan. Ja mitä nyt yrittäjäjärjestöiltä on tullut kiitoksia tästä, niin haluan sen myöskin tässä salissa tuoda esiin.

Meillä on aika tiukka tilanne tulevaisuudessa yrittäjien kohdalla, ja ne toimet, joita tähän mennessä on tullut, eivät vielä riitä, elikkä työtä pitää jatkaa. Mutta näistä useista pienistäkin puroista sitten löytyy ja tulee sitä synergiaetua ja tulee sitä kokonaisuutta, mutta kyllä meillä vielä paljon tekemistä on, ennen kuin me tämän Suomen jaloilleen saamme. — Kiitos.

20.01 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tuossa kun äskeiseen puheenvuoroon tuolta etätyöpisteestä, omasta työhuoneestani juoksin, niin saattoi olla, että alussa unohdin sanoa hallitukselle kiitokset tästä esityksestä. Sen haluan vielä sanoa, että tämä on tosiaan hyvä avaus yrittäjän työttömyysturvan osalta, ja samalla tavalla kuin edustaja Laakso toivoisin, että kun olemme huomanneet, että tässä erittäin vaikeassa ja hankalassa koronatilanteessa on saatu myöskin joitain sellaisia esityksiä tänne saliin, joilla tavallaan vain siinä erittäin vaikeassa tilanteessa on saatu meidän järjestelmämme toimimaan, niin tässä olisi yksi esitys, jota olisi syytä arvioida myöskin tämän koronatilanteen jälkeen niin, että jos sitä jotenkin voitaisiin jatkaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 35/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Finanssivalvonnasta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.02 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tuntuu, että ei täällä eduskunnassa juurikaan mitään muuta enää käsitellä kuin koronavirukseen liittyviä asioita, ja niin pitää ollakin, mutta täällä on sitten kuitenkin talousvaliokunnasta valmistunut mietintö asiasta, joka on aiemmin sinne toimitettu.

Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on nimenomaan tuoda suomalaiseen lainsäädäntöön kaksi EU-asetusta, jotka ovat sinällensä tekstiä, mikä siirtyy suoraan meidän lakikirjaamme, mutta sitten tässä yhteydessä, kun tätä EMIR-asetusta muuttavaa EMIR Refit-asetusta ja keskusvastapuolien valvontaa koskevaa asetusta laitetaan kansallisesti täytäntöön, ehdotetaan myöskin, että Suomessa otettaisiin näitä markkinoiden väärinkäyttöasetuksen, MARin, kohtia käyttöön. Lisäksi maksulaitoslakiin tehtäisiin tekniluontoinen muutos. Tämä MAR-kohta koskee juuri näitä sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvontaa koskevan parlamentin ja neuvoston direktiivin täsmentäviä säännöksiä suoria toimieksiantoja koskevasta hinnanmuutosvälistä.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota tähän sisäpiirikohtaan. Sisäpiirilueteloissa tulisi ottaa esille ne henkilöt, joilla on pääsy sisäpiiritietoon, joka koskee siis näitä pk-yritysten kasvumarkkinoilla olevia liikkeellelaskuja eli emissioita, ja jotka työskentelevät yrityksille työsopimuksen perusteella tai muuten suoritettavissa tehtävissä, joiden kautta heillä on pääsy näihin sisäpiiritietoihin. Valiokunta on ottanut kantaa siihen, että tämä hankekohtainen luettelo olisi parempi kuin tämmöinen niin sanottu pysyvä luettelo, koska tästä hankekohtaisesta luettelosta pystytään varmistamaan, onko tällä henkilöllä ollut mahdollisesti juuri siihen liikkeellelaskuun liittyviä sisäpiiritietoja, kun taas sitten tämmöinen pysyvä luettelo olisi sen verran yleisluontoinen, että olisi oikeusturvan kannalta kenties ongelmallista joutua tämmöiseen pysyvään luetteloon, kun kuitenkin tällä henkilöllä voisi olla tilanne, että hänellä ei olisi mitään tekemistä tämän kyseisen emission mahdollisten sisäpiiritietojen kanssa.

Tosiaankin pääasiallisesti tässä laitetaan nämä EU-asetukset täytäntöön, ja sinällensä tämä on hyvä ja tarpeellinen viedä eteenpäin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 7/2020 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2019 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2020 vp

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 2/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Käyttääkö valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen puheenvuoron?

Keskustelu

20.06 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä, olen varautunut pitämään esittelypuheenvuoron.

Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää valiokuntaa joustavuudesta, sillä tässä toimittiin varsin poikkeuksellisesti siltä osin, että kysymyksessä oli kaksi tieliikennelakiin liittyvää erillistä esitystä, joista sitten tästä tieliikennelain korjauspaketista, laajemmasta kokonaisuudesta, poimittiin niin sanotusti ne kiireellisimmät, jotka täytyy ennen tuota 1.6., tieliikennelain voimaantuloa, saada käsitellyiksi, ja loput tästä isosta paketista käsittelemme sitten, kun näistä koronan aiheuttamista poikkeusoloista ja -ajoista selviämme.

Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta hyväksyi viime viikolla kotihoidon työntekijöiden pysäköinnin helpottamista koskevan mietinnön. Esityksellä toteutettiin liikenne- ja viestintävaliokunnan vuonna 2018 mietinnössään ehdottaman eduskunnan lausuman vaatimuksia. Lakimuutoksen myötä kunnan myöntämällä kotihoidon pysäköintitunnuksella saa pysäköidä liikennemerkillä osoitetusta rajoituksesta huolimatta maksullisella pysäköintipaikalla maksua suorittamatta. Pysäköidä voi myös alueella, jossa pysäköinti on kielletty liikennemerkillä. Lisäksi pysäköintitunnuksella voi pysäköidä rajoitusta pidemmäksi ajaksi alueella, jossa pysäköinnin enimmäisaikaa on rajoitettu. Lakimuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2020 uuden tieliikennelain voimaantulon yhteydessä.

Herra puhemies! Valiokunta pitää mietinnössään hyvänä, että jo pitkään keskusteluissa olleisiin kotihoidon pysäköintiongelmien on löydetty ratkaisuja. Kotihoidon tarve ja määrä tulee muun muassa väestön ikääntymisestä johtuen kasvamaan tulevaisuudessa. Esityksellä parannetaan valiokunnan käsityksen mukaan kotihoidon pysäköintimahdollisuuksia, lisätään kotihoidon asiakkaiden turvallisuutta ja mahdollistetaan, että kotihoidon työntekijöillä on enemmän aikaa käytettävissä asiakkaiden tarpeisiin. Valiokunta katsoo, että esitys on tervetullut askel oikeaan suuntaan, vaikka se ei kaikilta osin ratkaisekaan kotiin tuotavien palvelujen pysäköinnin ongelmia. Jatkossa tarvitaankin lisää toimenpiteitä näiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Asiantuntijakuulemisessa on tullut esille, että tilanteissa, joissa yhteistoiminta-alueet kotihoidon järjestäjinä ulottuvat useiden kuntien alueelle, myös kotihoidon pysäköintitunnuksen olisi tärkeää olla yhtenäinen tällä alueella muun muassa valvonnan toimintamahdollisuuksien varmistamiseksi. Valiokunta kannustaa kuntia sopimaan tarpeen mukaan keskenään yhteisistä pysäköintitunnuksista tämänkaltaisissa tilanteissa.

Valiokunta on tehnyt kotihoidon pysäköintitunnusta koskeviin säännöksiin vähäisiä täsmennyksiä, jotka vastaavat esityksen tarkoitusta. Esityksessä säädetään kotihoidon pysäköintitunnuksella pysäköinnistä tiealueella, ja esitys ei siten vaikuta pysäköintiin esimerkiksi taloyhtiöiden ja kiinteistöjen pihilla. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että myös kiinteistöjen omistajat ja isännöitsijät ottavat jatkossa aktiivisen roolin tilanteen paranta-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

miseksi. Taloyhtiöiden on mahdollisuuksien mukaan osoitettava kotihoidon pysäköinnille tilaa, ja tämä tulee huomioida keskeisenä näkökohtana myös kaavoituksessa. Väestön ikääntyessä kotiin tuotavien palvelujen tarve kasvaa, ja eri toimijoiden tulee kantaa vastuunsa kansalaisten välttämättä tarvitseman palvelutarjonnan mahdollistamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotihoidon pysäköintitunnusta koskevan sääntelyn toimivuutta seurataan muun muassa liikenneturvallisuuden, mahdollisten väärinkäytösten ehkäisemisen sekä soveltamisen yhtenäisyyden kannalta ja arvioidaan myös liikasääntelyn ja uusien keinojen tarvetta pysäköintiongelmien ratkaisemiseksi. Tämä koskee myös muuta kuin tiealuetta koskevaa sääntelyä, kuten ympäristöministeriön hallinnonalalle kuuluvan maasto-liikennelain sääntelyä. Erityisen tärkeää on varmistaa myös valvonnan resurssien riittävyys liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Korjauspaketista siirretyistä säännöksistä sen verran, että liikenne- ja viestintävaliokunnalla on samanaikaisesti käsittelyssä toinenkin tieliikennelain muuttamista koskeva hallituksen esitys, HE 17/2020. Kyseinen niin sanottu tieliikennelain korjauspaketti oli siinä määrin laaja, että valiokunta katsoi tässä tilanteessa välttämättömäksi käsitellä ja hyväksyä sellaiset korjauspaketin säännökset tämän kotihoidon pysäköintitunnusta koskevan mietinnön yhteydessä, jotka liikenne- ja viestintäministeriön selvityksen mukaan on välttämätöntä saattaa voimaan jo 1.6. Muilta osin valiokunta käsittelee tieliikennelain korjauspaketin myöhemmän ajankohtana, kuten edellä totesin. Tähän mietintöön tieliikennelain korjauspaketista siirretyt säännökset koskevat raskaita niin sanottuja HCT-ajoneuvoyhdistelmiä, ely-keskusten toimivaltaa ja eräitä muita yksityiskoh-
tia.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

20.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia valiokunnalle ja valiokunnan puheenjohtajalle hyvästä asian esittelystä ja valiokunnassa tehdystä työstä ja erityisesti siitä, että nyt on viety sitten kiireellisenä näitä muutamia korjauspakettiin liittyviä esityksiä — erityisesti nämä kotihoidon työntekijöiden pysäköintiä helpottavat säännökset, jotka ovat olleet todellakin eduskunnan 2018 hyväksymän lausuman mukaisia, ja voisi sanoa, että kansalaisten arkijärkeen sopivia. Siis on todellakin tullut valtavasti palautetta siitä, miten on mahdollista, että kotihoidon työntekijät joutuvat tuolla kaupungilla ensinnäkin etsimään sitä pysäköintipaikkaa ja sitten, jos sen löytävät, vielä juoksentelemaan ja katso-
maan, mistä löytyy parkkikiekko tai pysäköintimittari, johon joutuu sitten etsimään joko mobiilia tai rahaa tai muuta vastaavaa. Onhan se ollut käsittämätöntä, kun tiedämme sen, miten vähän aikaa kotihoidon työntekijöillä on aina itse kussakin paikassa olla siellä asiakkaan luona. Siitä ei todellakaan soisi yhtään minuuttia menevän siihen, että joutuu koko ajan miettimään näitä pysäköintiasioita.

Valiokunnassa on tehty hyvää työtä. Tuossa valiokunnan puheenjohtaja mainitsikin näitä kohtia, joita on otettu esille. Ehkä itse vielä nostaisin täältä erityisesti sen, että tässä kuitenkin on haluttu huomioida se, että tällä pysäköintiluvalla ei kuitenkaan ole tarkoitus, että kotihoito alkaisi käyttämään invapaikkoja ja näistä invapaikoista, joista on myöskin pulaa sitten niillä henkilöillä, jotka niitä käyttävät, tulisi tätä kautta sitten ikään kuin kilpailua, eli tällä ei mahdollisteta näille invapaikoille pysäköimistä.

Myöskin yksi rajoitus, joka on sinällensä looginen, on se, että tämä koskee vain kunnan kadulla tai kunnan hallinnoimalla tiealueella olevia paikkoja, eli silloin näille yksityisten hallitsemille pysäköintialueille ei tällä luvalla pystytä menemään. Tämä tietysti sinäl-

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

länsä on loogista, mutta tiedän, että teidänkin eduskuntaryhmässänne on edustaja Kiljunen jättänyt taas juuri siihen liittyen lakialoitteen, jossa on tätä problematiikkaa käyty läpi.

Mutta tämä on todellakin erittäin tarpeellinen ja varmasti voisi sanoa että kansalaisten laajasti hyvillä mielin vastaanottama hallituksen esitys.

20.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on todellakin tärkeä ja tarpeellinen. On hyvä, että valiokunta nyt kiireiseen korona-aikaan tämän esityksen kuitenkin toi. Vaikka tätä ei ole nyt tähän koronaepidemiaan mitenkään erityisesti tarkoitettu, niin silti esimerkiksi itseäni ovat ottaneet yhteyttä sellaiset kotihoitajat, jotka kokevat, että juuri nyt tänä aikana, kun esimerkiksi suojamateriaalien, suojavarusteiden mukana kuljettaminen, niiden riisuminen ja niiden käyttäminen syövät vielä erityisesti aikaa kotihoidon työntekijöiltä, olisi tarpeellista ja tärkeää, että tämä mahdollisuus kotihoidon pysäköintitunnuksen käyttämisestä olisi käytössä.

Tämä lakihan nyt tulee voimaan sitten 1.6., eli se ei nyt ihan tähän hätään, tähän huhti—toukokuuhun, ennätä, mutta joka tapauksessa on hyvä, että nyt tämä saadaan käyntiin. Tässä on tietysti huomioitava nyt se, että kunnat tekevät ne päätökset. Eli tässä annetaan kunnille mahdollisuus kotihoidon pysäköintiongelmien vähentämiseen, ja sen takia on nyt tietysti tärkeää, että siellä kunnissa ollaan aktiivisia ja ryhdytään ottamaan käyttöön tämän lain tuomaa mahdollisuutta. Tässähan itse kukin meistä voi olla aloitteellinen myös siellä omassa kunnassaan, jos kunnallisessa luottamustehtävässä toimii.

20.16 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Joskus pienillä asioilla on päätöksenteossa paljon kokoaan suurempi merkitys. Uskon, että tämä esitys, mitä nyt käsittelemme, on yksi esimerkki sellaisesta.

Hoitotyötä tekevät kohtaavat työssään monia haasteita, ja olen itsekin saanut paljon palautetta siitä, että nämä kotihoitajien käyntiajat ovat lyhyitä ja kaupungeissa, kaupunkiseudulla on vaikeaa löytää pysäköintipaikkaa. Tämä ongelma on tullut monelle hoitajalle vastaan siinä, kun he tekevät tärkeää työtään meidän ikäihmistemme, meidän vanhempiemme, meidän isovanhempiemme kanssa.

Nämä pysäköintihaasteet ovat todellinen ongelma kotihoidon työntekijöille useissa kaupungeissa, ja tämä tuli esiin myös lausuntopalautteessa, mitä tästä esityksestä on tullut ministeriöön. Tämä lainmuutos mahdollistaisi siis sen, että jatkossa kotihoidon työntekijä saisi pysäköidä autonsa maksutta ja ilman aikarajoitusta maksulliselle ja aikarajoitetulle parkkipaikalle. Pysäköintioikeus ulottuisi myös pihakaduille, vain huoltoajoa varten tarkoitettulle alueelle sekä alueelle, jolla pysäköinti on muutoin kielletty. Tämä pysäköintioikeuden laajentaminen on hyvä ja erittäin tarpeellinen asia. Meidän kotihoidon työntekijöillä pitää olla mahdollisuus tehdä sitä tärkeää perustyötään, ja tällaisten tekijöiden, kuten pysäköintirajoitusten, ei pidä aiheuttaa heille ylimääräistä vaivaa.

Herra puhemies! Sellainen asia, joka tähän esitykseen liittyy ja jossa katse kääntyy meidän kuntien viranhaltijoihin ja kuntapäittäjiin, on se, että tämä lainmuutos mahdollistaa sen, että kunta voi ottaa käyttöön tällaisen erityisen kotihoidon työntekijöitä koskevan pysäköintiluvan omassa kunnan tai kaupungin organisaatiossa. Se ei siis ole pakollista, vaan tämä lainsäädäntö nyt mahdollistaa sen. Tällöin kysymys kuuluu myös niinpäin, että toivottavasti nyt laajasti meidän kunnat ja kaupungit, jotka toimivat taas pysäköinninvalvonnan viranomaisina, pääosin, siellä omilla alueillaan, niin tekevät päätökset siitä, että tämä

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

pysäköintilupa otetaan käyttöön, jotta aidosti sitten myös kotihoidon työntekijät saavat omaan työhönsä sen avun, minkä he todella ansaitsevat.

Herra puhemies! Täällä meidän valiokunnan puheenjohtaja käytti erinomaisen ja kattavan puheenvuoron ja esitteli tämän esityksen. Haluan vain osaltani todeta, että tietysti tässä tieliikennelain muutoksessa on ollut pääosin kyse tästä kotihoidon työntekijöiden pysäköintilupaa koskevasta säännösmuutoksesta, mutta nyt tähän pakettiin on myös sisällytetty muun muassa näitä ylipitkiä rekkoja koskevaa HCT-sääntelyä, joka taas liittyy nyt kesäkuussa voimaan tulevaan uuteen tieliikennelakiin.

Minusta on rehellistä todeta, että tämä menettely ei kyllä herätä ainakaan itsessäni kansanedustajana ja valiokunnan jäsenenä kovin suurta luottamusta liikenneministeriötä kohtaan. En ymmärrä, miten voi olla mahdollista, että kun edellinen eduskunta on hyväksynyt laajan tieliikennelain muutoksen, niin nyt aivan muutamaa kuukautta ennen lain voimaantuloa, eduskuntaan tuodaan valtavan kokoinen korjauspaketti, jossa korjataan kymmeniä ja kymmeniä eri pykälää ja momentteja. Meille myös sitten ilmoitetaan, että on välttämätöntä korjata tätä voimaantulevaa lainsäädäntöä tietyiltä osin, jotta meillä ei ole tilanteita, että esimerkiksi osa toiminnoista olisi laittomia siinä kohtaa, kun tämä uusi laki astuu voimaan.

Herra puhemies! Haluan myös todeta tässä salissa, jotta tulee myös pöytäkirjaan merkityksi, että liikenne- ja viestintäministeriön on täysin välttämätöntä petrata ja parantaa omaa lainvalmisteluaan. Vaikka olen aikaisemmin tehnyt myös ministeriössä töitä 4–5 vuotta ministerin erityisavustajana ja silloin ohjannut myös tätä lainsäädännön valmistelua, niin kyllä pistää myös omiin silmiini aika lailla tämä, millaista lainsäädäntöä tasoltaan tähän taloon tuodaan. Itse asiassa tämä on myös hyvin todettu meidän valiokunnan mietinnössä, ja tästä olemme myös keskustelleet. On varmasti näin, että myös valiokunnan puheenjohtaja sitten tätä viestiä vie tuonne ministeriön päähän, koska kyllä tämä talo ansaitsee korkeatasoisia, laadukkaasti valmisteltuja esityksiä taas käsittelyynsä. Tältä osin nyt nämä kaikki ehdotukset eivät valitettavasti ole kyllä täyttyneet.

20.21 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kiitoksia todellakin valiokunnan puheenjohtaja Kymäläiselle tästä hyvästä, kattavasta esittelystä. Siinä tuli kyllä meidän kaikkien ajatukset hyvin koottua.

Tarvitsee sen verran kompata kyllä, että ne, mitkä siitä eivät niin selkeästi näkyneet, edustaja Marttinen toi hyvin esiin äskettäin. Todellakaan ministeriö ei nyt ole ihan kyllä ollut kartalla näissä jutuissa, koska todellisuudessa korjausten määrä — edustaja Marttinen puhui kymmenistä — taitaa olla varmaan sata, ja ne todellakin tuodaan. Meillä olisi ollut ilman tätä koronatilannetta julmettu työmaa tässä ennen 1.6. saada se koko nippu aikaiseksi. Vaikka täytyy sanoa, että rehellisesti sanottuna ei ole ministeriökokemusta ja olen kansanedustajanakin ensimmäistä kautta, niin kyllä minä ensimmäisenä ihmettelin, että kun tämä on valmis laki, jonka pitää tulla 1.6. voimaan, niin miten näin hirveä muutostarve on tässä mukana.

No, nyt tosiaan sieltä poimittiin tähän samaan yhteyteen muutamia sellaisia, mitkä oli pakko saada, niin kuin nämä High Capacity Transport -hommat, ettei käy niin, että tuolla on kohta 10 prosenttia meidän rekoistamme seisomassa tien varressa, koska ei saa enää ajaa.

Eli valiokunnan osalta saatiin homma plakkariin siinä mielessä, että saatiin sinne mukaan ne asiat, mitkä ovat pakollisia, mutta kyllä täytyy rehellisesti sanottuna nyt ihmetellä ministeriön toimintaa tältä osalta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

20.23 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän valiokuntaa ja valiokunnan puheenjohtajaa tästä todella tärkeästä esityksestä ja muutoksesta, mikä nyt on tuonne saatu. Siis kuinka paljon silloin aikoinansa, kun olin sosiaali- ja terveysministeriössä, tulikaan kritiikkiä nimenomaan tästä. Silloin ei voitu tätä tehdä, siinä oli moniakin syitä, mutta nyt tämä on erittäin hyvä.

Nyt jää tietysti varmasti keskusteltavaksi myöskin tämä yksityisten parkkifirmojen tapa suhtautua näihin. Kun ajattelee, että asuu esimerkiksi kaupungissa, jossa on väestöä, joka tarvitsee kodinhoitajaa tai kotipalvelun henkilöä sinne, niin mielestäni ne palvelut kaikki eivät aina ole julkisen tien varrella, siis sillä tavalla, että siellä olisi julkinen parkkiorganisaatio, mutta ehkä se siitä sitten hiljalleen myöskin laajenee. Tässähän voisi ajatella myöskin sitä, että siinä tultaisiin vastaan nimenomaan ehkä yhteistuumin ja yhteistoiminnalla, jos yksityiset lähtisivät tähän mukaan. Mielestäni tämä olisi nyt sellainen yhteiskuntateko.

— Kiitos.

20.24 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos valiokunnalle ja puheenjohtaja Kymäläiselle hyvästä työskentelystä. Saamme hyvän asian kuntoon.

Moni kotihoidon työntekijä on harmitellut aikapulaa työssään, ja kiirettä on pahentanut se, kun pysäköintipaikkaa ei tahdo löytyä ja vähäkin aika kuluu sen etsimiseen. Hallituksen esitys helpottaa kotihoidon työntekijöiden pysäköintiä. Siinä on monta tärkeää kohtaa. Kunnan myöntämällä kotihoidon pysäköintitunnuksella saisi pysäköidä liikennemerkillä osoitetusta rajoituksesta huolimatta maksullisella pysäköintipaikalla maksua suorittamatta ja alueilla, joilla pysäköinti on kielletty liikennemerkillä. Kotihoidon työntekijät voisivat pysäköidä rajoitusta pidemmäksi ajaksi sellaisilla alueilla, joilla pysäköinnin enimmäisaikaa on rajoitettu. Pysäköintitunnus mahdollistaisi myös pysäköinnin pihakadulla, muualakin kuin merkityllä pysäköintipaikalla ja Huoltoajo sallittu -lisäkilven vaikutusalueella.

Kotihoidon työntekijäjoukko tekee tänäkin aikana erittäin arvokasta työtä haastavissa oloissa, joten tämä helpotus on oikein tervetullut. Tieliikennelain muutoksen jälkeen kotihoidon työntekijöillä jää enemmän aikaa varsinaiseen työhön: Heillä on aikaa asiakkaalle ja palvelutyöhön, kun etsimiseen ei kulu aikaa. Aika vapautuu ihmisen kohtaamiseen.

Arvioiden mukaan yli 16-vuotiaiden osuus väestöstä ylittää 25 prosentin rajan vuonna 2030. Tarvitaan entistä enemmän kotihoidon palveluja, joita meidän tulee edelleen kehittää. Vireille ja kohtuullisen terveille henkilöille koti on paras paikka, jossa on tekemistä, jossa toimintakyky säilyy. Kotihoidon kehittäminen varmistaa osaltaan myös sosiaali- ja terveyspalvelujemme kantokykyä. Laitoshoidon tarvitsevat pääsevät paremmin tarvitsemaansa hoitopaikkaan.

Valiokuntanne kiinnitti huomiota hyvin siihen, että myös taloyhtiöt voisivat helpottaa kotihoidon työntekijöiden tilannetta. Pihoihin voisi varata heitä varten aivan omia pysäköintipaikkoja. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon myös kaavoituksessa.

On hienoa, että näidenkin toimien kautta kotihoidon laatu paranee.

20.27 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnalle, ja kiitos niistä puheenvuoroista, joita täällä on pidetty.

Kyllä vain tuntuu hyvältä tällä hetkellä. Olen suunnattoman iloinen, koska tämä pieni lakimuutos on aivan valtavan suuri asia monelle ihmiselle, ja näin sen pitää ollakin: vaikeina hetkinä me löydämme myös niitä asioita, jotka helpottavat monen työntekijän arkea ja etenkin niiden ihmisten hoitamista, jotka kotona pystyvät olemaan. Olen saanut kovasti

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

viestiä tähän liittyen kuntapäättäjänä luonnollisesti, ja on vielä tällä viikollakin tullut viestiä. Siinä mielessä on, totta kai, valitettavaa, että tämä ei nyt ehdi tässä koronakriisissä autamaan, mutta sille ei nyt voi mitään, ja tämä ei sinänsä koronaliitännäinen asia olekaan.

Tämän myötä haluan oikeastaan lähettää terveisiä kuntapäättäjille, että nyt teille on annettu se tarvittava sysäys ja voimme toimia tässä kaikkien meidän edun mukaisesti. Ja vielä kerran kiitos, erinomainen asia.

20.28 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy jatkaa tätä edustaja Kauniston iloitsemista ja tyytyväisyyttä sen suhteen, että kotihoidon työntekijät ansaitsevat sen, että nyt ei tarvitse sitä pysäköintilupaa miettiä, vaan nyt myös lainsäätäjät ovat huolehtineet tämän sillä lailla, että se pääkeskittyminen menee sinne kotihoidon tekemiseen ja siihen työhön eikä tarvitse näitä pysäköintijuttuja miettiä.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan tuoda esille myös nämä HCT-rekat, ja ansiokkaasti tässä tuotiin hyviä puheenvuoroja sen suhteen...

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt varovasti, ettei laajenneta.

Arvoisa puhemies! ...HCT-rekkojen suhteen, että jos tätä lakia ei nyt olisi saatu voimaan, niin näinkö olisi käynyt, että tosiaan — täällä on nostettu, että 10 prosenttia tämän maan raskaasta liikenteestä on näitä HCT-rekkoja — nämä kaikki investoinnit olisivat menneet sitten hukkaan.

Arvoisa puhemies! HCT-rekat: 25,25 metriä on tämä perusyhdistelmän pituus, ja HCT-rekan pituushan on se 34,5 metriä, eli tältä voidaan nyt tehdä ynnälasku sen suhteen, että tämä kapasiteetti, että pystytään pikkusen enemmän kuljettamaan tuolla tiestön päällä näitä tuotteita, myös pitää huolen siitä, että tämä homma toimii asianmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää tässä vaiheessa, kun kriisi on päällä, että tämä raskas liikenne pyörii koko ajan. Nämä raskaan työn raatajat ansaitsevat tämän lainsäädännön. — Kiitos.

20.30 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Tähän ihan viimeiseen, HCT-rekoihin liittyen: rekathan ovat tuolla liikenteessä jo, ja näillä lainsäädännön muutoksilla, joita tässä nyt teemme, pyrimme säätämään niistä pykälistä, että rekat pysyvät siellä myös tulevassa, ettei se ole laitton tila.

Tosiaankin tähän korjauspakettiin liittyen olen samaa mieltä kuin mitä täällä on tullut esille, että ei tästä kauneuspisteitä tule valmistelun osalta siltä osin, että tämä tuli eduskuntaan näin myöhässä ottaen huomioon, että 1.6. laki jo astuu voimaan. Mutta tämä ei ole uutta valitettavasti näissä liikenteeseen liittyvissä pykälissä — itse olen näiden parissa ollut yhdeksän vuotta tässä talossa, ja tämä on ollut valitettavan yleistäkin — mutta on tässä opiksi otettavaa kaikilla, ja tietenkin tämä aika tuo oman haasteensa tähän vielä lisäksi. Kun otetaan huomioon myöskin se, että ministeriö sai 200—300 vastinetta lausuntokierroksella ja lukuisia korjaustarpeita on olemassa ja esityksiä korjaustarpeista vielä eli meillä on tulossa korjauspaketti vol. 2, niin toivon, että näitä pykäläiä, jotka eivät nyt ehtineet eduskuntaan tulemaan, valmistellaan siiksi, kun käymme liikenne- ja viestintävaliokunnassa näiden nyt korjauspakettiin jääneiden pykälien kimppuun, jotta pystymme siinä kohtaa ratkaisemaan myös niitä ongelmia ja niitä pykäläiä, joita siellä vielä on korjaustarpeina meillä odottamassa.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Mitä tulee vielä tähän hoitajien pysäköintiin, niin kunnissa on ollut hyvin vaihtelevia käytäntöjä. On ollut kuntia, joissa asia on toiminut hyvin, ja nyt tällä lainsäädännöllä pyritään mahdollistamaan, että tämä olisi mahdollista yhtenäisten käytäntöjen myötä kaikkialla, ja valiokunta vetoaa kuntiin ja kuntapäätäjiin, jotta tämä lain henki siirtyy myös sinne käytäntöön.

20.32 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tämä pysäköintioikeuden laajentaminen on erittäin kannatettava asia. Tämä on suora parannus kotihoidon työntekijöitten jaksamiseen. Siellä on ihan huikeita työntekijöitä, mutta kuka jaksaa tehdä semmoista työtä, mitä ei saa tehdä niin hyvin kuin haluaisi tehdä? Eli ei ole tarpeeksi aikaa kohdata vanhuksia, ja tällä me saamme varmasti sinne ainakin sen muutaman minuutin lisää jokaiseen päivään tähän kohtaamiseen, ja näin ollen varmasti nämä kotihoidon työntekijät jaksavat taas paremmin työtään.

20.33 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan lyhyesti: Jäi tuossa äskeisessä puheenvuorossa toteamatta tärkein, eli kun täällä edustajat ovat iloinneet tästä lainsäädännöstä, niin tätä lakia hoitajien pysäköinnin osalta on ollut kyllä miellyttävää työstää alusta alkaen niin täällä eduskunnassa kuin erityisesti liikenne- ja viestintävaliokunnassa. On kivaa olla tekemässä sellaista lainsäädäntöä, johon on kaikkien puolueiden vahva tuki, ja tämä on ollut kyllä yhteinen projekti siltä osin, että tämä ei ole pelkästään hallituksen asia vaan ennen kaikkea eduskunnan, jonka lausuman myötä tämä on meille valiokunnan tehtäväksi tuotu.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 109/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 21/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

20.34 Paula Risikko kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana esittelen mietinnön.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain, 1705/2009, 53 §:n mukaan valtiolle voidaan määrätä palautettavaksi perustamishankkeeseen tämän lain nojalla myönnetty valtionavustus, jos hankittu omaisuus on luovutettu toiselle taikka toiminta on lopetettu

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

taikka omaisuuden käyttötarkoitus on muutettu pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeutettavaan toimintaan. Palautettavassa määrässä otetaan huomioon rakennuskustannusindeksin suhteellinen muutos, ja siitä vähennetään rakennuksen iästä ja tavanomaisesta kulumisesta johtuva kohtuullinen arvon alenema.

Perustamishankkeeseen myönnettyjä avustuksia on jouduttu palauttamaan esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, kun oppilaitoksena toimivassa rakennuksessa on havaittu sisäilmaongelmia ja tilalle on rakennettu uudet tilat. Joissakin tapauksissa rakennuksia on luovutettu toimintaan, jossa uusi käyttötarkoitus ei enää vastaa aikaisempaa tai rakennuskanta on yhtiöitetty ja tiloja on tarjottu vuokrattavaksi myös muuhun toimintaan. Rakennuskustannusindeksin pistelukujen aiempaa nopeamman nousun vuoksi indeksin korottava vaikutus on joissain tapauksissa ollut suurempi kuin arvon alenema. Tämä on johtanut kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa avustuksen palautettava määrä on noussut myönnettyä avustusta korkeammaksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että takaisin maksettavaksi määrättävien valtionavustusten laskentaperusteita muutetaan siten, että rakennuskustannusindeksi poistetaan laskentaperusteista. Lisäksi korotetaan nykyisiä laskentaperusteita, joilla määritetään perustamishankkeen rakennusten iästä ja tavanomaisesta kulumisesta johtuva kohtuullinen arvon alenema. Vastaavasti ehdotetaan korotettavaksi kirjastoautojen ja kirjastoveneiden hankintaan myönnettyjen avustusten arvon alenema.

Ehdotuksen tarkoitus on, että palautuksen euromäärä on nykyistä kohtuullisempi eikä se nouse myönnettyä avustusta suuremmaksi, kuten nyky säännösten mukaan on mahdollista — kuten tuossa aikaisemmin totesin. Valtion kannalta palautusten laskentaperusteiden muutoksella ei esityksen mukaan ole suurta merkitystä verrattaessa palautuksia myönnettyjen perustamishankkeiden euromääriin. Esityksessä korostetaan, että perustamishankkeiden palautukset ovat poikkeuksellisia. Vuosina 2005—2019 on tässä esityksessä tarkoitettuja avustuksia myönnetty noin yhden miljardin euron edestä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomana. Ja tämä on mielestäni hyvin oikeudenmukainen laki siinä mielessä, että onhan se kovin kohtuutonta, että joudut palauttamaan enemmän kuin olet saanut. — Kiitos.

20.37 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Risikko oikeastaan tiivistä tuossa viimeisessä lauseessa sen, mikä tämän koko esityksen pihvi on, eli mikä tämän rakennuskustannusindeksin poistaminen niistä laskentaperusteista. On todellakin aivan käsittämätöntä, että tämä olisi voinut johtaa ja on ehkä johtanut tilanteeseen, jossa avustuksen palautettava määrä on noussut sitä myönnettävää avustusta korkeammaksi.

Täällä on mainittu se, että näitä perustamishankkeissa myönnettyjä avustuksia on jouduttu palauttamaan esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, kun rakennuksissa, jotka ovat olleet oppilaitoksena, on havaittu sisäilmaongelmia. Tämä on varmastikin aika yleinen ongelma tällä hetkellä ja haaste monissa kunnissa, ja ikävä kyllä tämä esitys ei sinällensä poista muutamien kuntien omituisia tilanteita, joissa he joutuvat sisäilmaongelmien takia rakentamaan uusia koulurakennuksia. Mutta myös esimerkiksi vaikkapa Museoviraston suojelupäätös pitää voimassa näitten vanhojen rakennusten ylläpidon jollakin tavalla, ja tämä esimerkiksi omassa kotikunnassani tulee aiheuttamaan pysyviä juoksevia kustannuksia sen tähden, että tämän Eduskuntatalon suunnitellut Sirén on myöskin Lapinlahden Matin ja

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Liisan koulurakennuksen suunnitellut. Sen takia Museovirasto on laittanut sen suojeltavien koulujen listalle, ja vaikka sisäilmaongelmat ovat suuria, niin koulua ei voida kuitenkaan purkaa, joten tässäpä sitä on pienelle maalaiskunnalle haastetta sitten tuleviksikin vuosiksi.

20.39 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä valiokunnan puheenjohtaja esitteli perusteellisesti ja jämäkästi, mistä tässä esityksessä on kyse. Kannatan lämpimästi näitä tehtäviä muutoksia tänne perustamishankkeiden mahdolliseen takaisinmaksuun liittyviin rahoitusperustemuutoksiin.

Näitä sivistystoimen puolelle tulevia perustamishankkeiden valtionavustuksiaahan ei enää viime vuosina ole itse asiassa myönnetty, vaan itse asiassa nyt sitten nämä, mitä siellä on vielä jäljellä, koskevat näitä kulttuuri- ja pääosin liikuntapaikkarakentamista ja liikunnan koulutuskeskusten tilannetta. Täällä edustaja Essayah toi hyvin esille näitä ongelmatilanteita. Tiedämme muun muassa oman kotikaupunkini Rauman osalta tilanteen, jossa meidän peruskorjattuun kouluun oli saatu ministeriöstä kymmenen vuotta sitten tällaista valtionavustusta. Nyt sitten on taas käyty läpi tätä tilannetta siinä mielessä, että koulun käyttö on jouduttu lopettamaan siellä ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi, ja luulen itse asiassa, että tällaisia samantyyppisiä tapauksia lienee tässä maassa erittäin paljon.

Sinänsä on minusta täysin perusteltua, että itse asiassa tästä näiden koulujen erillisestä rakentamisesta on siirrytty kokonaan pois ja ajatellaan näin, että valtionosuusjärjestelmän kautta, kun kaupungit saavat sitten sen vaadittavan rahoituksen näiden hankkeiden toteuttamiseen. Näihin liittyy, herra puhemies — aivan lyhyesti — yleisellä tasolla myös tiettyjä ongelmia, mitkä näkyvät muun muassa erityisesti siinä, että kun OKM on aikaisemmin myöntänyt tällaista erillistä valtionavustuspäärahaa näiden homekoulujen korjaamiseen, niin tällaisella erillisellä valtionavustuksella voi olla hyvä tarkoitus sinänsä, mutta helposti myös sitten ajatellaan, kun siellä on kuntia, jotka kamppailevat näiden talousvaikeuksien kanssa, että monta kertaa tällaisen valtionavustuksen hakeminen ja sen odottaminen saattaa itse asiassa lykätä myös aika paljon eteenpäin sitä välttämätöntä investointia. Siksi minusta ylipäänsä on järkevää, että tätä koko rahoitusmallia on pyritty yksinkertaistamaan. Tämä nyt käsittelyssä oleva esitys on yksi askel taas oikeaan suuntaan.

20.42 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on ollut viime vuosina luvattoman paljon koulurakennuksia, joissa on todettu sisäilmaongelma. Korjaaminenkaan ei aina auta asiaa. Tilalle on jouduttu rakentamaan uudet tilat. Muun muassa tällaisesta tilanteesta hallituksen esityksessä voi olla kyse. Joissakin tapauksissa koulurakennuksia on luovutettu toimintaan, jossa uusi käyttötarkoitus ei enää vastaa aikaisempaa.

Hallitus esittää oikeudenmukaisen muutoksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin liittyen näihin perustamishankkeisiin. Laskentaperusteista poistetaan rakennuskustannusindeksi, ja tässä tarkennetaan perustamishankkeen vähennysprosenttia, joka koskee iän johdosta tehtävää arvon alenemaa. Joissakin tilanteissa syystä tai toisesta joudutaan maksamaan avustus takaisin valtiolle, ja siksi on tärkeää, niin kuin puheenjohtajamme sanoi, että kenenkään ei tarvitse maksaa enemmän kuin on saanut. Toki nämä palautukset ovat melko poikkeuksellisia, mutta ne tilanteet voivat olla jo lähtökohtaisesti ikäviä. Onkin hyvä, että palautuksen määrä kohtuullistetaan. On tärkeää, että kouluverkkomme pidetään terveenä ja kattavana ympäri maata.

Pöytäkirja PTK 50/2020 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 21/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien ra- hoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 6.4.2020 pidet-
tävään täysistuntoon.

12. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 13/2020 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 12/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 6.4.2020 pidet-
tävään täysistuntoon.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään maanantaina 6.4.2020 klo. Täysistunto lope-
tettiin klo.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen